

ಶಾಂತಿ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರ ಜೀವನ

ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ. ಡಿ. ವೇದವಲ್ಲಿ

ಶಾಂತಿ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರ ಜೀವನ

(ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶ)

ಲೇಖಕರು:

ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ. ಡಿ. ವೇದವಲ್ಲಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಡಾ. ಎಂ.ಡಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ಟಿ. 2, ಶ್ರೀವತ್ಸ - 18 ರಾಮನಾಥನ್ ಸ್ಟ್ರೀಟ್
ಮಹಾಲಿಂಗಪುರಂ

ಚೆನ್ನೈ - 600 034

ದೂರವಾಣಿ: 044-28171745

ಶಾಂತಿ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರ ಜೀವನ

(ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶ)

ಲೇಖಕರು :

ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ. ಡಿ. ವೇದವಲ್ಲಿ

ಬೆಲೆ: ರೂ. 60/-

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ : 1957

ಪರಿಷ್ಕೃತ ದ್ವಿತೀಯ ಆವೃತ್ತಿ : 2010

ಪುಸ್ತಕ ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ :

ಶ್ರೀ ಎಂ.ಡಿ. ಜಯಸಿಂಹ
ನಂ. 40/10, 13ನೇ ಕ್ರಾಸ್,
6ನೇ ಮೈನ್ ಹತ್ತಿರ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ
ಬೆಂಗಳೂರು - 560 003
ದೂರವಾಣಿ : 23445252

ಶ್ರೀ ಎಂ.ಡಿ. ರಂಗನಾಥ
ನಂ. 966 (43), 65ನೇ ಕ್ರಾಸ್
5ನೇ ಬ್ಲಾಕ್, ರಾಜಾಜಿನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು - 560 010
ದೂರವಾಣಿ : 23358726

ಮುದ್ರಣ:

ಶ್ರೀರಾಮ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್
ನಂ. 25, 15ನೇ ಕ್ರಾಸ್, 5ನೇ ಮೈನ್
ಶ್ರೀನಿಧಿ ಲೇಔಟ್
ಬೆಂಗಳೂರು - 560 062

3ನೇ ಡಿಸೆಂಬರ್ 2009

ಆಶೀರ್ವಚನ

ಇಂದಿನ ಭಾರತೀಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಧರ್ಮವಾದ ನೈತಿಕ-ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಅಥವಾ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಪರಧರ್ಮವಾದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಮಾರುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಂದಲೂ ಕಲಿಯಬಹುದಾದ ಉತ್ತಮ ವಿಷಯಗಳಿದ್ದರೂ ಅವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ, ಅವರೂ ತ್ಯಜಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಾನಿಕರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೇ ಅನುಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಇಡೀ ದೇಶವೇ ಕ್ರಮೇಣ ಅಧೋಗತಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ.

ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬರುವ ಏಕೈಕ ಶಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ. ಇವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುವ ಹತ್ತು ಹಲವು ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಒಂದು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ.ಡಿ. ವೇದವಲ್ಲಿಯವರ “ಶಾಂತಿ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರ ಜೀವನ” ಎಂಬ ಕಿರುಗ್ರಂಥ ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಯತ್ನ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಕಥೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಪ್ರಶೋತ್ತರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ತಂದು ವಿವೇಚನಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಪುನರ್ಜನ್ಮ; ಭಕ್ತಪರಾಧೀನ ಪರಮೇಶ್ವರ; ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಅದರ ಫಲ; ಬಾಳಿನ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಬಗೆ; ಮಹಾತ್ಮರು ತೋರಿಸಿದ ಆದರ್ಶ; ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ನಿಲುಕಬಲ್ಲದು; ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಉಪದೇಶದ ಸಾರ.

ಕರಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗೆ ಹಿಡಿದಿರುವಂತೆ ಕೇವಲ ಹನ್ನೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ವಿಷಯದ ನಿರೂಪಣೆಯಿದೆ. ಭಾಷೆ ಸರಳ, ಸುಂದರ. ಕಥೆಗಳು ಉಪಮೆಗಳು ಗ್ರಂಥದ ಸೊಗಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಬಯಸುವವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಕಿರು ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಓದಲೇಬೇಕು.

ಸ್ವಾಮಿ ಹರ್ಷಾನಂದ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮೊದಲ ಮಾತು

ನನ್ನ ಈ 'ಶಾಂತಿ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರ ಜೀವನ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯು 1957ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದು ಆ ವರ್ಷದ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿತ್ತು. ಅದರ ಪ್ರತಿಗಳು ಈಗ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಆ ಕೃತಿಯನ್ನು ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಪೀಳಿಗೆಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿರುವಂತೆ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಬದುಕಿನ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಂಕಟಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗದೆ ಇಂದಿನ ಜನಾಂಗ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹಾತ್ಮರ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲೇ ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಸಂದೇಶಗಳು ನಮ್ಮ ತರುಣರಲ್ಲಿ ಭರವಸೆ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ಜೀವನೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ತುಂಬಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ತಮ್ಮ ಅನಂತಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು ಆಶೀರ್ವಚನವನ್ನು ನೀಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರಾಮಕೃಷ್ಣಮಠದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ಹರ್ಷಾನಂದರವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇದರ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಪುತ್ರ ಶ್ರೀ ಎಂ.ಡಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರವರಿಗೂ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಬಂಧುಬಾಂಧವರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಸಹಾಯಮಾಡಿದ ಶ್ರೀರಾಮ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್‌ನವರಿಗೂ ನನ್ನ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಇದರ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಮೂಲಸೂತ್ರಧಾರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

30-1-2010

ಸರ್ವೋದಯ ದಿನ

-ಎಂ.ಡಿ. ವೇದವಲ್ಲಿ

ಬಿನ್ನಹ

(ಮೊದಲನೆ ಮುದ್ರಣದಿಂದ)

ಗೌರೀಬಿದದನೂರು ಶ್ರೀನವಭಾರತ ಆಶ್ರಮ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಚಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಅಲ್ಪಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಮಹಾತ್ಮರ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ 'ಶಾಂತಿ ಸಾಧನೆ ಸಮತ್ತು ಪವಿತ್ರ ಜೀವನ'ವೆಂಬ ಈ ನನ್ನ ಮೊದಲನೆಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿರುವ ಧರ್ಮಹಸ್ಯ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಶಯಗಳು ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳಾದ ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿ, ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣಪರಮಂಸ, ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ, ಸ್ವಾಮಿ ರಾಮದಾಸ್, ಬಾಲಗಂಗಾಧರ ತಿಲಕ್ ಮತ್ತು ಆಚಾರ್ಯ ವಿನೋಬಾಭಾವೆ ಮುಂತಾದವರ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೊದುವಾಗ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವವಾದ ಉಪದೇಶ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿ ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನು. ಈಗ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆ ಉಂಟಾದುದರಿಂದ, ಈ ತತ್ವೋಪದೇಶಗಳಿಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಒಂದು ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ, ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೂ ಯಾವ ಜೀವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಬರೆದವುಗಳಲ್ಲ.

ಮಹಾತ್ಮರ ತತ್ವೋಪದೇಶಗಳು ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಕಾಲಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಷ್ಟದುಃಖವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಅವನಿಗೆ ಶಾಂತಿಯ ಬೆಳಕನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸುಖಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾದ ಕಷ್ಟಪರಂಪರೆಗಳಿಗೊಳಗಾದ ರಮೆಯ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟಬಹುದಾದ ಬಾಳಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹಿ, ಅವಳ ತಂದೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮರು ಬೋಧಿಸಿರುವ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಉತ್ತರಗಳನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿಸಿ, ಸಂವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಮಹಾತ್ಮರ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಅವರ ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸದುದ್ದೇಶ ದಿಂದ ಗೀತಾ ಪ್ರವಚನ (ಗೀಪ್ರ), ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞದರ್ಶನ (ಸ್ಥಿದ), ಸಂವಾದಮಾಲೆ (ಸಂಮಾ),

ದೇವರ ಸಾಕ್ಷಿ ಗಾಂಧೀಜಿ (ಇ. ಉ), ಪ್ರಾರ್ಥನೆ (ಪ್ರಾ), ಗೀತಾರಹಸ್ಯ (ಗೀ.ರ), ಮತ್ತು ಮಂಗಳ ಪ್ರಭಾತ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಉಲ್ಲೇಖನಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಸಿದ್ದವನಹಳ್ಳಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರವರಿಗೂ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಜಿ.ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂರವರಿಗೂ, ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಬುರ್ಲಿ ಬಿಂದು ಮಾಧವರಿಗೂ, ಪೂನಾದಲ್ಲಿರುವ ತಿಲಕ್ ಸಹೋದರರಿಗೂ, ಅಹಮದಾಬಾದಿನಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ನವಜೀವನ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಮೇನೇಜರಾದ ಶ್ರೀ ಜೀವನಜಿ ದಾಹ್ಯಬಾಯ್ ದೇಸಾಯ್ ರವರಿಗೂ ಮತ್ತು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಮಾರ್ತಾಂಡ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ನೆರವು ನೀಡಿದ ಬೆಂಗಳೂರು ಶ್ರೀ ವಾಣಿವಿಲಾಸ್ ಪ್ರೆಸ್ ಮಾಲೀಕರಾದ ಶ್ರೀ ಎಂ ರಾಮರಾಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಧನ್ಯವಾಗಳು. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಹಸ್ತ ಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಓದಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ಪಂಡಿತ ಕವಿಪರಿಮಿ ಪದ್ಮನಾಭಯ್ಯನವರಿಗೂ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಮೌಂಟ್ ಕಾರ್ಮೇಲ್ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕ ರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ.ಎ. ಸಿಂಗಮ್ಮ, ಎಂ.ಎ., ಅವರಿಗೂ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಪವಿತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ ಉಪದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ ದೈವಭಕ್ತರಾದ ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ತಾಯಿಯವರಿಗೂ ಮತ್ತು ನನಗೆ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ದರ್ಶನಗಳ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ ಮೈಸೂರು ದೇಶದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯ ನಿವೃತ್ತ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಡೈರೆಕ್ಟರಾದ ನನ್ನ ಮಾನ್ಯ ತಂದೆಯವರಿಗೂ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ತತ್ವೋಪದೇಶಗಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಶಕ್ತನಾದ ನನ್ನೊಬ್ಬಳ ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಚಾರದ ಫಲವಾಗಿರದೆ, ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳ ಸಾರವಾಗಿರುವುದು. ಸರ್ವರೂ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮರ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳ ಸುಧಾಪಾನಮಾಡಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಮನನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ತಮ್ಮ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಲೆಂದು ಹಾರೈಸಿ ಈ ಲೇಖನದ ಮೂಲ ಸೂತ್ರಧಾರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಾರ್ಚ್ 1957

ಬೆಂಗಳೂರು

- ಎಂ.ಎ. ವೇದವಲ್ಲಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಒಂದು ಮಾತು

(ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣದಿಂದ)

ಗೌರಿಬಿದನೂರಿನಲ್ಲಿ "ಶ್ರೀ ನವಭಾರತ ಆಶ್ರಮ" ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಅಲ್ಲಿನ ಆಚಾರ್ಯ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದವರಿಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡಲು 1951ನೇ ವರುಷದ ಆಗಸ್ಟ್ 15ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಈ ಆಶ್ರಮದ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾದ ನಾನು ಆಶ್ರಮದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸಣ್ಣ ಮಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ನನ್ನ ಮಗಳು ಶ್ರೀಮತಿ ಯಂ.ಎ. ವೇದವಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎ. ಅವರು ಈ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಚಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿ "ಶಾಂತಿ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರ ಜೀವನ" ಎಂಬ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತಿಳಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವರು. ಆಶ್ರಮದಿಂದಲೇ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಈ ಉದ್ದೇಶವು ನೆರವೇರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೇ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶನದೊಪ್ಪಿಸೆ.

ಗೌರಿಬಿದನೂರಿನ ಶ್ರೀ ನವಭಾರತ ಆಶ್ರಮದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಜ್ಞಾನದೀಪಿಕಾ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ "ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧರ್ಮಗಳ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ನೈತಿಕ ಉಪದೇಶಗಳು" ಎಂಬ ಮೊದಲನೆಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ "ಶಾಂತಿ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರ ಜೀವನ" (ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶ) ಎಂಬ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರ ಜ್ಞಾನದೀಪಿಕಾ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆಯ ಎರಡನೆಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳ ಸಂದೇಶಗಳು ತುಂಬಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಹಳಿಯವರಿಗೂ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮತ್ತು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಾರ್ಚ್ 1957
ನಂ.2/ಬಿ, ಅಪ್ಪಾಜ್ಜಾ ಅಗ್ರಹಾರ
ಜಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ

ಯಂ.ಎ. ಸಾರಾಯಣ ಐಯ್ಯಂಗಾರ್
ನಿವೃತ್ತ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಮತ್ತು
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಶ್ರೀನವಭಾರತ ಆಶ್ರಮ
ಗೌರಿಬಿದನೂರು

ಪರಿವಿಡಿ

ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ

ಪೀಠಿಕೆ

ಅಧ್ಯಾಯ 1.	ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದ ಧ್ಯೇಯ	1
ಅಧ್ಯಾಯ 2.	ಸತ್ಕರ್ಮ ಭಗವದ್ಭಾವನಾದಿ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಮಾನವನು ಬಾಳಿನ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲನೇ ?	11
ಅಧ್ಯಾಯ 3.	ಭಕ್ತರಕ್ಷಕನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಭಕ್ತರ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈಡೇರಿಸುವನೇ ?	21
ಅಧ್ಯಾಯ 4.	ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಫಲವುಂಟೇ ?	30
ಅಧ್ಯಾಯ 5.	ಸಾವು ನೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾಳಿನಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಧೀರನಾದ ಪುರುಷನು ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸುವನು ?	42
ಅಧ್ಯಾಯ 6.	ಮಹಾತ್ಮರುಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನ ವೆಂದರೇನು?	50
ಅಧ್ಯಾಯ 7.	ಪವಿತ್ರ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಧಾರಣ ಮಾನವರು ಆಚರಿಸಬಲ್ಲರೇ?	60
ಅಧ್ಯಾಯ 8.	ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯವರ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಿರುವ ಹನ್ನೊಂದು ವ್ರತಗಳು	69
ಅಧ್ಯಾಯ 9.	ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಬೋಧಿಸಿರುವ ಸಾಧನ ಸಪ್ತಕಗಳು	75
ಅಧ್ಯಾಯ 10.	ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಿರುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ಐದು ಪವಿತ್ರ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು	83
ಅಧ್ಯಾಯ 11.	ಮಹಾತ್ಮರ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳ ಪ್ರಭಾವ	95
ಅಧ್ಯಾಯ 12.	ಉಪಸಂಹಾರ	100

ಪೀಠಿಕೆ

ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಜನರನ್ನು ಸಾಧಾರಣ ಮಾನವರೆಂದೂ ಮಹಾತ್ಮರೆಂದೂ ಎರಡು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಬಹುದು. ಸಾಧಾರಣ ಮಾನವರಿಗೆ ಈ ಜಗತ್ತು ಕಾಣಿಸುವ ರೀತಿಗೂ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವ ರೀತಿಗೂ ಬಹಳ ಅಂತರವಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ-ಮಾನವನ ಬಾಳು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ; ಅದು ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿಯೂ ವರ್ಣಿಸಲಸದಳವಾಗಿಯೂ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಆದಿ ಯಾವುದೋ, ಅಂತ್ಯವಾವುದೋ ಯಾರೂ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದ ಸಾಯುವವರೆಗೆ ಇರುವ ನಾಲ್ಕು ದಿನದ ಬಾಳನ್ನೇ ಸರ್ವರೂ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು. ಈ ನಾಲ್ಕು ದಿನದ ಬಾಳು ಸುಖಕರವಾಗಿರುವುದೋ ದುಃಖಕರವಾಗಿರುವುದೋ ಹೇಳಬಲ್ಲವರಾರು? ಆದರೂ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವನೂ ಪ್ರಾಯಶಃ ಸುಖವನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಹೊಂದಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತಿರುವನು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ಸಾವು ನೋವು ರೋಗ ರುಜಿನಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಈ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಸುಖವು ದುಃಖದೊಂದಿಗೆ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಮಿಳಿತವಾಗುವ ಸಂಭವವುಂಟು. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ದುಃಖವಿಲ್ಲದೆ ಸುಖವು ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ಹೇಳುವವರು ಸಿಕ್ಕುವುದು ಬಹು ದುರ್ಲಭ. ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನವನು ಯಾವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸುವನೋ ಅವು ಅನೇಕವೇಳೆ ಸುಖದೊಂದಿಗೆ ದುಃಖವನ್ನೂ ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಖ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ ಅವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದರೂ, ಆ ಸುಖದ ಹಿಂದೆ ದುಃಖ ಬರುವ ಸಂಭವವೂ ಉಂಟು. ಅಂದರೆ-ಇಂದು ಸುಖವಿರಬಹುದು; ನಾಳೆ ದುಃಖವಿರಬಹುದು; ಮತ್ತೆ ಸುಖವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು-ಹೀಗೆ ಸುಖ ದುಃಖಗಳ ದ್ವಂದ್ವಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಮಾನವನ ಬಾಳು. ಹಾಗಾದರೆ ಸಾವು, ನೋವು, ರೋಗರುಜಿನಾದಿಗಳ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಈ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಕ್ಷಣಿಕವಾದ ಈ ಐಹಿಕ ಸುಖ ಭೋಗವು ನಿಜವಾದ ಸುಖವಾದೀತೇ? ಇಂತಹ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ದೊರಕತೇ? ಶಾಂತಿ ಸಾಧನೆಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?— ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಸಂಶಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವನಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ತಲೆದೋರುತ್ತವೆ.

ಮಹಾತ್ಮರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಸಂಶಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಾಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಶಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ

ಉತ್ತರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳ ಸಾರಾಂಶವೇನೆಂದರೆ:—“ಈ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಮಾನವರನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಪರಮೇಶ್ವರನೊಬ್ಬಿರುವನು. ಅವನು ಸರ್ವರಕ್ಷಕನೂ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯೂ, ಆಗಿರುವುದರಿಂದ, ಮಾನವನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕರೆ, ಅವನು ಅವನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರಿಹರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ ಆನಂದವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವನು. ಅವನು ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಕ, ಶಿಷ್ಟ ಪರಿಪಾಲಕನಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಮಾನವನು ಸರ್ವದಾಸತ್ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸುಖವೂ ಶಾಂತಿಯೂ ಲಭಿಸಿ ಅವನ ಬಾಳು ಪವಿತ್ರವಾಗುವುದು.”

ಆದರೆ ಈ ತತ್ವಗಳ ನಿಜಾಂಶವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಅರಿವಿಗೂ ಅನುಭವಕ್ಕೂ ನಿಲುಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಬಾಳಿನ ದಿನ ದಿನದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಅವು ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಬಡವರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾ, ಕಪಟ ಮೋಸಗಳಿಂದ ಇತರರ ಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಪಾಪ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕರು ಧನ, ಪುತ್ರ, ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ; ಧರ್ಮಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕರು ಬಹಳ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಮಾನವನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಸಲ ಮಾನವನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಅವನ ದುಃಖಗಳು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗದಿರುವುದನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಲೂ, ಅನುಭವಿಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಮಾನವನಿಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸುವ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಹೇಗೆ ಬಂದೀತು? ತನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವನು ನಂಬಬಲ್ಲನೇ? ಸತ್ಕರ್ಮದಿಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದಾಗಲೀ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಾರ್ಥನಾದಿಗಳಿಂದಾಗಲೀ ಕಷ್ಟಗಳು ನೀಗಿ ಸುಖವು ದೊರಕದ ಮೇಲೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ದುರ್ಲಭವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? ಮಹಾತ್ಮರುಗಳು ಶಾಂತಿಸಾಧನೆಗೆ ಬೋಧಿಸಿರುವ ಉಪದೇಶಗಳು ಸುಳ್ಳು ತತ್ವಗಳಾಗಿರಬಹುದೇ? ಅವುಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲವೇ? ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂಶಯ ಪರಂಪರೆಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗದೆ ಮಾನವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇವೆ.

ಈ ಸಂಶಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಾಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಮಾನವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕ

ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಬೇಕು. ಮಹಾತ್ಮರ ದಿವ್ಯಸಂದೇಶ ಮಾನವನ ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿಗಿಂತ ಅವನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಾಟಬೇಕು. ಅಂದೇ ಅದರ ನಿಜಾಂಶವು ಅವನಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಅವನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಶಂಕೆ ಬರಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ—ಜಗತ್ತಿನ ಸುಖ ದುಃಖಗಳ ಅನುಭವ, ಅದರಿಂದಂಟಾಂಗಬಹುದಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಭಾವ ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗಿನಂತೆ ತಾನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅರಳುತ್ತಿರುವುದು. ಎಂದಿನವರೆಗೆ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಆಲೋಚನಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಸುಷುಪ್ತ ಮೃಗಗಳ ಹಾಗೆ ತಾಮಸಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವನೋ, ಅಂದಿನವರೆಗೆ ಸುಖದುಃಖಗಳ ಬಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸುಖ ಬಂದಾಗ ನಗುತ್ತಲೂ ದುಃಖ ಬಂದಾಗ ಅಳುತ್ತಲೂ ಇರುವನು. ಎಂದು ಸುಖಪಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಅವನಲ್ಲಿ ರಾಜಸಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಆರಂಭವಾಗುವುದೋ, ಅಂದು ಅವನು ಪ್ರತಿಯೊಂದ ರಲ್ಲಿಯೂ ಐಹಿಕ ಸುಖವನ್ನು ಹುಡುಕಲೆತ್ತಿರುವನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವನು ಮತ್ತು ದುಡಿಯುವನು. ಆದರೆ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಐಹಿಕ ಸುಖಗಳ ಕ್ಷಣಿಕತೆ ಅವನಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವುದು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸಾವು, ನೋವು, ರೋಗ ರುಜಿನಾದಿಗಳ ಅನುಭವವುಂಟಾದ ಮೇಲಂತೂ 'ಐಹಿಕ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದುಡಿದರೆ ಬಂದ ಫಲವೇನು? ಅದು ಬಹಳ ಕಾಲ ನಿಲ್ಲುವ ಸುಖವಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ದುಃಖವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಯಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ದುಃಖದ ಕಠಿಣ ಅನುಭವದಿಂದ ಐಹಿಕ ಸುಖವಾಗಲಿ ಶಾಂತಿಯಾಗಲಿ ಲಭಿಸದೆ ನಿರಾಶನಾಗುವನು. ಅವನಲ್ಲಿ ತಾಮಸ ರಾಜಸ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಪ್ರಬಲವಾಗಿವೆ. ಅವನು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಆತಿಯಾಗಿ ದುಃಖಿಸಿ ಅನಂತರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಲೆತ್ತಿರುವನು.

ಆಪರ ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮಾನವನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವ ಸಂಭವವುಂಟು. ದುಃಖದ ಕಠಿಣ ಅನುಭವದಿಂದ ನಿರಾಶನಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ತಾನು ಇಷ್ಟುದಿನಗಳವರೆಗೂ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಬಾಳೇ ತನಗೆ ಬೇಡವೆನ್ನುವಷ್ಟು ಬೇಸರ ಹುಟ್ಟುವುದು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಗತಿ ಏನು ಎಂಬ

ಚಿಂತೆ ತಲೆದೋರುವುದು ಮತ್ತು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ಮರಣೆ ಮೊದಲಾಗುವುದು. "ಭಗವಂತನೇ, ನನ್ನ ಗತಿ ಏನು? ನನಗೆ ದಾರಿತೋರು" ಎಂದು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡಲು ದುಃಖವಾಗುವುದು. ಆಗ ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗ ತೊಡಗುವುದು. ದುಃಖ ಬಂದಾಗ ದುಃಖಿಸುವುದು ಸುಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ ಸುಖಪಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಈ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಧೈಯ ಒಂದಿರಬೇಕು, ಅದನ್ನು ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಲೇ ಬೇಕು ಎಂದು ಕಂಕಣಬದ್ಧನಾಗುವುದು. ಇಂತಹ ಸಾತ್ವಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಮೇಲೆ, ಮಹಾತ್ಮರ ದಿವ್ಯಸಂದೇಶಗಳ ಅಮೃತ ಪಾನ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯನಾಗುವುದು. ಅದರ ನಿಜಾಂಶವು ಅಂತಹವನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಅನುಭವಕ್ಕೂ ಬರುವುದು. ಮಹಾತ್ಮರ ಬಾಳಿನ ಧೈಯವನ್ನೂ, ಅವರು ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ಅರಿಯಲು ದುಃಖ ನಾಗುವುದು. ಅವರ ಹಾಗೆ ತಾನೂ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಪವಿತ್ರನಾಗಲು ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸತೊಡಗುವುದು.

ಹೀಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಸುಖ ದುಃಖಗಳ ಕ್ಷಣಿಕತೆಯ ಅನುಭವದಿಂದಲೂ, ಮಹಾತ್ಮರುಗಳ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳ ಬೆಳಕಿನಿಂದಲೂ, ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೂ, ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಮಾನವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ ಉಂಟಾದೀತಾದರೆ, ಅಂದು ಅವನು ಧನ್ಯನೇ ಸರಿ. ಅಂದು ಅವನು ಬಾಳಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಗೆಹರಿಸಬಲ್ಲನು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಲ್ಲನು ಮತ್ತು ಬಾಳಿನ ಶೋಕ ಮೋಹಗಳ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬಲ್ಲನು. ಅಂದು ಅವನ ಬಾಳು ಶಾಂತಮಯವೂ ಪವಿತ್ರವೂ ಆಗಬಲ್ಲದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾವು ನೋವುಗಳಿಂದ ತಪ್ಪರಾಗಿ, ಶೋಕ ಮೋಹಗಳ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಮನಃಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಅನೇಕ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಶಾಂತಿಯ ಬೆಳಕನ್ನು ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳು ಬೋಧಿಸಿರುವ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಸಂವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೈಕೊಂಡಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ - 1

ಪವಿತ್ರಜೀವನದ ಧ್ಯೇಯ

ಬೆಳಗ್ಗೆ ಸುಮಾರು ಆರು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ. ರಮೆಯು ಆಗತಾನೇ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. "ನಾವು ಜೀತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿ, ಕಲ್ಯಾಣಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಬೇಕು. ಇದೇ ನಮ್ಮ ಬಾಳಿನ ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೇಯ" ಎಂದು ಅವಳ ತಂದೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದರು ಅವರ ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಅವಳ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಉತ್ಸಾಹವುಂಟಾಯಿತು. ತಾನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಪವಿತ್ರಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಮನೋಭಾವನೆ ಅವಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವಳು "ದೇವರೇ ನನ್ನನ್ನು ಪವಿತ್ರಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರೇರಿಸಿ ನನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಮಾಡು" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಪಾಪ, ಎಂಟು ವರ್ಷದ ಬಾಲಕಿಗೆ ಪವಿತ್ರಜೀವನವೆಂದರೇನು? ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಕರ ಎಂಬುದರ ಅರಿವು ಹೇಗಾದೀತು?

ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದರು ಲಾಹೋರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀಮಂತರಾದ ವಕೀಲರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರೂ ಅವರ ಪತ್ನಿಯೂ ಸತ್ತು ಪ್ರಸೂತರೂ, ವಿದ್ಯಾವಂತರೂ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೂ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ, ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಬೆಳೆದ ರಮೆಗೆ ಪವಿತ್ರಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿದುದು ಏನೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಆಗ ತಾನೇ ಎಂಟು ವರ್ಷ ತುಂಬಿದ್ದವು. ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ "ಪವಿತ್ರಜೀವನ" ಎಂಬ ಪದದ ಅರ್ಥವೂ ಸಹ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವುದೇ ತನ್ನ ಧ್ಯೇಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಪೂರ್ಣ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾದಳು. ಓದು ಬರಹವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತು ಪ್ರೌಢವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸೆ, ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ, ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾತ್ಮಮಗಳ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನೂ ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಗವದ್ಗೀತಾದಿ ಮಹಾಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಓದತೊಡಗಿದಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಿರುವ ತತ್ವೋಪದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಇದರಿಂದ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದ ಹಂಬಲ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

ರಮೆಗೆ ಸೀತಾರಾಮನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಚಿಕ್ಕ ತಮ್ಮನು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದನು. ಅವಳು ಶ್ರೀಮಂತ ವಕೀಲರ ಏಕಮಾತ್ರಪುತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಮಾತಾಪಿತರ ಅತಿಶಯವಾದ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದಳು. ಮಗಳ ಮೇಲಿನ ಮಮತೆಯಿಂದ ಅವಳು ಕೇಳದೆಯೇ ಅವಳಿಗೆ ಬೇಕಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹಳ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಾಗಿಯೂ ಸಾಕಿದ್ದರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಕಷ್ಟವನ್ನೂ ಅರಿಯದೆ ಸುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಳು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ಮಾತಾಪಿತರ ಸದುಪದೇಶಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಮಹಾತ್ಮರ ದಿವ್ಯಸಂದೇಶವನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಓದುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಅವಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣವನ್ನೂ, ನಡತೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರಜೀವನದ ಆಸೆಯೂ ತುಂಬಿದ್ದಿತು. ಸುಮ್ಮನೆ ಊಟ ನಿದ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆದರೆ ಬಂದ ಫಲವೇನು? ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವಳ ಆಸೆ. ತಾನು ಐಹಿಕ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಆಸೆ ಪಡಬಾರದು, ಅದು ಕ್ಷಣಿಕವಾದುದು; ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು; ಸಕಲ ಜಂತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಾಧು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಬಾಳನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಚಿತ್ತಸ್ಥೈರ್ಯವು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಂದೀತೆ? ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಜಯಿಸುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾದ ಕೆಲಸವಲ್ಲವೆಂಬುದು ಆಗ ಅವಳಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ರಮೆಗೆ ಅದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡ ಅವಕಾಶ ಎಂದೂ ಒದಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖ ಸಂಪತ್ತು ಕೈವಶವಾಗಿ ಇರುವಾಗ ಕಾಯಿಕ್ಲೇಶವು ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು? ಮಹಾ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ಆದರೆ ಅದನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಸಮಯ ಬಂದಾಗತಾನೇ ಅದರ ಕಷ್ಟವು ತಿಳಿಯುವುದು ?

ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧೀಜೀಯವರು ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವದು. ಅವರ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಓದುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ರಮೆಗೆ ತಾನು ಮಹಾತ್ಮರ ಶಿಷ್ಯಳಾಗಿ ದೇಶಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯು ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು. ಅವರ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿನ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯು ಪ್ರಬಲವಾಯಿತು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲು ಅವಳ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು

ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಂತು ದೇಶಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಅವಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಊಟ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವುದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿತಕರವಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದ ಬಯಕೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದಾರಿಕಾಣದೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಕಳವಳಕೊಂಡಳು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವಳ ತಮ್ಮ ಸೀತಾರಾಮನು ಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಸನಾದನು. ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಉತ್ಸಾಹವೂ ಸಂತೋಷವೂ ಉಂಟಾಗಿದ್ದಿತು. ತನಗಂತೂ ದೇಶಸೇವೆ ಮುಂತಾದ ಮಹಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಲು ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದರೂ ಆದರ್ಶ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಪಡೆದು, ಮಹಾತ್ಮರ ಶಿಷ್ಯನಾದರೆ, ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ತಾನೂ ಸೇರಿ ಇಬ್ಬರೂ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಬಹುದೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಅವಳಿಗೆ ತಲೆದೋರಿದ್ದಿತು. ಅದು ಅವಳ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದ ಹಂಬಲಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಹುರುಪನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವಳು ಭಗವಂತನನ್ನು ತನ್ನ ತಮ್ಮನು ಪವಿತ್ರ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಹೊಂದಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಎಳೆಯ ಮಗುವಿನಿಂದ ಅವನ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆ ತಾನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯವಾದ ಪ್ರೇಮವು ಬೆಳೆಯಿತು. ಅವನು ದೊಡ್ಡವನಾದ ಮೇಲೆ ಮಹಾತ್ಮರ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದ ಹಂಬಲವನ್ನು ತುಂಬಿದಳು. ಅವಳ ಮನೋಲೆಖದ ಹಾಗೆಯೇ ಸೀತಾರಾಮನು ಪ್ರೌಢ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಲಾಹೋರಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮರದ ಮುಖಂಡನಾದನು. ಅವರ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ದೇಶಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿತತನಾದನು. ಇಂದು ಸೀತಾರಾಮನು ರಮೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ತಮ್ಮನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದ ಆದರ್ಶ ಮೂರ್ತಿಯಾದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಭಗವಂತನು ತನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದ ವರಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮದ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಗೌರವವೂ ಬೆಳೆಯಿತು. ತನ್ನ ಧ್ಯೇಯಸಾಧನೆಗೆ ಅವನೇ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನೆಂದೂ, ಅವನ ಸಹಾಯದಿಂದ ತನ್ನ ಪವಿತ್ರಜೀವನದ ಹಂಬಲ ಸಫಲವಾದೀತೆಂದೂ ನಂಬಿದ್ದಳು.

1947ನೇ ಇಸವಿ ಆಗಸ್ಟ್ 15ನೇ ತಾರೀಕಿನ ದಿನ ಭಾರತವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ರಮೆಯೂ, ಸೀತಾರಾಮನೂ ಬಹಳ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಇಡೀ ದಿನವೆಲ್ಲ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ

ಕಳೆದರು. ಆದರೆ ಹಿಂದೂ ದೇಶವು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತವೆಂದೂ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನವೆಂದೂ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಹೋದುದಲ್ಲದೆ, ತಾವು ತಲೆತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಲಾಹೋರ್ ಪ್ರದೇಶವು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿಹೋಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಸನವಾಯಿತು. ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದರೂ ಬಹಳ ವ್ಯಸನಪಟ್ಟರು. ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಲಾಹೋರಿನಲ್ಲಿರುವುದು ಸರಿಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಆದಷ್ಟು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೆಲಸಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಈ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಸೀತಾರಾಮನೂ, ರಮೆಯೂ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಟರು. ಅವರ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಒಂದು ಪವಿತ್ರ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು—

“ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇನೋ ಬಂದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಭಾರತೀಯರಾದ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಹಾಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಇತರರಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಾವು ಸರಿಯಾದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯ ಬೇಕಲ್ಲವೇ? ನಮ್ಮ ಹೃದಯ ಮೊದಲು ಪವಿತ್ರವಾಗಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಸ್ವತಂತ್ರಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯೋಣ; ಅವರ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿನ ವ್ರತಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಿ ಪವಿತ್ರರಾಗೋಣ” —ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಾತಾಪಿತರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಈ ಪವಿತ್ರ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದರಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಮಹಾತ್ಮರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವುದಾಗಿಯೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ತಾನು ಬಹಳ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಹೃದಯಧ್ಯೇಯವು ಸಫಲವಾಗುವ ಕಾಲ ಒದಗಿತೆಂದು ರಮೆಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಸೀತಾರಾಮನೂ ಅವಳೂ ಮಹಾತ್ಮರ ದರ್ಶನ ಹೊಂದಿ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾಗುವ ದಿನವು ಎಂದು ಬಂದೀತೆಂದು ಆತುರರಾಗಿದ್ದರು. ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸೇರಿ ಧನ್ಯರಾಗುವವೆಂಬ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನು ಕಂಡರು. ಆದರೆ ವಿಧಿವಿಲಾಸವು ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ರಮೆಯ ಇಂತಹ ಸಂತೋಷಮಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ದುಃಖಕ್ಕೆಡೆಯಿದ್ದಿತು.

ಕಷ್ಟಪರಂಪರೆಗಳು

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆಯ ಸಂಭ್ರಮವು ಇನ್ನೂ ಮುಗಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಭಾರತದ ವಿಭಜನೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಜಾತೀಯ ಘೈಮನಸ್ಯಗಳು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಕ್ರೂರಕೃತ್ಯಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಪೊದಲು ಮಾಡಿದರು. ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಗಳು ಅವರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಕ್ರೂರವರ್ತನೆಯಿಂದ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಯುಂಟಾಯಿತು. 125 ವರ್ಷ ಬದುಕಿ ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮರು "ಇಂತಹ ಕ್ರೂರ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಾನು ಹೇಗೆ ಜೀವಿಸಲಿ" ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಬಂಗಾಳದ ನೌಖಾಲಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಕಾಲ್ಕಡಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಉಪವಾಸ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು. ರಕ್ತಪಾತವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಈ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಶಾಂತಿಯು ನೆಲೆಸಿತು. ಆದರೆ ಭಾರತದ ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರ ಕೃತ್ಯಗಳು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ದೆಹಲಿ, ಪಂಜಾಬ್, ಕಾಶ್ಮೀರ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಬಹಳ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಇದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಆಮರಕಾಂತ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮಹಾತ್ಮರು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಮಹಾತ್ಮರ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯವರೂ ತಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಇತ್ತೀಚ್ಚರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಉಪವಾಸ ವ್ರತವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಆದರೇನು! 1948ನೇ ಜನವರಿ 30ನೇ ತಾರೀಖು ಶುಕ್ರವಾರದ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ 5 ಗಂಟೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಂದಿನಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸಭೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಒಬ್ಬ ಪಾಪಿ ಗುಂಡಿನಿಂದ ಕೊಂದನು. ತಕ್ಷಣವೇ "ರಾಮ ರಾಮ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮಹಾತ್ಮರು ಪಾರ್ಥಿವ ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಭಾರತ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾತೃವಲ್ಲದೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿಗೇ ಮಹತ್ತರವಾದ ದುಃಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಅವರನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುವೆಂದು ನಂಬಿದ್ದ ರಮಾ ಸೀತಾರಾಮರ ದುಃಖವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೇ? ರಮೆಯ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಪಾಲಾದುವು. ವಿಧಿವಿಲಾಸವು ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ.

ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಲಭೆಗಳೂ, ದಂಗೆಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇದ್ದವು. ಲಾಹೋರಿನಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅತ್ಯಾಚಾರ ವಿಪರೀತವಾಯಿತು. ಸೀತಾರಾಮನು ಗಾಯಹೊಂದಿದ ಅನಾಥರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದನು ಮತ್ತು ದಂಗೆಕೋರರಿಗೆ ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ನೀತಿಯನ್ನೂ ಬೋಧಿಸತೊಡಗಿದನು. ಆದರೆ ಇವನ ಉಪದೇಶಗಳು ಅವರ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಇವನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡ ಅತ್ಯಾಚಾರಿಗಳು ಇವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಡೆದರು. ಸೀತಾರಾಮನು ಮೂರ್ಛಿತನಾದನು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಅವನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದು ಅವನ ತಂದೆಯ ವಶಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದರು ತಕ್ಷಣ ದೊಡ್ಡ ವೈದ್ಯರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವನ ಗಾಯಗಳು ಬಹಳ ತೀವ್ರವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ವೈದ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಅವನು ಬದುಕುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂದು ಹೇಳಿ ಕೈಬಿಟ್ಟರು. ಆದರೆ ರಮೆಯು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ತಮ್ಮನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಬದುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಭಗವಂತನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾದಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನ ವರಪ್ರಸಾದವೆಂದಿದ್ದ ಸೀತಾರಾಮನು ಎಂದಿಗೂ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಒಂದು ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಮಾರನೆಯ ದಿವಸವೇ ಸೀತಾರಾಮನು ಇಹಲೋಕದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ರಮೆಯ ದುಃಖವು ಇಮ್ಮಡಿಯಾಯಿತು. ಅವನ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುವವರೆಗೂ ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆ ಹಿಡಿದಹಾಗಾಯಿತು. ತನ್ನ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಗುರುವಾದ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನೂ, ದೇವರ ವರಪ್ರಸಾದವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ತಮ್ಮನನ್ನೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡೆನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ವಿಪರೀತ ದುಃಖ ವುಂಟಾಯಿತು. ಅವಳ ಮಾತಾಪಿತರಿಗೂ ಬಹಳ ವ್ಯಸನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅವರ ಕಷ್ಟ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಲಾಹೋರಿನಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಅತ್ಯಾಚಾರವು ಪ್ರಬಲವಾಗತೊಡಗಿತು. ಅವರು ಹಿಂದೂಗಳ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದರವರು ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹಣವೆಲ್ಲಾ ಆ ಸರ್ಕಾರದ ವಶವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಮನೆಯನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಏರ್ಪಾಟು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇದನ್ನರಿತು ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದರವರು ಪತ್ನಿ ಪುತ್ರಿಯ ಸಮೇತ ಲಾಹೋರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಸ್ವಂತ ಮನೆಯನ್ನೂ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ ಬೀದಿ ಬೀದಿ ಅಲೆಯುವ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿತು. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು, ಎಲ್ಲಿ ಮಲಗುವುದು,

ಹೇಗೆ ಜೀವಿಸುವುದು ಯಾವುದೂ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕತ್ತಲೆಯಾದಾಗ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮಲಗುವುದು, ಹಸಿವಾದಾಗ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ತಿನ್ನುವುದು; ಹೀಗೆ ನಿರಾಶ್ರಿತರಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಪಾಪ, ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಸುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ರಮೆ, ಇಂತಹ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಬಲ್ಲಳೇ ?

ಬಾಳಿಪುಸ್ತಕಗಳು

ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದರು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಡಿಸಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸತೊಡಗಿದರು. ಅಂದು ಶುಕ್ರವಾರ ಸಾಯಂಕಾಲ 5-30 ಗಂಟೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಮಹಾತ್ಮರು ಕಾಲವಾಗಿ ಅಮರರಾದಂದಿನಿಂದ ಪ್ರತಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಸಾಯಂಕಾಲ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ನಡೆಸುವ ವಾಡಿಕೆಯಿದ್ದಿತು. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ದುಃಖದಿಂದಲೂ ಆಹಾರ ನಿದ್ರಾದಿಗಳ ಅಭಾವದಿಂದಲೂ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ರಮೆಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 6 ಗಂಟೆಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದರ ರಾಮ ಭಜನೆ ಅವಳ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ತಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ದಿನಗಳು ಅವಳ ಸ್ಮೃತಿ ಪಟಲದ ಮೇಲೆ ಹಾದು ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ತನ್ನ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದ ಹಂಬಲ, ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾವ್ಯಾಸಂಗ, ಸೀತಾ ರಾಮನ ಬಾಲ್ಯ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ವಿಭಜನೆ, ಅದರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಬೇಕೆಂಬ ಏರ್ಪಾಡು ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದಾಗಿ ತನ್ನ ಮಾತಾಪಿತರ ಭರವಸೆ-ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅವಳ ಮನಃಫಲಕದಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸತೊಡಗಿದವು. ತನ್ನನ್ನೂ ಸೀತಾರಾಮನನ್ನೂ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವುದಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದರು ಒಪ್ಪಿದ ಮೇಲಂತೂ ಅವಳ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಆಸೆಯೆಲ್ಲವೂ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಮಣ್ಣುಪಾಲಾಗುವುದೆಂದು ಅವಳು ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ನೆನೆಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾತ್ಮರ ಕೊಲೆಯೂ, ಸೀತಾರಾಮನ ಸಾವೂ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಉಂಟಾದುವು. ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸಾಲದೆ, ಇನ್ನೂ ಎಂತಹ ಅನ್ಯಾಯವಾಯಿತು! ಸ್ವಂತ ಮನೆ, ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬೀದಿ ಬೀದಿ ಅಲೆಯುವ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿತು. ಇನ್ನು ಅವರ ಮುಂದಿನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ದಾರಿಯೇನು? ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಬಾಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿದಳು. ದುಃಖಮಯವಾದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜಿಹಾಸೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ತನ್ನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳು ತುಂಬಿದ್ದಾಗ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯನ್ನೇನೋ ಪಡೆದಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವಳು ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಎದುರಿಸಿ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲಳೇ?

ಜಿತೇಂದ್ರಿಯತ್ವವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಬಾಳನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವುದು ತಾನು ಭಾವಿಸಿದಷ್ಟು ಸುಲಭವಾದುದಲ್ಲವೆಂದು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಅವಳ ಅರಿವಿಗೆ ಸಿಲುಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಇಂದು ತನಗೆ ಬಂದೊದಗಿದ ಆಪತ್ತನ್ನು ದೈವದಿಂದ ಎದುರಿಸುವಷ್ಟು ಪವಿತ್ರ ಶಕ್ತಿಯೂ ಅವಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಜೀವನ ಅವಳಿಗೇ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ತನ್ನ ಬಾಳಿನ ಮಹತ್ತರವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಸೀತಾರಾಮನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳೂ, ಮಹಾತ್ಮರ ಶಿಷ್ಯಳಾಗಿ ಪವಿತ್ರಳಾಗಬೇಕೆಂದು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳೂ ಏಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಫಲವಾದುವಲ್ಲ; ಅಂದಮೇಲೆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಫಲವೇನಾಯಿತು? ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಮಾತಾಪಿತರು ನೀತಿವಂತರೂ ಧರ್ಮಿಷ್ಠರೂ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಈ ವಿಧವಾದ ದುಃಖವೂ ಕಷ್ಟವೂ ಏತಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಯಿತು? ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ತಾನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಧ್ಯೇಯವಾದರೂ ಏನು?—ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಚಿಂತೆಗಳು ತಲೆದೋರತೊಡಗಿದುವು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕಾಣದೆ ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಂತೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಪಾಪ, ಆ ಅಲೆಗಳೊಡನೆ ಹೋರಾಡುವಷ್ಟು ಮನಸ್ಸಿನ ಶಕ್ತಿ ಅವಳಿಗೆಲ್ಲಿಯದು? ಅವಳ ಹೃದಯವು ಅಂಧಕಾರ ದಿಂದ ತುಂಬಿ ಅವಳಿಗೆ ದಿಕ್ಕೇ ತೋರದೆ ಹಾಗಾಯಿತು. ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಸೀತಾರಾಮನ ನೆನಪುಂಟಾಗಿ ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲಾ ಕಲಕಿದ ಹಾಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಅವಳ ಅಧೀನದಲ್ಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಒಂದು ಕಡೆ ಹೃದಯ ದೌರ್ಬಲ್ಯದ ಎಳೆತ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಿನ ಪರಿಹರಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಎಳೆತ—ಇವೆರಡರ ಮಧ್ಯೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅವಳಿಗೆ ಮಂಕು ಹಿಡಿದಹಾಗಾಯಿತು. ದೈವ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಆದರೆನು, ಕಳವಳದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ತಾಯಿಯ ದುಃಖವೂ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಯಿತು ಮತ್ತು ತ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದರ ಹೃದಯವೂ ಕರಗಿತು. ತ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದರು ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ದೈವಭಕ್ತರೂ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಇಂತಹ ಕಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೈವಗೃಹದ, ಸಕಲವೂ ಭಗವಂತನ ಇಚ್ಛೆಯೆಂದು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಧರ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ದೈವದಿನ ಕರ್ತವ್ಯ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತಚಿತ್ತದಿಂದ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ದುಃಖಿತರಾಗಿದ್ದ

ರಮೆಗೂ ಅವಳ ತಾಯಿಗೂ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಲು ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. “ನೀವು ಹೀಗೆ ದುಃಖಿಸುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ; ನಡೆದು ಹೋದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅತ್ತು ಫಲವೇನು? ನಿಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯವು ಕೆಡುವುದೇ ಹೊರತು ಮತ್ತಿನೇನೂ ಅಲ್ಲ” ಎಂದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ರಮೆಯು “ಅಪ್ಪಾ, ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ನನಗೆ ದಿಕ್ಕೇ ತೋರದ ಹಾಗಾಗಿದೆ, ಎಷ್ಟು ತಡೆದುಕೊಂಡರೂ ಸಹಿಸಲಾರದಷ್ಟು ದುಃಖವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೂದಿಗ್ಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಭಯಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತಿವೆ. ನಾನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಅರಿವು ತೋರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನೀವಾಪರೂ ಚಾಳಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಗೆಹರಿಸಿ, ನನ್ನ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರಿಹರಿಸಿ, ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನು ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಿರಾ?” ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರನ್ನೊರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು “ಮಗು, ಮಹಾತ್ಮರ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುವೆನು. ನಿನ್ನ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನೂ ಸಂಶಯಗಳನ್ನೂ ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ತಿಳಿಸು” ಎಂದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ರಮೆಯು “ನೀವೂ ನನ್ನ ಮಾತೆಯವರೂ ನೀತಿಯುತವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಯಾರಿಗೂ ಯಾವ ಕೇಡನ್ನೂ ಬಯಸದೆ, ನಿಮ್ಮ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಪರೋಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸದಾ ಭಗವದ್ಭಾವದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವಿರಿ. ಹೀಗೆ ಧರ್ಮಪುರಾಣದ್ದಾಗ್ಯೂ ದೇವರು ನಿಮಗೆ ಈ ವಿಧವಾದ ದುಃಖವನ್ನೂ ಇಂತಹ ಕಷ್ಟವನ್ನೂ ಕೊಡಬಹುದೇ? ಹೀಗೆ ಅಲ್ಪಾಯಸ್ಸುಳ್ಳ ಮಗನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಈ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಗುರಿ ಮಾಡಬಹುದೇ? ಅಲ್ಲದೆ ನಾವು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರ ಫಲವೇನಾಯಿತು? ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸತ್ಕರ್ಮಾದಿಗಳೂ ಭಗವದ್ಭಾವನೆಯೂ ನಮ್ಮ ದುಃಖವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲಾರವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ನಾವು ಏತಕ್ಕೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು? ನಾವು ಕೋರಿದ ಫಲಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನು ನಮಗೆ ದಯಪಾಲಿಸದ ಮೇಲೆ, ಅವನನ್ನು ಭಕ್ತರಕ್ಷಕನೆಂದೂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೆಂದೂ ಕರೆಯುವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಬರಿಯ ಸುಳ್ಳು ಪ್ರವಚನಗಳೇ? ಸಾವು ನೋವುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸುಖ ಶಾಂತಿಗಳು ಲಭಿಸುವುದು ದುರ್ಲಭವೇ? ಇಂತಹ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಾಳಿನ ಧ್ಯೇಯವಾದರೂ ಏನು? ನಾವು ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕು? ಪವಿತ್ರ ಜೀವನವೆಂದರೇನು? ಮಹಾ ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲದೆ ನನ್ನಂತಹ

ಸಾಧಾರಣ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲರೇ? ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಕ್ರಮವಾದರೂ ಏನು? ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿಯವರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವವರಾರು? ದುಃಖಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಲಭಿಸಿತೆ? ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮಾರ್ಗವಾದರೂ ಏನು?" ಎಂದು ತನ್ನ ಹೃದಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು.

ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದರು "ಇವೆಲ್ಲಾ ಬಹಳ ಗಹನವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು. ಇವುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಲು ನಾನು ಅರ್ಹನಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇವುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮರು ಹೇಳಿರುವ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುವೆನು. ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಆಧಾರವಾದ ಅವರ ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ತೋರಿಸುವೆನು. ನಿನ್ನ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಸು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

ಅಧ್ಯಾಯ - 2

ಸತ್ಕರ್ಮ ಭಗವದ್ಭಾವನಾದಿ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಮಾನವನು ಬಾಳಿನ
ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲನೇ ?

ಕರ್ಮವಿಧಿ

ರಮಾ:—ನಾವು ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಧರ್ಮಿಷ್ಠರಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾ, ಸದಾ
ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರೂ ನಮಗೆ ಇಂತಹ ದುಃಖವೂ ಕಷ್ಟವೂ
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ನಮ್ಮ ಸತ್ಕರ್ಮದಿಗಳೂ ಭಗವದ್ಭಾವನೆಯೂ ನಮ್ಮ
ದುಃಖಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲಾರವೇ ?

ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದ್:—ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖಗಳು ಸರ್ವದಾ
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಸುಖಾನುಭವವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವೇಳೆ
ದುಃಖಾನುಭವವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚು ಯಾವುದು ಕಡಿಮೆ ಎಂದು
ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲ ಅವರವರ ಕರ್ಮವಿಧಿಗೆ ಅವನುಸಾರವಾಗಿ
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ನಾವು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀತಿವಂತರಾಗಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ
ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ನಾವು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳು ತಮ್ಮ
ಫಲಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಯೇ ತೀರುವುವು. ಆತ್ಮನು ಒಂದು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಶರೀರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳು, ಆ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ
ಮಾಯವಾಗಲಾರವು. ಅವುಗಳ ಫಲಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡೇ
ಇರುವುವು. ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅದರ ಪರಿಣಾಮರೂಪಗಳಾದ ಫಲಗಳು ಅವನಿಗೆ
ಉಂಟಾಗುವುವು. ಇದನ್ನೇ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ -

"ಶರೀರಂ ಯದವಾಪ್ನೋತಿ ಯಚ್ಚಾಪ್ನುತ್ಯಾಮತೀಶ್ವರಃ |

ಗೃಹೀತ್ವೈತಾನಿ ಸಂಯಾತಿ ವಾಯುರ್ಗಂಧಾನಿವಾಶಯಾತ್ ||"

ಎಂದರೆ ಗಾಳಿಯು ಹೇಗೆ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುಗಳೊಳಗಿನ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದೋ, ಹಾಗೆ ಈ ಜೀವಾತ್ಮನು ಒಂದು ದೇಹವನ್ನು
ಹೊಂದುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ದೇಹದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು
ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವನು ಮತ್ತು ಒಂದು ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು

ಹೋಗುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದರ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು.

“ಯೇಷಾಂ ಯೇ ಯಾನಿ ಕರ್ತಾಣಿ ಪ್ರಾಕ್ಷ್ಯಷ್ಟ್ವಾಂ ಪ್ರತಿಪೇದಿರೇ |

ಶಾನ್ಯೇವ ಪ್ರತಿಪದ್ಯಂತೇ ಸೃಜ್ಯಮಾನಾಃ ಪುನಃ ಪುನಃ||”

ಎಂದರೆ—ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನಿಗೂ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳೇ ತಪ್ಪದೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇದೇ ಕರ್ಮವಿಧಿ. ಇದನ್ನೇ ಬಾಲಗಂಗಾಧರತೀಲಕ್ ಮಹಾಶಯರು ಕರ್ಮವಿಪಾಕವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವರು ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ—“ಕರ್ಮದ ಗತಿಯು ಕಠಿಣವಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಒಮ್ಮೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡರೆ ಬಿಡುವುದೇ ಬಲು ಕಷ್ಟ. ಕರ್ಮವು ಯಾರಿಗೂ ಬಿಟ್ಟದ್ದಲ್ಲ. ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾದಿಗಳು ಈ ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ತಿರುಗುತ್ತಾರೆ; ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಶಂಕರ ಈ ಸಗುಣದೇವತೆಗಳೂ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಬದರಾಗಿದ್ದಾರೆ—ವಸ್ತುತಃ ನೋಡಲು ಈ ಆತ್ಮವು ಹುಟ್ಟುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಸಾಯುವುದೂ ಇಲ್ಲ; ಅದು ನಿತ್ಯವು ಅಂದರೆ ಶಾಶ್ವತವಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಕರ್ಮದ ತಿರುಗಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಮೂಲಕ, ಒಂದು ನಾಮರೂಪವು ನಾಶವಾದನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ನಾಮರೂಪವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಾಳೆ ಭೋಗಿಸಬೇಕು; ನಾಳೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಾಡಿದ್ದು ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಭೋಗಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಈ ಭವಚಕ್ರವು ಸರ್ವದಾ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತದೆ—ಕರ್ಮದ ಈ ಚಕ್ರವು ಅಥವಾ ರಾಟಿಯು ಹೀಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಯಿತೆಂದರೆ, ಮುಂದೆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಸಹ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಫಲಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿ ಕೊಡುವ ಕೆಲಸವು ಪರಮೇಶ್ವರನದಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಫಲಗಳು ಆಯಾ ಜನರ ಚಲೋ-ಕೆಟ್ಟ ಕರ್ಮಗಳಂತೆ. ಅಂದರೆ ಕರ್ಮ-ಅಕರ್ಮಗಳ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಅನುರೂಪವಾಗಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಮೂಲಕ ಪರಮೇಶ್ವರನು ವಸ್ತುತಃ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನನಿದ್ದು, ಸಜ್ಜನರು ದುರ್ಜನರು ಎಂಬ ಮನುಷ್ಯರೊಳಗಿನ ಭೇದದಿಂದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ವೈಷಮ್ಯ (ವಿಷಮಬುದ್ಧಿ) ಮತ್ತು ನೈರ್ಘೃಣ್ಯದ (ನಿರ್ದಯತೆ) ದೋಷಗಳಿಗೆ ಹೊಣೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕೊನೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವಿದೆ;

ಮತ್ತು ಈ ಅರ್ಥದಿಂದಲೇ “ಸಮೋಹಂ ಸರ್ವಭೂತೇಷು” — ಈಶ್ವರನು ಸರ್ವರಿಗೂ ಸಮನಿದ್ದಾನೆ. ಅಥವಾ “ನಾದತ್ತೇ ಕಸ್ಯಚಿತ್ ಪಾಪಂ ನ ಚೈವಸುಕೃತಂ ವಿಭುಃ” ಪರಮೇಶ್ವರನು ಯಾರ ಪಾಪಕ್ಕೂ ಹೊಣೆಗಾರನಲ್ಲ, ಯಾರ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೂ ಹೊಣೆಗಾರನಲ್ಲ. ಕರ್ಮದ ಅಥವಾ ಮಾಯೆಯ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಈ ರಾಟೆಯು ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಂತೆ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.” (ಗೀ.೮)

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಅವರವರ ಋತ ಅಥವಾ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಈಶ್ವರನು ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ರಮಾ:—ಎಲ್ಲವೂ ಹೀಗೆ ಕರ್ಮವಿಧಿಗೆ ಅಧೀನವೆಂದಮೇಲೆ ನಾವು ಏನು ಮಾಡಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ನಾವು ಮಾಡುವ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಭಗವತ್ಪಾರ್ಥನೆಗಳಿಗೂ ಫಲವಿಲ್ಲವೇ? ದೈವಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪವಿತ್ರಜೀವನವು ಬಾಳಿನ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲಾರದೇ ?

ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದ್:—ಅವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವುಂಟು. ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನವು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ನಿನ್ನ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ಇಂದು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ, ಇಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರ ಫಲವು ಮುಂದೆ ಬಂದೇ ಬರುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ನಾವು ಇಂದು ಮಾಡುವ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಪಾಪಕರ್ಮದ ಫಲವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದೂ ಉಂಟು.

‘ಕರ್ಮಣಾ ಬದ್ಧತೇ ಜಂತುಃ ವಿದ್ಯಯಾ ತು ಪ್ರಮುಚ್ಛತೇ’ ಅಂದರೆ— ಮಾನವನು ಕರ್ಮದಿಂದ ಬಂಧಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ, ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ, “ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿ ಭಸ್ಮೀಕೃತೌ ಕುರುತೇ ಅರ್ಜುನ!” — ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದೆ. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ‘ಕ್ಷೀಯಂತೇ ಚಾಸ್ಮಕರ್ಮಾಣಿ ತಸ್ಮಿನ್ ದೃಷ್ಟೇ ಪರಾವರೇ’ ಎಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ದರ್ಶನವಾದ ಬಳಿಕ ದರ್ಶನವಡೆದವನ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಮುಂಡಕೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅಂದರೆ ಬರೀ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಬಲ ಸಾಲದು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಭಗವಂತನ ಸಹಾಯವೂ ಸೇರಬೇಕು. ಆಗ ಕರ್ಮಸ್ವಯವಾಗಬಲ್ಲದು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿಯವರು ಅವರ ಸಂಭಾಷಣೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ—

"ನಾವು ಏನೇನೋ ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಕೋಟಿ ಆಸೆ ನಮ್ಮದು. ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದ ಅನೇಕ ವಿಷಯ ನನ್ನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದಿವೆ. ಅವು ಹಾಗೆ ಆಗಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಬಲವಾದ ಆಸೆಯಿತ್ತು. ಅವು ಹಾಗೆ ನಡೆದು ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಫಲವೆಂದು ನನ್ನ ಜೊತೆಗಾರರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅದೇ ಸರಿ. ನನ್ನೊಳಗಿನ ದೈವಾಂಶದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಲು ನಾನು ಮಾಡಿದ ಬುದ್ಧಿ ಕರ್ಮದ ಫಲವೆಂದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಸಂಕಟ ಒದಗಿದಾಗ ದೇವರು ಕಾಪಾಡಿದ ಅನ್ನುವುದೇ ಸರಿ. ಅದೇ ಸುಲಭ' ಎಂದು ಮಹಾತ್ಮರು ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಬುದ್ಧಿ ಪಂಡಿತರಾದ ಶ್ರೀ ಫ್ಯಾಬ್ರಿಯವರು, "ಅದು ನಿಮ್ಮ ಕರ್ಮದ ಫಲ. ಸಲ್ಲಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಫಲ ಸಂದಿತು. ದೇವರು ನ್ಯಾಯಶೀಲ, ದಯಾವಂತನಲ್ಲ. ನೀವು ಸಜ್ಜನರು. ನಿಮಗೆ ಸತ್ಕಲ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೆ" ಎಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಹಾತ್ಮರು "ಉಂಟೇ? ಆ ರೀತಿ ಫಲ ಪಡೆಯುವಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯವನಲ್ಲ ನಾನು. ಕರ್ಮವೇ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಹೊರಟರೆ ನನ್ನ ಕರ್ಮ ನನಗೆ ನೆರವಾಗಲಾರದು. ಕರ್ಮವು ಅನುಲ್ಲಂಘನೀಯ ನಿಯಮ. ಅದನ್ನು ಮೀರಲಾಗದೆಂದು ಬಲ್ಲೆ. ಆದರೂ ಗಳಿಗೆಗಳಿಗೆಯೂ ಏನೋ ಒಂದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಕರ್ಮಶೀಲನಾಗಿ ಹಳೆಯ ಮೂಟೆಗೆ ಹೊಸದನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹಳೆಯದನ್ನು ಕಳೆದು ಹೊಸದನ್ನು ಕೂಡಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಸುಕೃತದ ಫಲ ಮುಂದಿನ ಪುಣ್ಯ ಎನ್ನಬಾರದು. ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಫಲ ಇಂದಿಗೆನಲು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನದು ಬೇಗ ಮುಗಿದೀತು. ನಾಳೆಗಾಗಿ, ಮುಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಬರೀ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಬಲವಿಲ್ಲ. ಕಂಡಿರಾ? ಈ ಬೆಂಕಿ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೇನೆ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಸಹಾಯ ಸಿಗದೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಲ್ಲ. ಕಡ್ಡಿ ಗೀಚುವುದರೊಳಗಾಗಿ ನನ್ನ ಕೈ ಸ್ಪಂಭಿತವಾದೀತು. ಇದ್ದುದು ಒಂದೇ ಕಡ್ಡಿ, ಗಾಳಿಗೆ ಆರಿಹೋಗಬಹುದು. ಅದೇನು ಆಕಸ್ಮಿಕ ಪ್ರಸಂಗವೋ, ದೈವವೋ, ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಶಕ್ತಿಯೋ? ನೋಡಿ, ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಾಡಿದ ಮಾತನ್ನು, ಮಕ್ಕಳ ನುಡಿಯನ್ನು ಬಳಸಲು ನನಗಿಷ್ಟ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಚರ್ಚೆಮಾಡಬಹುದು, ನಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೋರಬಹುದು. ನಡು ನೀರೊಳಗಿಳಿದಾಗ, ಆಪತ್ತು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಾಗ, ಹುಡುಗರಂತೆ ಆಡುತ್ತೇವೆ, ಅಳುತ್ತೇವೆ, ಬೇಡುತ್ತೇವೆ; ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಮಗೇನೂ ಸಮಾಧಾನ ದೊರೆಯದು. ಹೀಗೆ ಸುತ್ತಲೂ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದಾಗ, ಬುದ್ಧಿ ಸೋತು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದಾಗ, ಶ್ರದ್ಧೆ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ; ನಮ್ಮ ನೆರವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ; ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಶ್ರದ್ಧೆಬೇಕು. ಆದರೆ

ಬುದ್ಧಿಯ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ದೈವ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಶರಣು ಹೋಗದೆ ಆ ಶ್ರದ್ಧೆಬಾರದು." ಎಂದರು (ಸಂ. ಮಾ)

ಮಹಾತ್ಮರುಗಳೆಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಬೋಧಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಈಗ ನಾವು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ದುಃಖವು ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಋತ ಅಥವಾ ಕರ್ಮಾನುಸಾರದಿಂದ ಉಂಟಾದುದೆಂದು ತಿಳಿ. ಈ ಕರ್ಮಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೈ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ನಮಗೆ ಈ ಕರ್ಮಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದುವಷ್ಟು ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲದೇ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ, ನಾವು ಇದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಯಾವ ಅನಂತ ಜನ್ಮಗಳ ಸಂಚಿತ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಈ ಶರೀರವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆಯೋ, ಆ ಕರ್ಮಗಳು ಪ್ರಾರಬ್ಧರೂಪದಿಂದ ಈಗ ನಮಗೆ ಈ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ತಡೆಯಬಲ್ಲವೇ ಹೊರತು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಈಗ ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳೂ, ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳೂ ಎಲ್ಲವೂ ಅವನ ಸಂಚಿತಕರ್ಮಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಕರ್ಮವೋ ದುಷ್ಕರ್ಮವೋ ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಬಲವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ತಕ್ಷಣ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವಾಗಿ ತನ್ನ ಫಲವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳೂ, ಭಗವಂತನ ಪ್ರಾರ್ಥನಾದಿಗಳೂ ಎಂದಿಗೂ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಫಲವಿದ್ದೇ ಇದೆ. ಅವುಗಳ ಬಲದಿಂದ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳ ಫಲವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವ ಸಂಭವವೂ ಉಂಟು. ಇದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವೀಕರು ಒಂದು ಕತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವರು. ಅದನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು.

ಒಂದು ಕಥೆ

ಒಂದೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಪಟವಾದ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆದಿದ್ದಿತು. ಪಾಠಶಾಲೆಯ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಇಬ್ಬರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ಒಬ್ಬನು ಸದಾಚಾರಿಯೂ, ಧರ್ಮಪರಾಯಣನೂ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತನೂ ಆದ ಒಬ್ಬ ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ದರೋಡೆಕೋರನೂ, ದುರಾಚಾರಿಯೂ, ಧನವಂತನೂ ಆದ ಒಬ್ಬ ರಜಪೂತನ ಮಗನಾಗಿದ್ದನು. ಅವರವರ ಮನೆಯ ವಾತಾವರಣವು ಅವರವರಮೇಲೆ ತಮ್ಮ

ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುತ್ರನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಹಾಗೆ ಭಗವಂತನ ಸ್ತೋತ್ರ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ರಜಪೂತ ಕುಮಾರನು ದುರಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಾದನು. ಆದರೆ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಮೈತ್ರಿಯು ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದಿತು. ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ ತಮ್ಮ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಅಭಿರುಚಿಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಐಕಮತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಪ್ರೇಮವು ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಿದ್ದಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಮಾರನು ಭಕ್ತಮಂಡಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರೊಡನೆ ಭಜನೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಆನಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ರಜಪೂತ ಕುಮಾರನು ದರೋಡೆಕೋರರ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ವೇಶ್ಯಾಗೃಹಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಾಗಿ ಮಿತ್ರರಿಬ್ಬರ ಸೇರುವಿಕೆಯು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಬಡಪಾಯಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಶರೀರಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಸಂಸಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೂ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಬಡತನದ ಸ್ಥಿತಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಚಿಂತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸಂತೋಷವಾಗಿಯೂ ತೃಪ್ತನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನು. ರಜಪೂತ ಯುವಕನು ಬಹಳ ಧನಿಕನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಬಳಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ದರೋಡೆ, ಕಳ್ಳತನ, ಠಕ್ಕು, ಮೋಸ, ದುರ್ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಸುಖದಿಂದ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಂದಾದರೂ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಬಡವನಾದಾಗ್ಯೂ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅವನ ಹಣವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅನ್ಯಾಯದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಳಿಸಿದ ಆ ಹಣವನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಏಕಾದಶಿ ದಿನ ಬಂದಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಿರ್ಜಲ ಉಪವಾಸಮಾಡಿದನು. ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದು ಹರಿಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹೊರಟು ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಾಜಿನ ಚೂರು ಬಿದ್ದಿದ್ದಿತು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅದು ಕಾಲಿಗೆ ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಪ್ರವಾಹ ಹರಿಯತೊಡಗಿತು. ಹಿಂದಿನ ದಿನವೆಲ್ಲಾ ಉಪವಾಸ, ಜಾಗರಣೆಮಾಡಿ ಸುಸ್ತಾಗಿದ್ದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಈ ನೋವನ್ನು ಸಹಿಸುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕಾಲಿನ ನೋವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದು

ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಒಬ್ಬ ವೇಶ್ಯೆಯ ಮನೆಯಿದ್ದಿತು. ರಜಪೂತ ಯುವಕನು ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಮಧ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತನಾಟ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಆನಂದವಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಮನೆಯಕಡೆ ಹೊರಟು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದೇ ವೇಶ್ಯೆಯ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಯುವಕನು ಇವನ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಣದ ಚೀಲ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ವಿಪರೀತ ಮಧುಪಾನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮೈಮೇಲೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಬಿದ್ದ ಹಣದ ಚೀಲವನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ಅವನು ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅದು ಅವನ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಈ ರಜಪೂತಯುವಕನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ತೆಗೆದು ನೋಡಲು ಅದರಲ್ಲಿ ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಇದ್ದವು. ಅವನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಿತ್ರನು ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಾ ಬಿದ್ದಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡನು. ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ವಿಷಯವೇನೆಂದು ಕೇಳಿ ಅವನಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನ ಈ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಕನಿಕರವುಂಟಾಯಿತು. "ಸಹೋದರನೇ, ನೀನಂತೂ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಪೂಜೆ ಭಜನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿರುತ್ತೀಯೆ. ಸರ್ವದಾ ರಾಮನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ಅದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಬಂದ ಲಾಭವೇನು? ಊಟಮಾಡಲು ಅನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಮೃಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಮುಂತಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಮಾತು ಮಾತಿಗೆ ಖಾಪದ ಹೆದರಿಕೆ ನಿನಗೆ. ಸತ್ತಮೇಲೆ ಸ್ವರ್ಗ ಸಿಕ್ಕುವುದೇ? ಯಾರಾದರೂ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆಯೇ? ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಏತಕ್ಕೆ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ದಂಡಿಸಿ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ? ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಂದು ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸು. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡು. ನಾನು ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಸಂಗೀತ, ನಾಟ್ಯ, ಮಧುಪಾನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಹೊರಟು ಬರುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಐದುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ನೋಟುಗಳಿಂದ ಭರಿತವಾದ ಈ ಚೀಲ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ನನ್ನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿ" ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೃದಯದಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ಮಾತಾಡಿದರೆ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವು ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೇಲೆ ಈ ಮಿತ್ರನ ಮಾತಿನ ಪ್ರಭಾವ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಂಟಾಗತೊಡಗಿತು. ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ತನ್ನ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವು

ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆ ತಲೆದೋರಿತು. “ನಾನು ಮಹಾ ಪಾತಕಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇವನು ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರುವನು. ಆದರೂ ಇವನಿಗೆ ಇಂತಹ ಸುಖ. ನಾನು ಭಜನೆ ಪೂಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿರುವೆನು. ಅಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಜನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಕಳೆದನು. ಆದರೆ ನನಗೆ ಬಂದ ಫಲ ಈ ಸಂಕಟವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು! ಇವನಿಗಾದರೂ ಐದುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥವೇನು?” ಈ ರೀತಿಯಾದ ಯೋಚನಾತರಂಗಗಳುಂಟಾದವು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ, “ಇಲ್ಲ. ಇದು ಪಾಪದ ಸ್ವತ್ತು. ಇತರರ ಹಣವನ್ನು ನಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ? ಅದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವನು ಈಗ ಎಷ್ಟು ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿರುವನೋ? ನನಗೆ ಇಂತಹ ಸುಖ ಎಂದಿಗೂ ಬೇಡ.”—ಹೀಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಕಲ್ಪ ಏಕಲ್ಪಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾಯೋಗಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಇದನ್ನು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು, “ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೇ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ನಮಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು? ಆಗಲಿ! ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದಂತಾಗಲಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇಬ್ಬರೂ ಯೋಗಿವರೈರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಯೋಗಿವರೈರು ತಮ್ಮ ಧ್ಯಾನಬಲದಿಂದ ಸಕಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು—“ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪೂರೈ ಕರ್ಮವು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಈಗ ಈ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನೂ ಕಷ್ಟವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅವನಿಗೆ ಅವನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ಇಂದು ಶಿರಚ್ಛೇದನವಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವನು ಇಂದು ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಭಜನೆ ಪೂಜೆ ಮುಂತಾದ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದರಿಂದ. ಇದರ ಪ್ರಭಾವವು ಅವನ ಹಿಂದಿನ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಿದೆ. ಇಂದು ಪ್ರಾಣಹೋಗುವ ಸಂಭವವಿದ್ದಿತು. ಅದು ತಪ್ಪಿ ಅವನಿಗೆ ಈ ಕಾಲಿನ ಗಾಯದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯವೇನಾವಾಯಿತು. ರಜಪೂತ ಯುವಕನ ಪೂರೈಕರ್ಮವು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿದ್ದಿತು. ಅದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಅವನು ಇಂದು ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅವನಿಗೆ ಅವನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಾನುಸಾರ ಇಂದು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪದವಿ ಸಿಕ್ಕಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಅವನ ಇಂದಿನ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಅವನ ಹಿಂದಿನ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅದು ತಪ್ಪಿಹೋಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಈ ಐದು ಸಾವಿರ

ರೂಪಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಈ ಹಣವೂ ಅವನ ಮನೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಕಳ್ಳತನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದ ಹಣವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದು ಪರಧನವೆಂದು ತಿಳಿದೂ ಅದನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಈ ಪಾಪಾತ್ಮಕದ ಫಲವು ಅವನಿಗೆ ಮುಂದೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ಕೇಳು, ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಸಂಚಿತ ಕರ್ಮಗಳು ಕೆಟ್ಟದ್ದಾಗಿದ್ದರೂ, ನೀನು ಇಂದು ಸತ್ತಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಸತ್ತರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಯಾರ್ಥಕ ಕರ್ಮಜನ್ಯವಾದ ಕೆಟ್ಟಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಾಯವಾದವು: ಈ ರಜಪೂತನಾದರೂ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಸಂಚಿತ ಕರ್ಮಗಳು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿದ್ದರೂ ಇಂದು ದುಷ್ಟರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅವನ ಪೂರ್ವಜನ್ಯಾರ್ಥಕ ಕರ್ಮಜನ್ಯವಾದ ಸದ್ಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಾಯವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟ ಭಾವನಾತರಂಗಗಳು ಅವನಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇದರ ಫಲವೇನಾಯಿತು?—ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳ ಫಲಗಳು ಬದಲಾದವು. ನಿನಗೆ ಶಿರಚ್ಛೇದನವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಕಾಲಿಗೆ ಏಟು ತಗಲಿತು; ಇವನಿಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪದವಿಗೆ ಬದಲು ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಸಿಕ್ಕಿತು” ಎಂದು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದರು.

ಇದರಿಂದ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವೆಂದರೆ ಯಾವುದು?—ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಕೃತಕರ್ಮಗಳ ಪರಿಣಾಮವೇ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವು. ನಾವು ಒಂದು ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವೂ ಈಗ ಪೂರ್ವಕೃತಕರ್ಮವಾಯಿತು. ಈ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ಸಂಚಿತವಾಗಿ ನವೀನಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಫಲಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ನವೀನಸಂಚಿತಕರ್ಮಗಳು ಪ್ರಾಚೀನಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತವೆ. ನಾವು ಇಂದು ಸತ್ತರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಡಿದವಾದರೆ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಮ್ಮ ದುಷ್ಟಮರ್ಮದಿಂದುಂಟಾದ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳ ದುಷ್ಟಲವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆಯೇ ನಾವು ದುಷ್ಟರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಡತೊಡಗಿದರೆ ಅವು ನಮ್ಮ ಸತ್ತರ್ಮಗಳ ಸತ್ಪಲದಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿ ಅದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸದಾ ಸತ್ತರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೂ ನಿರತರಾಗಿರುವವರು ಇಂದು ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕಷ್ಟಪಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಸತ್ತರ್ಮಗಳಿಗೂ ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳಿಗೂ ಫಲವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭ್ರಾಂತಿಗೊಳ್ಳಬೇಡ. ಅವರ ಇಂದಿನ ದುಃಖ ಅವರ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮದ ಫಲವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಇಂದಿನ ಸತ್ತರ್ಮ ಭಗವತ್ ಸ್ತುತಿಗಳ

ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅದು ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹರಿನಾಮ, ಹರಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳ ಫಲವೂ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಕಳೆದುಹೋಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸತ್ಕರ್ಮ ಹರಿಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಫಲವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾಡುವ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯೂ, ನಾವು ಆಚರಿಸುವ ಧರ್ಮಬದ್ಧವಾದ ಸತ್ಕರ್ಮಾದಿಗಳೂ ಎಂದಿಗೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಾರವೆಂದು ತಿಳಿದು ನಿನ್ನ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಬಿಡು. ಎಂದೂ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗದೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ಮರಣೆ, ಭಜನೆ, ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿ ಸತ್ಕರ್ಮವನ್ನಾಚರಿಸು. ಭಗವಂತನು ನ್ಯಾಯವಂತನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ದಯಾವಂತನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದು ನಮಗೆ ದುಃಖಬಂದಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಅವನು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸುವನೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗು.

ಅಧ್ಯಾಯ - 3

ಭಕ್ತ ರಕ್ಷಕನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಭಕ್ತರ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈಡೇರಿಸುವನೇ?

ರಮಾ:—ಈಶ್ವರನು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನು, ಭಕ್ತರಕ್ಷಕನು ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. "ಅನನ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಯಂತೋ ಮಾಂ ಯೇ ಜನಾಃ ಪರ್ಮಪಾಸತೇ | ತೇಷಾಂ ನಿತ್ಯಾಭಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಹಾಮ್ಯಹಂ ||" ಅಂದರೆ ಯಾರು ನನ್ನನ್ನು ಸೆರೆಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತುತಿಸುವರೋ ಅವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಯವಚನವನ್ನಿತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಗೀತಾಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದು ನಿಜವಾಗಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ ಫಲಗಳು ನಮಗೆ ದೊರಕಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಅವರವರು ಕೋರಿದ ಫಲಗಳನ್ನು ಅವರವರಿಗೆ ದೊರಕಿಸದಮೇಲೆ ಭಗವಂತನು ಅವರಿಗೆ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಂಟುಮಾಡಿದ ಹಾಗಾಯಿತು? ಭಕ್ತರಕ್ಷಕನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಎತಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ನಾವು ಕೋರಿದ ಫಲಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದ್:—ಭಕ್ತರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಭಗವಂತನೇ ನೋಡಿ ಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾನೆಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಮೊದಲು ನಾವು ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತರಾಗಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಫಲ ದೊರಕಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು ನಾವು ದೇವರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಗಿಳಿಯ ಮಾತಿನ ಹಾಗೆ ಆಗಕೂಡದು. ಭಕ್ತಿಭರಿತವಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು—

"ದೇವರ ಧ್ಯಾನಮಾಡುವುದು ತುಟಿಯಿಂದಲ್ಲ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ಣವಾದ ಹೃದಯದಿಂದ. ಅದುದರಿಂದ ಮೂಕರೂ, ತೊದಲುಡಿಯವರೂ, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ಮೂರ್ಖರೂ ಈಶಧ್ಯಾನಮಾಡಬಲ್ಲರು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹಾಲಾಹಲವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ನಾರಾಯಣನ ನಾಮವನ್ನು ಪಠಿಸುವವರ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ದೇವನು ಕಿವಿಗೊಡಲಾರನು. ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪರಜೀವಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಅತ್ಯವಶ್ಯಗುಣ. ರಾಮನು ಹನುಮಂತನ ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲಷ್ಟೇ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಅವನ ಹೃದಯ ಮೆಂಟಪದಲ್ಲಿಯೂ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಶ್ರೀರಾಮನು ಇವನಿಗೆ ಆಕ್ಷಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದನು. ಇವನಿತ್ತ ಬಲದಿಂದಲೇ ಮಾರುತಿಯು

ಗುಡ್ಡವನ್ನೆತ್ತಿದನು. ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಚಿಗಿದನು. ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿರುವ ಈ ಅಚಲ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳ ತಿರುಗಣಿ ಮಾಡುವಿವಿಂದ ಪಾರುಮಾಡುವುದು. ಈ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಸರಿಸುವುದು, ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಚಿಗಿಯುವುದು. ಈ ನಂಬುಗೆಯಿಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಯೋಗೀಶ್ವರನ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಯ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನದ ಹೊರತು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ದೃಢವಾದ ನಂಬುಗೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದವನಿಗೆ ಯಾವುದರ ಕೊರತೆಯೂ ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ಇವನು ದೇಹದಿಂದ ರೋಗಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿರೋಗಿಯೇ. ನಿರೋಗಿಯಾಗಿದ್ದರಂತೂ ಚಿದಾನಂದನಾಗರದಲ್ಲಿ ಲೋಲಾಡುವನು.” (ಪ್ರಾ)

“ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯು ನಡೆದಾಗ, ನಿಮ್ಮ ಮನವು ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊಯ್ಯಾಡದಂತೆ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನವಾಗುವುದೇ ಪರಿಶುದ್ಧ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಒರಗಿಲ್ಲ.” (ಪ್ರಾ)

ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾವು ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆವೆಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಆದರೂ ನಾವು ಬೇಡಿದ ವರಗಳನ್ನೇ ಅವನು ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದೇನು? ನಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ಅಹಿತವಾದ ಫಲಗಳನ್ನೇ ನಾವು ಅವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರಬಹುದು. ನಮಗೆ ಯಾವುದು ಕ್ಷೇಮಕರವೆಂಬುದು ನಮಗಿಂತ ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಹೇಗೆಂದರೆ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಮಗುವು ತಿಂಡಿಗಾಗಿ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಅತ್ತರೂ, ಅದರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಅಂದರೆ ಅದರ ಆರೋಗ್ಯವು ಚೆನ್ನಾಗಿರಲೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ, ಅದರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಅದರ ಆಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ನಾವು ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೆ ಅವನು ನಮಗೆ ಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನಲ್ಲದೆ, ನಾವು ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕೋರಿದ ವರಗಳನ್ನೇ ದಯಪಾಲಿಸುವನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನೋರಥಗಳು ಈಡೇರದೇ ಕಷ್ಟಗಳು ಒದಗಿದರೂ, ಅವು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ಹಾದಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಮಗೆ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಕೊಡಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿ. ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೆಂಟಿಮೆಂಟ್ ಅಗರ್ವೈ ಎಂಬ ಭಕ್ತರು ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ:—
“ಭಗವಂತನು ನಿನಗೆ ಹೀಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಯೋಚಿಸಿಕೋ ‘ಮಗು, ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ, ಏಳುತ್ತಲೇ ನೀನು “ತಂದೆಯೇ, ಭಗವಂತನೇ, ನನಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡು” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೀಯೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾನು

ನಿನಗೆ ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ, ಆಗ ನಿನಗೆ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಅಹಂಕಾರ ವುಂಟಾಗುವುದು. ನೀನು ಕೇಳಿದ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಕೊಟ್ಟೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು, ನೀನು ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕನಾಗಿರಬೇಕು. ನಿನಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನೀನು ಬಹಳ ವಿನಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದೆ; ಆದರೆ ಈಗ ಐಶ್ವರ್ಯ ಬಂದಮೇಲೆ ಬಡವರನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುತ್ತಿರುವ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ನಿನಗೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನವಾಯಿತು? ಮೊದಲೇ ಅರ್ಥೋಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವನನ್ನು ಪಾತಾಳಕ್ಕಿಳಿಸಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಅಧಃಪತನವಾಗುವುದೆಂದು ನೀನು ಮೊದಲು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ಬೇಡಿದೆ, ನಾನು ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಉಂಟಾದ ಈ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನ್ನನ್ನು ಉನ್ನತವಾದ ಪರಗಳನ್ನು ಕೇಳು, ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾದ ಪರಗಳನ್ನು ಬೇಡು.”

ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಮ್ಮ ವಾಂಛಿತ ಫಲಗಳನ್ನು ತಕ್ಷಣ ನೆರವೇರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊದಮೊದಲು ನಮಗೆ ಕಷ್ಟ ದುಃಖಾದಿಗಳ ಅನುಭವ ಕೊಟ್ಟು ಆದರೆ ಮೂಲಕ ನಮಗೆ ಜೀವನಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಜಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದೂ ಉಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ತಕ್ಷಣ ಫಲ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ ವೆಂದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ಮಹಾತ್ಮರುಗಳು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯ ವಿನೋಬಾ ಭಾವೆಯವರು ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ—“ಈಶ್ವರ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕ್ರಿಯೆ ಸಹಜವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದೆಂಬುದು ನಿಜ, ಆದರೂ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆ ತುಕಾರಾಮ ಮಹಾರಾಜರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—ಒಳಗೆ ಹೊರಗೆ ಅನಂತಸೃಷ್ಟಿ, ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಸದಾ ಮನಸ್ಸಿನ ಹೋರಾಟ—ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಗೆಲುವಾಗುತ್ತದೆಂದಲ್ಲ. ಕೊನೆಯ ಸಾಧನೆಯೇ ನಿಜವಾದದ್ದು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಯಶಾಪಯಶಬಂದಾವು. ಸೋಲು ಬಂದಾಗ ನಿರಾಶರಾಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ಸಲ ಏಟು ಹಾಕಿದರೂ ಒಡೆಯಲಿಲ್ಲ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ, ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಏಟಿನಿಂದ ಒಡೆಯಬಹುದು. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿನ ಏಟುಗಳು ವ್ಯರ್ಥ ವಾದವೇನು? ಆ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಏಟಿನ ಗೆಲುವಿನ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಮೊದಲಿನ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ಏಟುಗಳೇ—ನಿರಾಶರಾಗುವುದೆಂದರೆ ನಾಸ್ತಿಕರಾದಂತೆ, ಪರಮೇಶ್ವರನು

ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ಇದ್ದಾನೆ. ನಂಬಿಕೆ ಇಡಿ, ಮಗುವಿಗೆ ದೈವ ಬರಬೇಕೆಂದು ತಾಯಿ ಆದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಅದು ಬಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಈಶ್ವರನೂ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಿಮ್ಮ ಬಾಳಿನ ಗಾಳಿಪಟದದಾರ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆ ದಾರವನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸಡಿಲ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಸೂತ್ರ ಮಾತ್ರ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಗಂಗಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಈಜು ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ತೀರದ ಮೇಲಿನ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಸರಪಳಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಈಜಲು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ನದಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಹೊಸಬ ಮೊದಲು ನಾಲ್ಕೈದು ಸಲ ನೀರು ಕುಡಿದರೂ ಕೊನೆಗೆ ಆ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಪರಮಾತ್ಮ ನಮಗೆ ಜೀವನಕಲೆ ಕಲಿಸುವುದು— ಪರಮೇಶ್ವರನ ಮೇಲೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಟ್ಟು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೋರಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರೆ ಅಂತ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾದೀತು!” (ಗೀ. ಪ್ರ)

ಆದ್ದರಿಂದ ಸಕಾಮ ಭಾವನೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ತೋರಿದ ಇಚ್ಛೆಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಆಚಾರ್ಯ ವಿನೋಬಾಭಾವೆಯವರು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ:—

“ನಮಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಕೊಡು ಎಂದು ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳೂ ದೇವರನ್ನು ಬೇಡುತ್ತವೆ. ಈಶ್ವರ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಜಯ ಕೊಡುವುದು ಆತನಿಗೆ ಶಕ್ಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆತನನ್ನು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯ ಗುಲಾಮನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆತ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ತನ್ನ ದೈವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ಆತನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಆಸ್ತಿಕತೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಆದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಜಯವಾಗಲೇಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿದೆ. ಆತನನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಬರೀ ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ಣತೆಗಾಗಿ, ಸಫಲತೆಗಾಗಿ. ವಿಚಾರ ಮಾಡುವವರು, ನಿರ್ಣಯಿಸುವವರು ನಾವು. ನಾವು ಶಾಸಕರು, ಅವನು ವ್ಯವಹಾರ ಖಾತೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ. ದೇವನನ್ನು ಒಂದು ಜಡರೂಪ ಉಪಕರಣದಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲೆಳಸುವುದು ಜಡತೆಯ ಲಕ್ಷಣ, ಅಹಂಕಾರದ ಲಕ್ಷಣವೂ ಅಹುದು. ಇದು ಭಕ್ತಿಯ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ. ‘ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪಕ್ಷ ನ್ಯಾಯವಾಗಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಜಯ ಬರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಪಜಯ ಬರಲಿ, ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಾದರೂ ಶುದ್ಧವಾದೀತು’— ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಹೀಗೆ—‘ಈಶ್ವರನ ಯೋಚನೆಯಂತೆ ನನ್ನ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಗೋಸುಗ ರೋಗ ಗುಣವಾಗುವುದು ಇಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ ಆಗಲಿ, ಅದೇ

ಯೋಚನೆಯಂತೆ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಗೋಸುಗ ಅದು ಗುಣವಾಗುವುದು ಇಷ್ಟವಿರದಿದ್ದರೆ ಬೇಡ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ರೋಗಿಯಾದ ಭಕ್ತ. ಅವನು ಎಲ್ಲ ಅವಾಂತರ ನಿರ್ಣಯದ ಕೆಲಸವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಥೆಯಿದೆ. ಒಬ್ಬನಿಗೆ ದೇವನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದ. ವರ ಬೇಡು ಎಂದ. ಆತನಂದ—'ದೇವಾ, ನನಗೇನು ಗೊತ್ತಿದೆ? ನನಗೇನು ಯೋಗ್ಯ ಎಂಬುದರ ಜ್ಞಾನ ನನಗೆ ಎಲ್ಲಿದೆ? ನೀನೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಲ್ಲೆ. ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದನ್ನು ನೀನೇ ಕೊಡು' ಆ ಭಕ್ತ ಪರಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರಾದ. ಅದೇ ನಿಜವಾದ ಪರಿಣಿಯ ವೇಳೆ. ಆತ ತಾನೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ತನ್ನ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ದೇವನ ಮೇಲೆ ಹೇರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. (ಸ್ತುತ)

ಇದೇ ರೀತಿ **ಫನಿರಾನ್** ಎಂಬ ಆಂಗ್ಲಭಕ್ತರೊಬ್ಬರು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ—“ಪರಮಾತ್ಮ ನಿನ್ನನ್ನು ಏನು ಬೇಡಲಿ ಎಂಬುದೇ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ನನಗೆ ಏನು ಬೇಕು ಎಂಬುದು ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೀಯೆ. ತಂದೆಯೇ, ನಿನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ, ಅವನ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ನೀನೇ ದಯಪಾಲಿಸು. ನನ್ನನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದರೂ ಸರಿಯೇ, ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿದರೂ ಸರಿಯೇ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವೆನು. ನಿನ್ನನ್ನೇ ಶರಣು ಹೋಗುವೆನು.”

ಹೀಗೆಯೇ, ಮಹಾತ್ಮ ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತರು ನಮ್ಮ ದಿನವಹಿ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ:—

—“ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯೋಚನೆಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವೇನು ಊಟಮಾಡಬೇಕು, ಏನು ಕುಡಿಯಬೇಕು, ನಿಮ್ಮ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಏನು ಹೊದೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಡಿರಿ ಎಂದು ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆಹಾರಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಾಣವೂ, ಉಡುಪಿಗಿಂತ ಶರೀರವೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದಲ್ಲವೆ? ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಅವು ಬಿತ್ತುವ ಕೆಲಸವನ್ನಾಗಲಿ, ಕೊಯ್ಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನಾಗಲಿ, ಕಣಜಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸವನ್ನಾಗಲಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ; ಆದಾಗ್ಯೂ ನಿಮ್ಮ ಪರಲೋಕದ ತಂದೆಯು ಅವುಗಳಿಗೆ ಅನ್ನಕೊಟ್ಟು ಸಾಕುತ್ತಾನೆ. ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ನೀವು ಮೇಲಾದವರಲ್ಲವೇ? ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಂದು ಮೊಳೆ ಉದ್ದ ಬೆಳೆಯಬಲ್ಲರಾ? ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಉಡುಪಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ನೀವೇಕೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು? ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಹೂವುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿನೋಡಿ, ಅವು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ? ಅವು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು

ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೂಲುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಸಕಲವಿಧವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಅರಸನಾದ ಸೊಲೋಮನನಿಗೆ ಕೂಡ ಈ ಹೊತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಅಲಂಕಾರವು ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಪ ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳ ಮಾನವರೇ! ಇಂದು ಇದ್ದು ನಾಳೆ ಒಲೆಗೆ ಹಾಕಲ್ಪಡುವ ಹೊಲದ ಹುಲ್ಲಿಗೇ ಭಗವಂತನು ಇಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಡಿಸಿದಮೇಲೆ, ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಉಡಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸ ದಿರುವನೇ? ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ಏನನ್ನು ಊಟಮಾಡಬೇಕು, ಏನನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕು, ಯಾವುದನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಚಿಂತೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿರಿ. ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇವುಗಳಿಗಾಗಿ ಚಿಂತೆಪಡುತ್ತಾರೆ. ನಿಮಗೆ ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ಪರಲೋಕದ ತಂದೆಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಪರಮಾತ್ಮನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಧರ್ಮಪಾಲನೆಗಾಗಿಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ದುಡಿಯಿರಿ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀವು ಪಡೆಯುವಿರಿ.”

ಹೀಗೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಪರಮಾತ್ಮನು ತಮ್ಮ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಹೇಗೆ ನಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಗಳು ಸಫಲವಾದಾಗ ಅವು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಫಲವೆಂದು ಆನಂದ ಪಡುವೆವೋ, ಹಾಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು ಈಡೇರದೇ ಸಾವು ನೋವುಗಳು ಬಂದಾಗ ಅವುಗಳೂ ಭಗವಂತನ ವರಪ್ರಸಾದಗಳೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಶಾಂತರಾಗಿರುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಸುಧಾಮದೇವನ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯ ವಿನೋಬಾರವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.—ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ಅತಿಯಾಗಿ ನೊಂದು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಅವನನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಡೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಆತನಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಕೊಡದೆ ತಿರುಗಿ ಕಳುಹಿದ. ತಾನೇ ಆತನೊಡನೆ ದೂರದವರೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದು ಹೋಗಿ ಬಾ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮರಳಿದ. ಸುಧಾಮ ಕೃಷ್ಣನಡೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಹಿಡಿ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಒಯ್ದಿದ್ದ. ಅದನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಮರಳಿದ. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆನಂದ. “ಹೆಂಡತಿ ನನ್ನನ್ನು ಸಕಾಮತೆಯಿಂದ ದೇವನೆಡೆಗೆ ಕಳುಹಿದಳು. ಆದರೆ ಈ ಮಾಧವ ಎಷ್ಟೊಂದು ದಯಾವಂತ, ನನ್ನ ಸಲ್ಲದ ಕಾಮನೆಯನ್ನು ಆತ ಪೂರ್ಣಮಾಡಲಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಸುಧಾಮ ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ದೃಢಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಊರಿಗೆ ಮರಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಊರಲ್ಲವೂ ಚಿನ್ನದ ಊರಾಗಿದ್ದಿತು. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ, “ದೇವರ ಕೃಪೆ ಎಷ್ಟು ಅಪಾರ. ಊರಲ್ಲ ಚಿನ್ನದ ಊರು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

ಇದನ್ನು ನನ್ನ ತುಚ್ಛ ಸುಖೋಪಭೋಗಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲೇ? ದೇವರು ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ಜನತೆಯ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇನೆ” ದೇವರು ಕೊಟ್ಟರೂ ಆತನ ಕೃಷ್ಣ ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ಆತನ ಕೃಷ್ಣ ಈ ಅನನ್ಯತೆಯ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದೆ ಭಕ್ತಿಯ ಮಹತ್ವ. (ಸ್ತೀದ)

ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ರಾಮದಾಸರವರೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೊಂಬಾಯಿನಲ್ಲಿ ಸೆಂಟ್ರಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಲ ‘ದೇವನು ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೆ’ ಎಂಬುವ ಉದಾತ್ತ ತತ್ವದ ಮೇಲೆ ಭಾಷಣ ಮಾಡುವಾಗ, ಈ ತತ್ವದ ಸತ್ಕಾಂಕ್ಷವನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆನು-ಒಬ್ಬ ದೊರೆಯ ಹತ್ತಿರ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯೂ, ದೈವಭಕ್ತನೂ ಆದ ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿ ಇದ್ದನು. ಅವನು ‘ದೇವರು ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೆ’ ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ನಂಬಿದ್ದನು. ದುಃಖಿಗಳಾದವರು ಯಾರು ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಅವರಿಗೆ ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ಸಲ ದೊರೆಯು, ಮಂತ್ರಿಯನ್ನೂ ಪರಿವಾರ ವನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದನು. ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ದೊರೆಯೂ ಮಂತ್ರಿಯೂ ಪರಿವಾರದವರನ್ನು ಅಗಲಿದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದೂರ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿದ್ದಿತು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗಿ ದೊರೆಗೆ ತಡೆಯಲಾರದಷ್ಟು ಹಸಿವುಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ತನಗೆ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ತಂದುಕೊಡೆಂದು ಮಂತ್ರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಮಂತ್ರಿಯು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಮರವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕೆಲವು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ದೊರೆಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟನು. ದೊರೆಯು ಆತುರದಿಂದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕುಯ್ದು ತಿನ್ನಲು ಮೊದಲುಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಕುಯ್ಯುವ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಬೆರಳಿನ ಕೊನೆಯು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋಯಿತು. ಆ ನೋವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ದೊರೆಯು ‘ಅಯ್ಯೋ’ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಬಹಳವಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಮಂತ್ರಿಯು, ‘ದೇವರು ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೆ’ ಎಂದನು. ನೋವಿನ ತಾಪದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ದೊರೆಗೆ ಮಂತ್ರಿಯ ಈ ಉಪದೇಶವು ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಅವನಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಯ ಮೇಲೆ ವಿಪರೀತ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. “ನಾನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಈ ಅಗಾಧವಾದ ನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೇ ಹೇಗಾದೀತು? ನಿನ್ನದಲ್ಲ ಬರಿಯ ಸುಳ್ಳು ಉಪದೇಶ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಸಹವಾಸ ನನಗೆ ಬೇಡ. ತೊಲಗು ಇಲ್ಲಿಂದ” ಎಂದು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು

ಬಯ್ಯು ಅವನನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಹೊರಟು ಹೋಗೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ದೊರೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಲಾರದೆ ಮಂತ್ರಿಯು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹೊರಟನು. ಆದರೆ ಹೊರಡುವಾಗಲೂ, 'ದೇವರು ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡೇ ಹೊರಟನು.

ದೊರೆಯು ತನ್ನ ಬೆರಳಿಗೆ ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೋವಿನಿಂದ ನರಳುತ್ತಾ ಒಬ್ಬಟಿಗನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಆಗ ರಾಕ್ಷಸರಂತೆ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಇಬ್ಬರು ಅಪರಿಚಿತರಾದ ಮನುಷ್ಯರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ದೊರೆಯನ್ನು ಕೈ ಕಾಲು ಕಟ್ಟಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಕಾಳಿಕಾದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಬಲಿಗಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿಯೂ, ಅದೃಷ್ಟವಶದಿಂದ ಒಬ್ಬನು ತಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದನೆಂಬುದಾಗಿಯೂ ಅವರು ದೊರೆಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಯಗೊಂಡವನಾಗಿ ದೊರೆಯು ತಾನು ರಾಜ್ಯದ ದೊರೆಯಾಗಿರುವುದಿರಂದ ಕೊಲೆಗೆ ಅರ್ಹನಲ್ಲವೆಂದೂ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕೆಂದೂ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಅವರು ಇಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬಲಿಕ್ಕೊಟ್ಟರೆ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯು ಸುಪ್ರೀತ ಳಾಗುವಳು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ದೊರೆಯನ್ನು ಬಲಿಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೊರೆಯ ಬೆರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆ ಪೂಜಾರಿಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ತಕ್ಷಣ ಅವನು ಅದನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ನೋಡಿದನು. ಬೆರಳಿನ ಚೂರು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಆಗ ಅವನು, "ಈ ಅಂಗ ಹೀನನಾದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬಲಿಕ್ಕೊಡುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಆಚೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ." ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಹಗ್ಗಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಸಿ ದೊರೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

ದೊರೆಗೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ, ತನ್ನ ಕಿವಿಗಳನ್ನೂ ಅವನು ನಂಬಲಾರದೆ ಹೋದನು. ಮಂತ್ರಿಯು ತನ್ನ ಬೆರಳು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋದಾಗ ಹೇಳಿದ 'ದೇವರು ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೆ' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆ ಮಾತು ಸತ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ಕೋಪಗೊಂಡಿದ್ದ ದೊರೆಗೆ, ಈಗ ಅದೇ ಮಾತು ಸತ್ಯವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗತೊಡಗಿತು. ತನ್ನ ಬೆರಳು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದುದರ ಫಲವಾಗಿ ಈಗ ಅವನು ಸಾವಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನಾದ್ದರಿಂದ, ದೇವರು ತನ್ನ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬೆರಳು ಕತ್ತರಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿರಬೇಕೆಂದು ಮನಗಂಡು ದೇವರಿಗೆ ತನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾದ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದನು. ಇಂತಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ತಿಳಿಯದೇ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಬೈದನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಗೊಂಡನು

ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಕಾಡಿನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅಲೆದಾಡಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತಸಗೊಂಡವನಾಗಿ, ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡನು. ಅವನ ತತ್ವೋಪದೇಶಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ತಾನು ಸಾವಿನಿಂದ ಪಾರಾಗುವುದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಬೆರಳು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದುದು ಯಾವರೀತಿ ಉಪಯೋಗ ವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿದನು. ಆಗ ಮಂತ್ರಿಯು ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು. 'ಸ್ವಾಮಿ, ನೀವು ಯಾವ ತಪ್ಪನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಾಗ ನಾನು ಹೇಳಿದ 'ದೇವರು ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೆ' ಎಂಬ ಮಾತು ನಿಮಗೆ ಜ್ಞಾಪಕವಿಲ್ಲವೇ? ಅದೇ ತತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನೀವು ಹಾಗೆ ಓಡಿಸದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಕಾಳಿಕಾ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ನಿಯೋದಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ತಾವು ಅಂಗಹೀನರೆಂದು ತಿಳಿದ ತಕ್ಷಣ ತಮ್ಮ ಬಳಿಯಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲವೇ? ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಳಿ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಓಡಿಸಿದುದೂ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೆ ಆಯಿತಲ್ಲವೇ? ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವರು ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವುಂಟೇ? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆದ್ದರಿಂದ ರಮಾ, ಮಾನವರ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರಮಾತ್ಮನು ದಯಪಾಲಿಸು ವನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಅವರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವನು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಅವರ ಇಚ್ಛೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸದೆ ಅವರನ್ನು ನಿರಾಶರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವನು. ಅವರ ಕರ್ಮ ವಿಧಿಯ ಫಲವಾಗಿಯೋ, ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದಲೋ, ಅವರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ಅವರಿಗೆ ಜೀವನ ಕಲೆ ಕಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೋ ಅಂತು ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮಾನವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಗಳನ್ನು ಸಫಲಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ತಾವು ಕೋರಿದ ಫಲಗಳು ಲಭಿಸದೇ ಇರುವ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಸರ್ದದಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೂ, ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುವರು. ಇನ್ನು ತಾವು ಕೋರಿದ ಫಲಗಳು ಲಭಿಸಿದ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಕ್ತಿಯು ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸುಖದುಃಖಾದಿ ಎಲ್ಲ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವನು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನು, ಭಕ್ತರಕ್ಷಕನು ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂಶಯವುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಧ್ಯಾಯ - 4

ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಫಲವುಂಟೇ ?

ಸಕಾಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಫಲವೇನು ?

ರಮಾ:—ನಮ್ಮ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಭಗವಂತನೇ ನೋಡಿಕೊಂಡು ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೇ ಮಾಡುವುದಾದರೆ, ನಾವು ಏತಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬೇಕು? ನಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದೇನೆಂಬುದನ್ನು ಈಶ್ವರನೇ ಬಲ್ಲನೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಹಾಗಾದರೆ ನಾವು ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಆತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಕೂಡದೇ? ಸಕಾಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪೇ? ಅದಕ್ಕೆ ಫಲ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೇ ?

ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದ್:—ಸಕಾಮ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವುದು ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲವಾದರೂ ಅದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಗೌರವವಿದೆ. 'ಆರ್ತೋಜಿಜ್ಞಾಸುರರ್ಥಾರ್ಥೀ ಜ್ಞಾನೀಚ ಭರತರ್ಷಭ' ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ ಭಕ್ತರಿರುವರೆಂದೂ, 'ಉದಾರಾಸ್ವರ್ದ ಏವೈತೇ'—ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ತಮರೆಂದೂ ಭಗವಂತನು ಶ್ರೀಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಕೇವಲ ಫಲದ ಆಸೆಯಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತನಾದ ಭಕ್ತನೂ ಉತ್ತಮನಾದವನೇ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅಂದರೆ ಸಕಾಮ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕವನಿಗೂ ಫಲದ ಭರವಸೆಯಿದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವರವರ ಕರ್ಮವಿಧಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೂ, ಅವರ ಭಕ್ತಿಯ ಅಂಶಕ್ಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಯೂ, ಅವರವರಿಗೆ ಫಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳ ಫಲಗಳೂ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಕಳೆದುಹೋಗುವುದೂ ಉಂಟೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಕಾಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೂ ಫಲದ ಭರವಸೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಹಾಗಾಯಿತು.

ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಸಕಾಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅದು ಉತ್ತಮ ಶ್ರೇಣಿಯ ಭಕ್ತರು ಅನುಸರಿಸುವ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸಾಧಾರಣ ಮಾನವರು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸುಲಭವಾದ ಮಾರ್ಗವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಫಲಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದಾದರೂ ಸರಿಯೇ, ಅಂತೂ ಮನುಷ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕರೆ ಬಹಳ

ಒಳ್ಳೆಯದು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಮಾನವನ ಹೃದಯವು ಪವಿತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಮೊದಲು ನಿಶ್ಚಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಕಾಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ಈ ಸಕಾಮಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಅದರಿಂದ ಅವರ ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧಿಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅನನ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈಶ್ವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ನಮ್ಮ ಹೃದಯವನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹ ನಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಇರಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರಿಗೆ ನಾವೇನೂ ನೆನಪು ಕೊಡುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಎಂಬುದು ಬರಿಯ ಬೇಡಿಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅದು ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಿಗೆ ಒಂದು ಕರೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು:—

“ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೆಂದರೆ ಬೇಡುವುದಲ್ಲ. ಅದು ಆತ್ಮದ ಹಂಬಲ. ಅದು ತನ್ನ ಆಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಪ್ರತಿದಿನದ ಒಪ್ಪಿತ.”—“ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಹೃದಯ ಶೋಧನೆ, ಆತನ ಅವಲಂಬನವಿಲ್ಲದೆ ನಾವು ನಿಸ್ಸಹಾಯರೆಂದು ನಮಗೆ ನಾವೇ ಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ನೆನಪು. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೆಂದರೆ ವಿನೀತರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಒಂದು ಕರೆ. ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಗೆ, ಅಂತರಂಗ ಶೋಧನೆಗೆ ಒಂದು ಕರೆ” — “ದೇವರಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ತಮಸ್ಸಿನ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ, ದೇವರಿಗೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಉಂಟಾಗುವ ಪವಿತ್ರ ಸಂಬಂಧ. ಆದರೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಎಂಬುದು ತುಟಿಗಳಿಂದ ಹೇಳುವ ಪಾಠವಲ್ಲ. ಅದು ಒಳಗಿನ ಒಂದು ಹಂಬಲ; ಅದು ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರತಿಮಾತಿನಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪ್ರತಿ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ಪಾಪ ಬುದ್ಧಿ ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಮುತ್ತಿದಾಗ, ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ಪಾಪಶಬ್ದ ಅವನ ತುಟಿಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದಾಗ, ಒಂದು ಪಾಪ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವನು ಮಾಡಿದಾಗ, ತಾನು ಬರಿಯ ತುಟಿಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವೆನೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ನಿಜವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಎಂಬುದು ಈ ಪಾಪತ್ರಯಗಳಿಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ರಕ್ಷೆ, ಕವಚ.”—

“ನನಗೇನು ಬೇಕೋ ಅದಲ್ಲ ದೇವರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತು. ಇಂಥಾದ್ದು ಬೇಕಾದೀತೆಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಅವನದು. ನನ್ನ ಬಿನ್ನಹ ಅವನಿಗೇಕೆ ಬೇಕು? ಆದರೆ ಅತಿ ಅಪೂರ್ಣಜೀವಿ ನಾನು. ಮಗುವಿಗೆ ತಂದೆಯ ಆಶ್ರಯ ಹೇಗೆ ಅಗತ್ಯವೋ ನನಗೂ

ಹಾಗೆ ದೇವರ ಆಸರೆ ಬೇಕು.”— “ಧ್ಯಾನ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ; ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಜೀವ ವಿನಯದಿಂದ ತುಂಬಿ, ತನ್ನದಲ್ಲದ ಬೇರೊಂದು ಬಲಕ್ಕೆ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕು.” “ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಫಲಬೇಕು, ಉತ್ತರ ಬೇಕು ಎಂದರೆ ದೇವರಿಗೆ ಮಂಕುಬೂದಿ ಎರಚಿದಹಾಗೆ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಒಣಮಾತಿನ ಪಿಟಿ ಪಿಟಿ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ನೀಡಲಾರದ ಬಲ ಇನ್ನಾವುದು ಕೊಟ್ಟಿತು? ಧ್ಯಾನ ನಿರಂತರವಾಗಬೇಕು. ಇದೇ ನನ್ನ ಉಪದೇಶ. ಪ್ರೇಮ ಸತ್ಯಗಳ ಶಕ್ತಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ. ತರುಣರು ಅದನ್ನು ನಂಬಲೇಬೇಕು.”— “ಬದುಕಿನ ಕದನದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯ ಸಾರಥ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಿತಿಯಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬುದ್ಧಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಲ್ಲದು. ಪರಿಣಾಮ ಬಂದಾಗ, ಬುದ್ಧಿ ನೆರವಾಗದು. ಅದರ ಆಟ ನಡೆಯದಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರದ್ಧೆಯಾದರೂ ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಮೀರಿದುದು. ಸುತ್ತಲೂ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದಾಗ, ಬುದ್ಧಿ, ತರ್ಕ ಸೋತು ನೆಲಕ್ಕುರಳಿದಾಗ, ಶ್ರದ್ಧೆ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ; ನಮ್ಮ ನೆರವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ; ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ. ಅಂಥಾ ಶ್ರದ್ಧೆ ಬೇಕು ನಮ್ಮ ತರುಣರಿಗೆ. ಆದರೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ದೈವಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಶರಣು ಹೋಗದೆ ಆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಬಾರದು.” (ಇ.ಉ)

ಸಕಾಮಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಕಷ್ಟಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಪವಿತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಹಾತ್ಮರುಗಳ ವಾಕ್ಯ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕವೇಳೆ ಭಕ್ತಿಯುತವಾದ ಈ ಸಕಾಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೇ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ನಿಷ್ಕಾಮಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಸಲ್ಲಿಸುವ ಮಾನವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯ ವಿನೋಬಾರವರು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ—“ಕಾಮನಾಪೂರ್ವಕವಾದರೂ, ಅನನ್ಯತೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಈಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶ ಗೌಣವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅಥವಾ ಹಾಗೆ ತೋರಿದರೂ ಅನನ್ಯತೆಯ ಮೂಲಕ ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ; ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಕಾಮತೆ ಲೋಪವಾಗಿ ನಿಷ್ಕಾಮತೆ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ; ಇನ್ನೂ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಕಾಮತೆಯೇ ನಿಷ್ಕಾಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಿಂ ಬಹುನಾ! ಅನನ್ಯತೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಸಕಾಮತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಸಂಕುಚಿತ ಸಕಾಮತೆಯಲ್ಲ. ಅದು ವ್ಯಾಪಕ ಸದ್ ಭಾವನೆಯೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಉದಾಹರಣೆ ಗಳೇನು ಬೇಡ; ಸಣ್ಣ ಲೌಕಿಕ ಉದಾಹರಣೆಯೇ ಸಾಕು—ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀ; ಅವಳಿಗೆ ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ

ಅನನ್ಯಭಕ್ತಿ. ಅವಳ ಮೂಗುತಿ ಕಳೆದುಹೋಗಿದೆ. ಅದು ದೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ಅವಳ ಇಚ್ಛೆ. “ದೇವರೇ, ನನ್ನ ಮೂಗುತಿ ಕೈಗೆ ಬರಲಿ. ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ. ಹಾಗಿದ್ದೂ ನನ್ನ ಮೂಗುತಿ ಏಕೆ ಹೋಗಬೇಕು? ಇತರರಿಗೆ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆ ಏಕಾಗಬೇಕು? ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಪಡೆಯಲು ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸೆ. ಪೋಲಿಸರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ. ಯಾರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಶಯತಳೆಯೆ. ಅದನ್ನು ಒಯ್ದವಗೆ ನೀನು ಸದ್ಭಾವನೆಕೊಟ್ಟರೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಾನು. ಅವನಿಗೆ ನಾನು ಬಾಯ್ತುಂಬ ಸಕ್ಕರೆ ಕೊಟ್ಟೆನು. ಅವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಪ್ರೀತಿ ತಳೆಯೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಟ್ಟೆನು. ಅವನಿಗೆ ನೀನು ಅಂತಹ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಅವನಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸೆ. ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿ ಕೊಂಡೇನು; ಕೋಪದಿಂದ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡೇನು. ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದಂತೆಮಾಡು.” ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿ, ಸಕಾಮತೆಗಳೆರಡೂ ಏಕತ್ರವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಅಳವಾದ ಅರ್ಥ ಹೊರಡುತ್ತದೆ. ನಾವು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಈ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮೂಗುತಿಯ ಕಾಮನೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಎಂಥದು? ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕಳವಿನ ಪ್ರೇರಣೆ ಇರಬಾರದು. ಪ್ರಪಂಚದ ವಾಸನೆ ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು, ಎಂಬುದೇ ಆ ಕಾಮನೆಯ ಅರ್ಥವಲ್ಲವೇ? ಇಷ್ಟಿದ್ದ ಬಳಿಕ ದೇವರು ಅವಳಿಗೆ ಕಳೆದ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಾನು; ಕೊಡಲಿಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನ ಇಷ್ಟ. ಆತ ತನ್ನ ಶಾಸ್ತ್ರದಂತೆ ಯಾವುದು ಯೋಗ್ಯವೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿಯಾನು. ಅವನ ಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಶ್ಚಿತವಾದುದು. ನಾವು ಅದನ್ನು ಅರಿಯುವು. ನಮಗೆ ಅದು ಗೊತ್ತಾದರೆ ನಾವೇ ಈಶ್ವರನಾಗಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಅವನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಏನೇ ಇರಲಿ. ಆ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಉಭಯ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿಯೇ ಕಾರ್ಯ. ಅನನ್ಯಭಕ್ತಿ, ಸಕಾಮತೆಗಳ ಬೇರೀಜಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುವುದು ಏನೆಂಬುದು ಈ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. (ಸ್ಥಿ ದ)

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳ ವಾಕ್ಯಗಳ ಸಾರಾಂಶವೇನೆಂದರೆ-ಸಕಾಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಭಕ್ತಿಯುತವಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಫಲದ ಭರವಸೆಯಿದೆ. ನಮ್ಮ ಕರ್ಮವಿಧಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಸಾಲದೇ ಇರುವುದರಿಂದಲೋ ನಮಗೆ ಕೋರಿದ ಫಲ ದೊರೆಯದಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಫಲರಹಿತವಾಗಲಾರದು. ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹೃದಯ ಪವಿತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಷ್ಟಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ನೆರವಿನಿಂದ ನಮಗೆ ಶಾಂತಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಸಕಾಮಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ನಿಷ್ಕಾಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ನಿಷ್ಕಾಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಎಂದರೇನು? ಅದಕ್ಕೆ ಫಲವುಂಟೆ ?

ರಮಾ:—ನಾವು ಐಹಿಕ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬೇಡದೆ, ನಮ್ಮ ಹೃದಯವನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿ ನಮಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಬೇಡಿದರೆ, ಅದು ನಿಷ್ಕಾಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೇ? ಅದಕ್ಕೆ ಫಲವುಂಟೇ?

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದ್:—ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಅದು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯ ಸಕಾಮಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೇ ಹೊರತು ನಿಷ್ಕಾಮಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಾಗ ಲಾರದು. ನಿಷ್ಕಾಮಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಎಂದರೆ ಫಲದ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಇದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯ ವಿನೋಬಾರವರು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.—“ಇಂದ್ರಿಯನಿರೋಧದ ಪೂರ್ಣತೆಗೋಸುಗ ಈಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಯ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಈ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಸಾಧನವೂ ಪೂರ್ಣವಾದುದಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಈಶ್ವರ ಭಕ್ತಿ ಏತರದೂ ಸಾಧನವಲ್ಲ, ಸ್ವಯಂಭೂ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಆಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಈಶ್ವರ ಭಕ್ತಿ ಯಾವ ಅವಾಂತರ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಈಶ್ವರ ಭಕ್ತಿ ಈಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಗೋಸುಗವೇ—ಈಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಯೇ ಧ್ಯೇಯ. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಕಾಮನೆಗಳೂ, ಸಾಧನೆಗಳೂ ಅದಕ್ಕೋಸುಗವೇ ಆಗಬೇಕು. (ಸ್ಮಿ.ದ)

ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಷ್ಕಾಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಫಲದ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಇರಕೂಡದು. ಫಲದ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಫಲವುಂಟೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದೇ ನಿಷ್ಕಾಮಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಫಲ. ಫಲವೂ ಸಾಧನವೂ ಎರಡೂ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಷ್ಕಾಮಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಎಂಬುದು ಮಹಾ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ಉತ್ತಮ ಭಕ್ತರೂ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಐಹಿಕ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಮಾನವರು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸಕಾಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಮೊದಲನೆಯ ದರ್ಜೆಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಬುದ್ಧಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಪವಿತ್ರಜೀವನಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದು ವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸಕಾಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠತರವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಫಲಾಭಿಲಾಷೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳು ಸಲ್ಲಿಸುವ ನಿಷ್ಕಾಮಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಪವಿತ್ರತೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ನಿಷ್ಕಾಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಾಗಲಾರದು. ಅದು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯ ಸಹಾಮಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಎನ್ನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಉತ್ತಮ ಧೈಯಗಳ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಫಲವುಂಟೇ ?

ರಮಾ:—ಹಾಗಾದರೆ ನಾವು ಉತ್ತಮವಾದ ವರಗಳನ್ನು ಬೇಡಿದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವನೇ? ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯನ್ನೂ, ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ, ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಹೃದಯವನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರೆ, ಆಗ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳಿಗೆ ಫಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆಯೇ? ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ನಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಅವನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೋರಿದರೆ ಅವನು ನಮ್ಮ ನೆರವಿಗೆ ಬರುವನೇ ?

ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದ್:—ಐಹಿಕಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬೇಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಆಮುಷ್ಠಿಕ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬೇಡಿದರೆ ಫಲವು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುವುದು. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಡಿದವಾದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಕರ್ಮವಿಧಿಯು ಅಡ್ಡಿ ಬರುವ ಸಂಭವವುಂಟು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ವೇಳೆ ನಮಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸದ ಅವಕಾಶವೂ ಉಂಟು. ಆದರೆ ಉತ್ತಮ ಧೈಯಗಳ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ, ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ವಿಷಯ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದ ಹಾಗೆ ತಡೆಯುವಾಗ, ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಸಾಲದೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೋರಿದವಾದರೆ ಆಗ ಅವನು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ನಮಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಾನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಆಚಾರ್ಯ ವಿನೋಬಾರವರು ತಿಳಿಸಿರುವುದೇನೆಂದರೆ—“ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮದ ವಿಚಾರವೇ ಇಲ್ಲದಿರುವ ತನಕ ಮನುಷ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಸಿವೆಯಾದರೆ ಊಟ ಮಾಡುವುದು, ನೀರಡಿಕೆಯಾದರೆ ನೀರು ಕುಡಿಯುವುದು, ನಿದ್ರೆ ಬಂದರೆ ಮಲಗುವುದು.—ಇದನ್ನುಳಿದು ಬೇರೇನೂ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಕ್ಕಾಗಿ ಆತ ಜಗಳ ಮಾಡುವನು, ಆಸೆ ಮಾಡುವನು, ಲೋಭಿಯಾಗುವನು. ಇಂಥ ದೈಹಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲೇ ಆತ ಮಗ್ನನಾಗಿರುವನು.

ವಿಕಾಸಕ್ಕಾರಂಭವಾಗುವುದು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ, ಇಷ್ಟರವರೆಗೂ ಆತ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಬಾವಿಯ ಕಡೆಗೆ ಉರುಳುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಪುಟ್ಟ ಮಗುವಿನ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ತಾಯಿ ಇರುವಂತೆ, ಆತ್ಮ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಶಾಂತರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ 'ಉಪದೃಷ್ಟಾ' ಎಂದರೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯರೂಪದಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುವವ-ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆತ್ಮ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು ಕೇವಲ ದೇಹರೂಪವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಜೀವ ಮುಂದೆ ಎಚ್ಚರಾಗುತ್ತದೆ. ತಾನು ಪಶುವಿನ ಹಾಗೆ ಬಾಳು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದರ ಅರಿವು ಅವನಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಚಾರದ ಮೇಲೆ ಜೀವ ಬಂದಾಗ ನೈತಿಕ ಭೂಮಿಕೆಗಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ"—

—“ಮೊದಲು ಪರಮಾತ್ಮ ದೂರ ನಿಂತಿದ್ದ ಗಣಿತ ಬಿಡಿಸು ಎಂದು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಗುರು ದೂರ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೇ ಭೋಗಮಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜೀವ ತೊಡಗಿದ್ದಾಗ ಪರಮಾತ್ಮ ದೂರ ನಿಂತುಕೊಂಡು 'ಸರಿ, ಸಾಗಲಿ ಒದ್ದಾಟ,' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ನೈತಿಕ ಭೂಮಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ ಜೀವ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ತಟಸ್ಥನಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜೀವ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೂ ಆತ ಮೆಲ್ಲನೆ ಇಣಕಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. 'ಶಹಬ್ಬಾಸ್' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ" —“ಕೇವಲ 'ಉಪದೃಷ್ಟಾ' ಆಗಿರದೆ ಈಗ 'ಅನುಮಂತಾ' ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಹಸಿದ ಅತಿಥಿಯೊಬ್ಬ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ನಿಮ್ಮೆದುರಿಗಿನ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ನೀವು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೀರಿ. ರಾತ್ರಿ ನಿಮ್ಮ ಆ ಸತ್ಯತಿಯನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಂಡಾಗ ಎಂಥ ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ? ಒಳಗಿನಿಂದ ಆತ್ಮ, "ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡಿದೆ" ಎಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಉಸುರುತ್ತದೆ. ಮಗನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ತಾಯಿ 'ಚಲೋ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ ಮಗು' ಎಂದಾಗ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿನ ಭಾರಿ ಉಡುಗೊರೆ ಸಿಕ್ಕಹಾಗೆ ಆತನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ 'ಶಹಬ್ಬಾಸ್' ಮಗೂ' ಎಂಬ ಹೃದಯಸ್ಥ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶಬ್ದ ನಮ್ಮನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ, ಉತ್ಸಾಹಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಭೋಗಮಯ ಬಾಳನ್ನು ತೊರೆದು ನೈತಿಕ ಜೀವನದ ಭೂಮಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಜೀವವೀಗ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ."— “ಈ ರೀತಿ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಾ, ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥೂಲಮಲಮಾಯವಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮಲವನ್ನು ತೊಳೆಯುವ ಸಮಯ ಬಂದಾಗ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜೀವ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಾಲದೇ ಹೋದಾಗ ದೇವರಿಗೆ ಕರೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆತ 'ಓ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಓಡಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತನ ಉತ್ಸಾಹ

ಸಾಲದಾಗುತ್ತಲೂ ದೇವರು ಅವನ ನೆರವಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ”-“ಆತ ‘ಉಪದ್ರಷ್ಟಾ’ ‘ಅನುಮಂತಾ’ ಆಗಿರದೆ, ‘ಭರ್ತಾ’ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವವನಾಗುತ್ತಾನೆ.” (ಗೀ. ಪ್ರ)

ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯವರೂ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ—
 “ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಅಂತರಾತ್ಮನೊಡನೆ ಸಮರಸವಾಗುವ ಸಾಧನವಾಗಿರಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೇ ಭಕ್ತನ ಬೇಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಮಾನವನು ತನಗೆ ಐಹಿಕ ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವನ ಕೀಳುತನ. ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಳೆದು ಅದರ ಪರಿಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ದೇವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದೇ ಮಿಗಿಲಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಆದುದರಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ದೇವತ್ವವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಹಸಿವಿದ್ದವನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಬೆನ್ನು ಬೀಳಲೇಬೇಕು. ಹಸಿದವನು ಊಟದ ರುಚಿಯನ್ನು ಸವಿಯುವಂತೆ ಪಾವಿತ್ರೈಕ್ಯಾಗಿ ತಳಮಳಿಸುವವನು, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು.” (ಪ್ರಾ)- “ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ನೀಚ ವಿಚಾರಗಳ ದ್ವಂದ್ವ ಯುದ್ಧವು ಸರ್ವದಾ ನಡೆದಿರುವುದು. ವಿವೇಕ ಅವಿವೇಕಗಳ ಕಲಹವು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಸಾಗಿರುವುದು. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದವನು ನೀಚಭಾವನೆಗಳ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಬೀಳುವನು. ಆದರೆ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪರನು ದುಷ್ಟ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗುವನು. ಅವನು ಸದಾ ಆತ್ಮಸಂತೋಷಿ, ಸದಾ ಸುಖಿ. ಆದುದರಿಂದ ಜಗತ್ತಿನೊಡನೆ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸಬಲ್ಲನು. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಆಸರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವವನು, ಸದಾ ದುಃಖಿಯಾಗುವನಲ್ಲದೆ ಜಗತ್ತನ್ನು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ನೂಕುವನು. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ತನ್ನ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಅವನ ಮರಣಾನಂತರ ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡುವ ಲಾಭವನ್ನು ಕಡೆಗಾಣಿಸಿದರೂ, ಈ ಸತ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ತಂದುಕೊಡುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಅತಿ ಮಿಗಿಲಾದುದು. ನಮ್ಮ ದೈನಿಕ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಓರಣ, ಶಾಂತಿ, ಸಮಾಧಾನ, ಈ ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡುವ ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಡಗಿದೆ- ಆದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ದಿನವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ಮರಣೆಯ ಪ್ರಭಾವವು ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡುವಂತಾಗಲಿ! ನಿಮ್ಮ ಸಾಯಂಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಸ್ವಪ್ನ ದುಸ್ವಪ್ನಗಳ ಬಾಧೆ ಇಲ್ಲದೆ ಶಾಂತ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವಂತಾಗಲಿ!” - (ಪ್ರಾ)

“ನಮ್ಮನ್ನು ವಿನಯಶಾಲಿಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡಲು ಪ್ರೇರಿಸುವುದೇ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಉದ್ದೇಶ. ‘ನಾವು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ಅಧೀನರು. ಅವನ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯೂ ಅಲುಗಾಡದು’ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿಸುವುದೇ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ತಿರುಳು.” “ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಆತ್ಮವನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ದಿವ್ಯಗಂಗೆ. ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿದಾಯಕ ಮಹಾಷಧಿ. ಹೇಡಿತನವನ್ನು ಜಯಿಸುವ ವಜ್ರಾಯುಧ. ದುಷ್ಟ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಭಸ್ಮ ಮಾಡುವ ವಡವಾಗಿ” (ಪ್ರಾ)

ರಮಾ:—ಏಹಿಕ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬೇಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲು ನಮ್ಮ ನೈತಿಕ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ, ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಲು ಶಕ್ತಿ ಬೇಕೆಂದು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಬೇಡಿದರೆ ಆತ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರುವನೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಆದರೆ ನಾನು ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಪವಿತ್ರಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವೆನಲ್ಲಾ ಅದಕ್ಕೆ ಅವನಿಂದ ಬಂದ ಉತ್ತರವೇನು?

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದ್:—ರಮಾ! ಪವಿತ್ರಜೀವನವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದೆಯೇ ಎಂದು ನೀನೇ ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡು. ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಿನಗೆ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಕೊರತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ವ ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖವೂ, ತೃಪ್ತಿಯೂ ಇದ್ದಿತು. ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮನ ವಿಚಾರವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಭೋಗಮಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನಿನಗೆ ಪವಿತ್ರಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಹೇಗೆ ಬಂದೀತು?— “ಪಾವಿತ್ರ್ಯವು ಸ್ವಾರ್ಥ ಪರಾಯಣ ಆಲಸಿಗಳಿಗೆ ದೊರಕುವ ವಸ್ತುವಲ್ಲ. ಅದು ಲಭಿಸುವುದು ಸತತೋದ್ಯೋಗಿಗಳಾದ ತ್ಯಾಗಿಗಳಿಗೆ” (ಪ್ರಾ) ಎಂದು ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಿನಗೆ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಪವಿತ್ರಜೀವನವೆಂಬುದು ಬರಿಯ ಮನೋರಥವಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಅದರ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನೀನು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯತ್ವವೇ ಮೊದಲಾದ ಯಾವ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ತೊಡಗಿಲ್ಲ—“ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉಪಯೋಗಿಸದೆ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕೋಸುಗ ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕರೆ, ಈಶ್ವರನು ಏಕೆ ನಮ್ಮ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದಾನು? ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಮೊದಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ದಣಿದಾಗ ದೇವರಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರೆ ಆಗ ಅವನು ನಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವನು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ

ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ದ್ವಂದ್ವರಾಗಬೇಕು. ವಿಷಯಗಳಿಗೆರವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮನದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣಮಾಡಲು ಬಂದರೆ, ಆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಆಕ್ರಮಣದ ಪ್ರತೀಕಾರಕ್ಕೋಸುಗ ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಸಹಾಯವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೋರಬೇಕು. ಆಗ ಆತನ ಸಹಾಯ ನಮಗೆ ಒದಗಿತೇ ಹೊರತು ಸುಮ್ಮನೆ ಒದಗಲಾರದು”-(ಸ್ಥಿ ದ) ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯ ವಿನೋಬಾ ರವರೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾವು ಪವಿತ್ರಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೂ, ತಕ್ಷಣ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವು ನಮಗೆ ಗೋಚರಿಸುವುದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೂ, ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ನಿರಾಶರಾಗಿ ಅದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ—“ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಎಷ್ಟೋ ಪವಿತ್ರವಿದ್ದರೂ ಮೊದ ಮೊದಲು ಯಶಸ್ಸು ಸಿಗುವುದು ದುರ್ಲಭ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಅನೇಕ ದಿನ ಹೋರಾಡ ಬೇಕಾಗುವುದು. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹಾರಿಹೋದರೂ ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬುಗೆಯನ್ನಿಡಬೇಕಾಗುವುದು. ನಮಗೆ ಒಂದೊಂದು ತಿಂಗಳೆಂದರೆ ಒಂದೊಂದು ವರುಷದಂತೆ ತೋರಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಅತುಲ ಸಮಾಧಾನ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನಾವು ಹೆಣಗಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಆಮೇಲೆಯೇ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಪ್ರಭಾವದ ಅರಿವು ನಮಗಾಗುವುದು. ನಾವು ದಿಕ್ಕುಗಾಣಧಾಗಬಹುದು. ನಿರಾಶೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಮುತ್ತಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೂ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಆವರಿಸಬಹುದು. ಆದರೂ ನಾವು ಧೈರ್ಯಗುಂದದೆ ಇವುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಬೇಕು. ಎಂತಹ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೂ ಹೇಡಿತನಕ್ಕೆ ಇಂಬು ಕೊಡಕೂಡದು. ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಪರಜೀವಿಗೆ ಸೋಲೆಂಬುದು ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ-ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದುದು ಕಟ್ಟು ಕಥೆಯಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಚಿತ್ರವಲ್ಲ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ನೆರವಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪಥದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಗಂಡಾಂತರಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದವರ ಅನುಭವದ ಸಾರವನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವೆ. ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳಿಗೆ ನಾನು ಎಷ್ಟು ಋಣಿಯಾಗಿರುವೆನೆಂಬ ಮಾತು, ದಿನಗಳೆಂದಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ನನ್ನ ನಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸುವೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದುದು ಕೆಲವು ತಾಸುಗಳ, ದಿನಗಳ, ವಾರಗಳ

ಅನುಭವದಿಂದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪಾವಿತ್ರೈಕ್ಯಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುವ ಜೀವನದ ಅಂತರಂಗದ ಗುಟ್ಟನ್ನು ನಿಮ್ಮೆದುರು ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನಿರಾಶೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಳಲಿದ್ದೇನೆ. ಗಾಡಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ದಿಜ್ಞಾಡನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಹತಾಶೆಯ ಕಟು ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ, ನನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವ ದಿವ್ಯ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಗರ್ವದ ಮದವು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಆವರಿಸಿದ ಅನುಭವವೂ ನನಗಿದೆ. ನನ್ನ ಈ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ತಕ್ಕದ್ದಿರದೆ ಅಲ್ಪಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವುದೆಂದು ನಾನು ಅರಿತಿರುವೆ. ನಮಗೆ ದೇವನಲ್ಲಿ ಅಚಲ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿದ್ದುದಾದರೆ. ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪರ ಹೃದಯವಿದ್ದುದಾದರೆ ನಾವು ದೇವನನ್ನು (ದಕ್ಷಿಣೆ ದಾನಗಳಿಂದ) ಮರುಳು ಗೊಳಿಸಲಾರವು ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಂದು ಕರಾರುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಲಾರವು. ಜಗದೀಶನ ಮುಂದೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಶೂನ್ಯದ ತರಗತಿಗೆ ಇಳಿಯಲೇಬೇಕು. ಅಹಂಕಾರದ ಉಚ್ಚಾಟನೆಯಾಗದ ಹೊರತು ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ದುಷ್ಟ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಾವು ಜಯಿಸಲಾರವು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಗವದಧೀನರಾಗದ ಹೊರತು ಆತ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ದೊರಕಲಾರದು.”—“ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಪರಜೀವಿಗೆ ಸೋಲೆಂಬುದಿಲ್ಲ ಬಂದ ಆಪತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೊಡುವ ಶಿಕ್ಷೆಯೆಂದು ಬಗೆಯುವನು. ದುಃಖಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶಾಂತಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವನು.”— (ಪ್ರಾ)

ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪವಿತ್ರಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸೆಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನಿಜವಾದರೆ ಮತ್ತು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾದರೆ, ಇಂದು ಆತ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂದಿನವರೆಗೆ, ‘ಪವಿತ್ರಜೀವನವೆಂದರೇನು?’ ಎಂಬುದರ ಅರಿವೇ ನಿನಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ನಿನಗೆ ಅದರ ಅರ್ಥವಾಗಲೆಂದು ನಿನ್ನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಅನುಭವ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿ. ಪವಿತ್ರ ಜೀವನವೆಂಬುದು ನಾವು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗತಕ್ಕ ವಸ್ತುವಲ್ಲ. ಭಗವದ್ಗೀತಾದಿ ಮಹಾಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ಸ್ತೋತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಸಾಕೇ? ಪವಿತ್ರ ಜೀವನವೆಂಬುದು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರತಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪ್ರತಿ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಬೇಕು. “ಗತಾಸೂನ್ ಅಗತಾಸೂನ್ ಚ ನಾನುಶೋಚಂತಿ ಪಂಡಿತಾಃ |”

ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿರುವ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಓದಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮದೇ ಒಂದು ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆಯಲೂ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದರ ಕಷ್ಟ ಎಷ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದು ನಿನಗೆ ಇಂದು ಅರಿವಾಗಿರಬಹುದು. ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಅದು ಬರೀ ಮನೋರಥವಾಗಿದ್ದಿತು. ಭಗವದ್ಗೀತಾದಿ ಮಹಾ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳೂ ಸುಖವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಾ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹರ್ಷವುಂಟಾಗಿರುವಾಗ ನಮಗೆ ಅದರ ಅರಿವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕಷ್ಟ ಬಂದಾಗ, ನಿಜವಾಗಿ ಸಾವು ನೋವುಗಳು ಬಂದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಶಾಂತರೀತಿಯಿಂದ ಎದುರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೆ, ಆಗ ಅದರ ಕಷ್ಟ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರಮಾ, ನಮ್ಮ ಹೃದಯ ದಾರ್ಡ್ಯವನ್ನೂ, ಸೌಜನ್ಯವನ್ನೂ ಬಲಪಡಿಸಲೆಂದೇ ನಮಗೆ ಈ ಕಷ್ಟಗಳೂ ದುಃಖಗಳೂ ಬಂದೊದಗಿವೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೋ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಸತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗೆಂದು ತಿಳಿ. ಇವುಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಫಲವಾಗಿ, ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಲು ಪರಮ ಗುರುವಾದ ಭಗವಂತನು ಇಂದು ನಿನಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಾಠಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದಲೂ ಶಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಎದುರಿಸು.

ಅಧ್ಯಾಯ - 5

ಸಾವು ನೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾಳಿನ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಧೀರನಾದ
ಪುರುಷನು ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸುವನು ?—

ರಮಾ:—ನಮ್ಮ ಬಾಳಿನ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ದೈರ್ಯದಿಂದಲೂ ಶಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಎದುರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಆದರೆ ಸಾವು ನೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಈ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯಾಗಲಿ ಸುಖವಾಗಲಿ ದೊರಕುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ನಾವು ಮಮತೆಯಿಂದ ಬೆಳೆಸಿರುವ ವಸ್ತುಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಾಯುತ್ತಾರೆ. ಸಾವು, ನೋವು, ರೋಗ ರುಜಿನಾದಿಗಳು ಪದೇ ಪದೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ನಾವು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಧವಿಧವಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಬರುವ ಫಲವೇನು? ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುಖವೆಂಬುದು ಬರಿಯ ಮನೋರಥವೇ ಹೊರತು ಮತ್ತಿನ್ನೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಪಡೆಯಲಾರರು. ಪಡೆದರೂ ಅದು ಕ್ಷಣಿಕವಾದುದೇ ಹೊರತು ನಿರಂತರವಾದುದಲ್ಲ. ದುಃಖದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಕ್ಷಣಿಕವಾದ ಈ ಅಲ್ಪಸುಖವು ಹೇಗೆ ನಿಜವಾದ ಸುಖವಾದೀತು? ಟಾಲ್ ಸ್ಟಾಯ್ ಮಹಾತ್ಮರು ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಥೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ—“ಒಬ್ಬ ಪ್ರಯಾಣಿಕನನ್ನು ಒಂದು ದುಷ್ಟ ವ್ಯಾಘ್ರವು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತು. ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವನು ಒಂದು ಭಾವಿಯ ಒಳಗೆ ಧುಮುಕಿದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದೇನು?—ತನ್ನನ್ನು ನುಂಗುವ ಹಾಗೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ಕೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ಭಯಂಕರವಾದ ಮೊಸಳೆ! -ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಘ್ರ, ಕೆಳಗೆ ಮೊಸಳೆ, ಮಧ್ಯೆ ಬಡಪಾಯಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕ-ವ್ಯಾಘ್ರದ ಭಯದಿಂದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುವುದಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ; ಮೊಸಳೆಯ ಭಯದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಧುಮುಕುವುದಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ; ಕೊನೆಗೆ ಆ ಭಾವಿಯ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಕುರುಚಲು ಗಿಡವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಆದರೇನು, ಅವನ ಕೈ ಸೋತು ಹೋಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಇನ್ನೇನು ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಘ್ರದ ಬಾಯಿಗೋ, ಇಲ್ಲ ಕೆಳಗಿನ ಮೊಸಳೆಯ ಬಾಯಿಗೋ ತುತ್ತಾಗಿ ಸಾಯುವುದಲ್ಲದೆ ತನಗೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲವೆಂದರಿತನು. ಆದರೂ ಆದಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಜೀವಿಸಬೇಕೆಂಬ ಒಂದು ಚಾಪಲ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ಬಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಆ ಕುರುಚಲು ಗಿಡವನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ.-ಆಗ ಅವನು ಕಂಡದ್ದೇನು?—ಬಿಳಿ ಮತ್ತು ಕರಿ

ಬಣ್ಣದ ಎರಡು ಇಲಿಗಳು ಆ ಕುರುಚಲನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಬರುತ್ತಾ ಅದನ್ನು ಕಚ್ಚುತ್ತಿವೆ, ಅಗಿದಗಿದು ಸವೆಯಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇನ್ನೇನು, ಅದು ಕಿತ್ತು ಹೋಗಿ ಅವನು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಮೊಸಳೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರಯಾಣಿಕ ತನಗೆ ಸಾವು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡ. ಸುತ್ತಲೂ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀರಿದ. ಆ ಕುರುಚಲು ಗಿಡದ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಜೇನಿನ ಹನಿಗಳು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದವು. ತಕ್ಷಣ ತನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿ, ಅದನ್ನು ನೆಕ್ಕಿ ಅದರ ಸವಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸತೊಡಗಿದನು. ಹೀಗೆಯೇ ನಾನೂ ಸಾವೆಂಬ ಮೊಸಳೆಯು ನನ್ನನ್ನು ನುಂಗಲು ಕಾಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತವನಾಗಿ, ಈ ಬದುಕೆಂಬ ಕುರುಚಲು ಗಿಡವನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಈ ಬಾಳಿನ ವಿಷಯಸುಖವೆಂಬ ಜೇನಿನ ಸವಿಯನ್ನು ಇಷ್ಟು ದಿನವೂ ನೆಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ಈಗ ನನಗೆ ಅದು ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯೆಂಬ ಬಿಳಿಯ ಮತ್ತು ಕರಿಯ ಇಲಿಗಳು, ನಾನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುವ ಬದುಕೆಂಬ ಕುರುಚಲು ಗಿಡವನ್ನು ಅಗಿದಗಿದು ಸವೆಯಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸಾವೆಂಬ ಮೊಸಳೆಯು ನನ್ನನ್ನು ನುಂಗಲು ಕಾಯುತ್ತಿದೆ. ನನಗೆ ಆ ಜೇನು ಈಗ ರುಚಿ ಕೊಡಲಾರದು. ಅದರ ಸವಿ ನನಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲು ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಮೊಸಳೆಯೂ, ಇಲಿಗಳೂ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಲಾರೆ. ಇದು ಬರಿಯ ಕಥೆಯಲ್ಲ. ಸರ್ವರಿಗೂ ಅರಿವಾಗಬಲ್ಲ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಸತ್ಯವು.”—

ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾವು, ನೋವು, ರೋಗ ರುಜಿನಾದಿಗಳು ಸಮಸ್ತ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗತಕ್ಕವುಗಳು. ಬಡವರಾಗಲಿ, ಹಣಗಾರರಾಗಲಿ, ಮಹಾರಾಜರುಗಳಾಗಲಿ, ಮಹಾತ್ಮರುಗಳಾಗಲಿ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾಗಲಿ, ಸರ್ವರೂ ಮೃತಿ ಹೊಂದಲೇಬೇಕು. ಯಾರಿಗೂ ಮರಣವು ತಪ್ಪುವಂತಿಲ್ಲವೆಂದಮೇಲೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದಾಗಲಿ, ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದಿಂದಾಗಲಿ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯತ್ವವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಲಿ ಬರುವ ಲಾಭವೇನು? ಮರಣವೇ ಅಂತಿಮ ಪರಿಣಾಮವೆಂದು ತಿಳಿದಮೇಲೆ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಇರುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ವಿನಾಶವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದಮೇಲೆ ವಿವೇಕವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಪುರುಷನಾವನೂ ವಿಹಾರ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಸುಖಿಸಲಾರನು, ಸಂತೋಷವಡಲಾರನು. ಮುಪ್ಪು, ವ್ಯಾಧಿ, ಮರಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿನೋದಕ್ಕೂ, ಸುಖಕ್ಕೂ, ಶಾಂತಿಗೂ, ಆನಂದಕ್ಕೂ

ಅವಕಾಶವಲ್ಲಿದೆ? ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಪವಿತ್ರಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟರೂ ಕೊನೆಗೆ ಸಾಯಲೇ ಬೇಕಲ್ಲವೇ! ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾವು ನೋವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ದುಃಖಿಗಳಾಗಿ ಬದುಕಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸಾಯುವುದೇ ಮೇಲಲ್ಲವೇ ?

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದ್:—ರಮಾ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾವು, ನೋವು, ರೋಗ ರುಜಿನಾದಿಗಳು ತುಂಬಿರುವುದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಂಜಿ ಸಾವನ್ನು ಕೋರುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಅದು ಹೇಡಿಗಳ ಲಕ್ಷಣ. ಮಾನವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸುಖಗಳಿಗೆಡೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಧೈರ್ಯಗಡಬೇಡ. ನೀನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾವು, ರೋಗ, ದುಃಖಾದಿಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದವುಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಬಾಳು ಹುಟ್ಟುಸಾವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಶರೀರವೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ನಾವು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸುಖಗಳೂ ಕ್ಷಣಿಕವಾದವುಗಳೆಂಬುದೇನೋ ಸತ್ಯವಾದ ಮಾತು. ಆದರೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸುಖವೆಂಬುದೂ ಒಂದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಬೇಕು. ಮಾನವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲು, ಜಗತ್ತಿನ ಸುಖದುಃಖಗಳ ಕ್ಷಣಿಕತೆಯ ಅನುಭವವು ಅನೇಕವೇಳೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ರಮಾ:—ಜಗತ್ತಿನ ಸುಖದುಃಖಗಳ ಕ್ಷಣಿಕತೆಯ ಅನುಭವದಿಂದ ಮಾನವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಸಾತ್ವಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲ— ಅದು ಹೇಗೆ?

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದ್:—ಸಾವು ನೋವುಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ನೈತಿಕ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಒಂದನೆಯದಾಗಿ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವನಲ್ಲಿ ಅವನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಅವನ ಆಸೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಮಮತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಅವನ ದುಃಖವನ್ನು ಅಧಿಕ ಮಾಡಬಹುದು; ಅಥವಾ ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅವನ ಆಸೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿ ಮಾಡದೆ ಅವನ ದುಃಖವು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರಬಹುದು; ಅಥವಾ ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಅದು ಅವನ ಆಸೆಯನ್ನೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಅವನಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಸ್ವಾರ್ಥ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೂ, ಭಗವಂತನ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಗೂ, ಭಕ್ತಿಗೂ ಮಾರ್ಗವನ್ನು

ತೋರಿಸಬಹುದು. ಈ ಮೂರರಲ್ಲಿ ದುಃಖಿಯು ಯಾವ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಅವನ ಆ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ತಾಮಸ ರಾಜಸ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅವರು ಪ್ರಾಯಶಃ ಮೊದಲನೆಯ ಎರಡು ದಾರಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಕೆಲವು ಕಾಲ ಅತಿಯಾಗಿ ದುಃಖಿಸಿ ಅನಂತರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಲೆತ್ನಿಸುವರು. ಆದರೆ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಮೂರನೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪವಿತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಮ ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ, ನಿಶ್ಚಲ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಮಾನವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಸಾವು ನೋವುಗಳುಂಟಾಗಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿಯೂ, ನಿರುತ್ಸಾಹಕವಾಗಿಯೂ ಕಾಣುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಈ ವಿಧವಾದ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಅನುಭವದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ದುಃಖಿಯ ಸ್ವಭಾವವು ಉತ್ತಮಗೊಂಡು, ಸದ್ಗುಣಗಳು ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವನ ಬಾಳು ಪವಿತ್ರವಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ—

“ಮಾನವನ ನಡತೆಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ದುಃಖ ಮತ್ತು ಸುಖ ಎರಡೂ ಸಮನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ನಡತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಕೆಟ್ಟದ್ದಕ್ಕೂ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೂ ಸಮನಾದ ಭಾಗವುಂಟು. ಆದರೂ ಕೆಲವು ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖಕ್ಕಿಂತ ದುಃಖವೇ ಹೆಚ್ಚಾದ ಶಿಕ್ಷಕನಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಮಹಾಪುರುಷರುಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದವಾದರೆ, ಸುಖಕ್ಕಿಂತ ದುಃಖವೇ ಹೆಚ್ಚಾದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದೂ, ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕಿಂತ ದಾರಿದ್ರ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚಾದ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಿದೆ ಎಂಬುದೂ, ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತಂದುದು ಪೆಟ್ಟುಗಳೇ ಹೊರತು ಹೊಗಳಿಕೆಗಳಲ್ಲ ಎಂಬುದೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಾನು ದೃಢವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.”

ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ತಿಳಿಸಿರುವುದೇನೆಂದರೆ—“ಹುಟ್ಟು ಸಾವು ಎರಡೂ ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಿನ ಎರಡು ಸ್ವರೂಪಗಳು, ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಹಿಂದು ಮುಂದು ಭಾಗಗಳು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸಾವು ನೋವುಗಳು ಬದುಕು, ಸುಖಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು

ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಅನುಭವವನ್ನು ನಮಗೆ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ದುಃಖತಾಪತ್ರಯಾದಿಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಬಾಳಿಗೆ ಬೆಲೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ, ಸೀತಾದೇವಿ ಇವರುಗಳು ಅನುಭವಿಸಿದ ಕಷ್ಟ, ದೇಹದಂಡನೆ, ತಾಪತ್ರಯಾದಿಗಳ ವರದಿಯಲ್ಲದೆ ರಾಮಾಯಣವು ಮತ್ತಿನ್ನೇನು? ಸೀತೆಯನ್ನು ಲಂಕೆಯಿಂದ ಕರೆತಂದಮೇಲೆ, ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾದಮೇಲೆ, ಪೂರ್ಣಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಾಮನಕಥೆಯು ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ನೂರರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಾವು, ನೋವು, ತಾಪತ್ರಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಬಾಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅದರಿಂದಾಗುವ ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಕೊಡಬೇಕು.” “ಹಣವಂತರನ್ನು ನೋಡು, ಹಣ ಕೊಡಬಹುದಾದ ಸಕಲ ಸುಖವೂ ಅವರಿಗುಂಟು; ವಿಶ್ವಾಸ ನೀಡಬಹುದಾದ ಸಕಲೋಪಚಾರವೂ ಅವರಿಗುಂಟು. ಆದರೇನು? ಎಂಥಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕುಮಾರರಿಗೂ ಮಹಾಸಂಕಟದ ಗಳಿಗೆ ಇದೆ, ಕಳವಳದ ಕಾಲವಿದೆ. ಬಾಳು ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಥಾ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಮಗೆ ದೇವರ ಅರಿವು ಆಗುವುದು. ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಅಡಿಯಡಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ನಡೆಸುವವನ ದರ್ಶನ ವಾಗುವುದು. ಅದೇ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. (ಸಂ.ಮಾ.)

ಬುದ್ಧ ದೇವನು—ದುಃಖಿಯಾಗಿದ್ದ ಕೃಶಾಗೌತಮಿ ಎಂಬೊಬ್ಬಳಿಗೆ ವಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಒಮ್ಮೆ ಕೃಶಾಗೌತಮಿಯ ಮಗುವಿಗೆ ರೋಗಬಂದು ಅದು ಮೃತಪಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಮಗು ಸತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನರಿಯದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿ ಹೇಗಾದರೂ ಬದುಕಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ಬುದ್ಧದೇವನನ್ನು ಬೇಡಿದಳು. ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನರಿತು ಬುದ್ಧನು ಆಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಮಾಡಿ ಫಲವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು, “ತಾಯೆ, ನಿನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಮಾಡಿ ಬದುಕಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಬಂಧುಗಳೊಬ್ಬರೂ ಸತ್ತಿಲ್ಲದ ಮನೆಯಿಂದ ಸಾಸಿವೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ” ಎಂದನು. ಕೃಶಾ ಗೌತಮಿಯು ಮನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಸಿವೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತಾ ಹೋದಳು. ಆದರೆ ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಲು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಂಧುಗಳ ಸಾವಿನ ದುಃಖವಿದ್ದೇ ಇದ್ದಿತು. ಬಂಧುಗಳೊಬ್ಬರೂ ಮೃತಪಟ್ಟಿಲ್ಲದ ಒಂದು ಕುಟುಂಬವೂ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದಳು. ಆಗ ಬುದ್ಧದೇವನು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾವು ಸಂಭವಿಸದ ಕುಟುಂಬವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ವಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದನು.

ಸಾವುನೋವುಗಳು ಮಾನವನ ನೈತಿಕ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವೆಂದೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮಹಾತ್ಮರುಗಳು ಪವಿತ್ರರಾಗಿರುವರೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದನು. ಮಹಾತ್ಮರುಗಳಾದ ತುಳಸೀದಾಸ್, ಸೂರ್‌ದಾಸ್, ವಿಪ್ರನಾರಾಯಣರು ಮುಂತಾದ ಅನೇಕರು ತಮ್ಮ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಮೊದಲು ಐಹಿಕ ಸುಖಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಐಹಿಕಸುಖಗಳ ಕ್ಷಣಿಕತೆ ಅವರಿಗೆ ಗೋಚರವಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಶಾಂತಿಯಾಗಲಿ, ಸುಖವಾಗಲಿ ಲಭಿಸದೆ ನಿರಾಶರಾದರು. ಇಂತಹ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ತಾವು ದೊಡ್ಡ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಮತೆಯಿಟ್ಟು ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ದುಡಿಯುವುದರಿಂದ ಲಾಭವೇನೂ ಇಲ್ಲ ಎಕೆಂದರೆ, ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅನೀರಿಕ್ಷಿತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನರಿತು ಐಹಿಕಸುಖಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನೂ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದರು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಇರುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾದರು. ನಿರಾಶೆಗೆ ಎಡೆಗೊಡದೆ, ದೈವೇಚ್ಛೆಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರು. ಕೊನೆಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಶಾಶ್ವತವೂ ಆದ ಪರಮಸುಖದ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಹೀಗೆ ಸಾವುನೋವುಗಳ ಅನುಭವದಿಂದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ ಉಂಟಾದ ಮೇಲೆ ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಮಶಾಂತಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವರೆಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ—“ಸಾವು, ರೋಗ, ಮುಪ್ಪು, ಆಕಸ್ಮಿಕ ಮುಂತಾದವುಗಳೆದುರು ತಾವು ಎಷ್ಟು ಅಲ್ಪರೆಂಬುದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಅತ್ಯುನ್ನತರಿಗೆ ಕೂಡ ಸದಾ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಸಾವಿನ ಮಧ್ಯೆ ಬದುಕಿದ್ದೇವೆ. ಒಂದು ರೆಪ್ಪೆ ಹೂಯ್ಯೊಳಗೆ ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಸೊನ್ನೆ ಸುತ್ತಿಹೋಗುವುದಾದರೆ, ಅಷ್ಟೇ ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೇ ಅನೀರಿಕ್ಷಿತವಾಗಿ ನಾವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವುದಾದರೆ, ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗಳಿಗಾಗಿ ದುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಏನು ಬೆಲೆ? ಆದರೆ 'ನಾವು ದೇವರಿಗಾಗಿ ಆತನ ಯೋಚನೆಗಳಿಗಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲವಾದರೆ, ನಾವು ಶಿಲೆಯಂತೆ ದೃಢರೆಂಬ ಭಾವ ಬಂದೀತು. ಆಗ ಎಲ್ಲವೂ ಹಗಲುಬೆಳಕಿನಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಆಗ ಯಾವುದೂ ನಾಶವಾಗದು. ಆಗ ನಾಶವೆಂಬುದೆಲ್ಲ ಬರಿಯ ತೋರಿಕೆ ಮಾತ್ರ. ಆಗ

ಮಾತ್ರವೇ ಸಾವೂ, ವಿನಾಶವೂ ವಾಸ್ತವವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಸಾವಾಗಲಿ ವಿನಾಶವಾಗಲಿ ಬರಿಯ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾತ್ರ. ಕಲೆಗಾರ ತನ್ನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ, ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮವಾದುದೊಂದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ. ಗಡಿಯಾರ ಮಾಡುವವನು ಒಂದು ಕೆಟ್ಟ ಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದೊಗೆಯುತ್ತಾನೆ, ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವ ಹೊಸದೊಂದನ್ನು ಜೋಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ." (ಇ.ಉ.)

ಮಹಾತ್ಮರುಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೆ ಬೋಧಿಸಿರುವುದನ್ನರಿತ ಮೇಲೆ ಜಗತ್ತಿನ ಇಂತಹ ಕ್ಷಣ ಭಂಗುರವಾದ ಸುಖಗಳ ಮತ್ತು ಸಾವುನೋವುದುಃಖಾದಿಗಳ ಅನುಭವದಿಂದ ನಾವು ಎಂದಿಗೂ ಧೈರ್ಯಗಡಬಾರದು. ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾತ್ವಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯಗಳನ್ನೂ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜಗತ್ತಿನ ಸತ್ಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಲು ದ್ವುಕ್ತರಾಗಬೇಕು. ನಿತ್ಯವೂ, ಶಾಶ್ವತವೂ ಆದ ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನಾವೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದರ ಚಿಂತೆಯೂ ಆತುರವೂ ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಬೇಕು. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಅವನೇ ನಮಗೆ ರಕ್ಷಕನೆಂದು ನಂಬಿ ನಮ್ಮ ದಿನದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಅವನ ಸೇವೆ ಎಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ನಮಗೆ ಶಾಂತಿಯೂ, ಆನಂದವೂ ಲಭಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯವರು ತಮ್ಮ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಎಂತಹ ಗಂಡಾಂತರಗಳು ಬಂದೊದಗಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಹತಾಶರಾಗದೆ, ಭಗವಂತನ ಮೇಲಿನ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೂ, ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ, ಅವನೇ ರಕ್ಷಕನೆಂದು ನಂಬಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ನೆರವಿನಿಂದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ—“ನಾನು ದೇವನಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪರ ಜೀವಿಯು. ಒಂದು ಕ್ಷಣವಾದರೂ ಈ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರೆ. ಅಸಹಾಯನಾದಂತೆ ನನಗೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಎನಿಸುವುದು. ಆದರೆ ನಾನೆಂದಿಗೂ ಹತಾಶನಾಗಲಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿದ್ದವರನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕೈಬಿಟ್ಟರೂ ದೇವನು ಕೈಬಿಡಲಾರನೆಂದು ನಾನು ಸಾರಿ ಹೇಳುವೆ. ಅವನು ದೀನಬಂಧುವು. ಆದುದರಿಂದ ದೇವನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಂದೊದಗುವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯು. ಅವನನ್ನೇ ಆಪದ್ಭಂಧುವೆಂದು ನಮ್ಮ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದರೆ ಎಂತಹ ಅಗ್ನಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದಲೂ ನಾವು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಪಾರಾಗಬಹುದು. ಅವನ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ

ಏನೂ ಸಂಭವಿಸಲಾರದು. ಒಂದು ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿಯೂ ಬೆಳೆಯಲಾರದು, ಅಲುಗಾಡಲಾರದು—ಎಂದು ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಂಬಿರುವೆ. ಇಂತಹ ನಂಬುಗೆಯು ಜೀವನದ ಅನೇಕ ಒಗಟುಗಳನ್ನು, ಜಟಿಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದೆ. ನಮ್ಮ ದುಃಖವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದೆ. ನಾವು ಕೈ ಕಾಲು ಕಳೆದುಕೊಂಡಾಗ ನಮ್ಮನ್ನು ಇದು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವುದು. ಸಾವಿನ ಅಳಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವರಿಗೆ ಇದೊಂದೇ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುವುದು. ನನ್ನ ಸತ್ಯ ಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಯೋಗವು ಇಷ್ಟು ಮನೋರಂಜಕವಾಗಲು ಈ ಶ್ರದ್ಧೆಯೇ ಕಾರಣ. ಮಾನವನು ನಿರ್ಭೀತನಾಗಿ ದಿವ್ಯ ಸತ್ಯಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ದೇವದೂತನಾಗುವನೆಂದು ನನ್ನ ದೃಢ ನಂಬುಗೆಯಿದೆ.” (ಪ್ರಾ)

ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದು ಇಂತಹ ಕಷ್ಟ ಬಂದಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ದುಃಖದ ಭರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಬೇಸರ ಹೊಂದಬೇಡ. ಅದನ್ನು ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿಸಬೇಡ. ಪರಿಶುದ್ಧರಾಗಿಯೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾಗಿಯೂ ಬಾಳುವುದೇ ಮಾನವ ಜೀವನದ ತಿರುಳು. ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಈ ಮಾನುಷಜನ್ಮವನ್ನು ಬೇಸರದಿಂದ ಕಂಡು ನಾಶಗೊಳಿಸಬೇಡ. ಕಠಿಣವಾದ ಈ ದುಃಖಾನುಭವದಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತವಳಾಗಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಸತ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಬಾಳನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸು.

ಅಧ್ಯಾಯ - 6

ಮಹಾತ್ಮರುಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನವೆಂದರೇನು?

ರಮಾ:—ಹಾಗಾದರೆ, ಜಗತ್ತಿನ ಸತ್ಯವಾದರೂ ಏನು? ಸುಖದುಃಖಗಳ ದ್ವಂದ್ವಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ನಮ್ಮ ಈ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕು? ಇಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸುಖವೂ, ಶಾಂತಿಯೂ, ಆನಂದವೂ ಲಭಿಸಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಪವಿತ್ರ ಜೀವನವೆಂದರೇನು? ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಇಂದಾದರೂ ನನಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದ್:—ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಯೋಚನಾತರಂಗಗಳಿಗೊಳಗಾಗಿ ದಿಕ್ಕು ತೋರದೆ, ಧರ್ಮಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವವರಿಗೆಲ್ಲಾ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಗೀತೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಗೀತೆಯ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಪಾರಾಯಣ ನಮ್ಮ ಸಂಕಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ದುಃಖಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಎಂತಹ ಕಷ್ಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾಧಾನ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವ ನಡತೆಗಳನ್ನು ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿದವಾದರೆ ಅಂದು ನಮ್ಮ ಬಾಳು ಪವಿತ್ರವಾಗಬಲ್ಲದು. ಅಂದೇ ನಮಗೆ ಪವಿತ್ರಜೀವನದ ಅರಿವಾಗುವುದು—“ಕೆಲಸವು ಸಫಲವಾಗಲಾರದೆಂದು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಗೀತೆ ನಮಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಮಾತ್ರ ನಮಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಅದರ ಫಲದ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲ; ಜಯ ಮತ್ತು ಅಪಜಯ ಇವೆರಡೂ ಮೂಲತಃ ಒಂದೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಎಂದು ಅದು ನಮಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಶರೀರವನ್ನೂ, ಮನಸ್ಸನ್ನೂ, ಆತ್ಮವನ್ನೂ ಪವಿತ್ರವಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ; ಕಾಮಗಳಿಗೂ ನಿಯಮ ರಹಿತವಾದ ಆಸೆಗಳಿಗೂ ಮನಸೋತು ಬಲಿಯಾಗಬೇಡಿ; ಈಶ್ವರಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸಕಲ ಧರ್ಮಬದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಕುಶಲವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಗೀತೆಯ ತಿರುಳು.”—ಎಂದು ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನವೆಂದರೆ ಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ಸಮುಚ್ಚಯ ಜೀವನವೆಂಬುದೇ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸಾರಾಂಶ. ಎಂದರೆ ಕರ್ಮಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅರ್ಥ.

ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಜೀವನವನ್ನು ಆಸೆಪಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿ ದಿನದ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಮೊದಲು ನಾವು ಸತ್ಯದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು. ಜಗತ್ತಿನ ಆತ್ಮನ ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಓದಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಬೇಕು. ನಾವು ಈ ಆಶಾಶ್ವತವಾದ ದೇಹವಲ್ಲ; ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ರೂಪವೂ, ಅಜಡವೂ, ನಿತ್ಯವೂ ಆದ ಆತ್ಮವೇ ನಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಸ್ವರೂಪವು; ದೇಹ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಾಣ ಇವುಗಳಿಗಿಂತ ವಿಲಕ್ಷಣರಾದ ನಮಗೆ ಈ ದೇಹಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುವ ಸಾವು ನೋವುಗಳು ಅಂಟುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಜ್ಞಾನ ನಮ್ಮ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ನಾಟಬೇಕು. ಆಗ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳಿಗೆ ಮನಸೋತು ನಮ್ಮ ಆತ್ಮದ ಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದೆಂಬ ಜ್ಞಾನ ನಮಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ದಿನದಿನದ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿರುವ ಒಬ್ಬ ಪರಮೇಶ್ವರನಿರುವನೆಂದೂ, ಅವನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು ನಮಗೆ ರಕ್ಷಕನೂ, ಸ್ವಾಮಿಯೂ, ನಿಯಾಮಕನೂ ಆಗಿರುವನೆಂದೂ ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅವನ ಇರುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನೂ, ಅವನಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ, ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಲ್ಲದೆ ಸದಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಷ್ಕಾಮರಾಗಿ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಬೇಕು. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾವ ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳು ಧರ್ಮಬದ್ಧವೂ ನಿಯತವೂ ಆಗಿರುವುವೋ, ಆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಫಲದ ಮೇಲಿನ ಆಸೆಯನ್ನು ತೊರೆದು, ಅವು ಭಗವಂತನ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳೆಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಸಂತೋಷದಿಂದಲೂ, ಕುಶಲತೆಯಿಂದಲೂ, ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಭಾವನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿ ದಿನದ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಬೇಕು.—ಆದರೆ ಖಾಯಿಲೆ ಬರುತ್ತದೆ, ಕೂಡಿಟ್ಟಿರುವ ಆಸ್ತಿ ಕಳ್ಳರಪಾಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆಪ್ತರಾದ ಬಂಧುಗಳ ಸಾವು ಬರುತ್ತದೆ, ಕೀರ್ತಿ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ, ಅವಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಯಾವ ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದರೂ ದೈರ್ಯಗಡೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನಲೀಲೆ, ಆತ ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನ, ನಾವು ಅವನ ಸೇವಕರೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಶಾಂತಚಿತ್ತದೊಡನೆ ಎದುರಿಸಬೇಕು. ಯಾವುದೂ ನಮ್ಮ ಸ್ವತ್ತಲ್ಲ. ಸಕಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮನದೆಂಬ ಜ್ಞಾನ

ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈಶಾವಾಸ್ಯೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ “ತೇನತ್ಯಕ್ತೇನ ಭುಂಜೀಥಾಃ” ಎಂದರೆ “ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲಿನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅಂದರೆ ನಾವು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನರಂತೆ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಾರದು, ಕೇವಲ ಧರ್ಮದರ್ಶಿಗಳಂತೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವಭಾರ ಅವನಿಗೇ ಸೇರಿದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿದಿನದ ಧರ್ಮಬದ್ಧವಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನ ಕೈಕರ್ಮಗಳೆಂದು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಕುಶಲತೆಯಿಂದಲೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಫಲದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವನಿಗೇ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅವನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತರಾಗಿ ಅವನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು. ಇಂತಹ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಬಾಳೇ ಪವಿತ್ರವಾದ ಬಾಳು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯವರೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ—“ಜ್ಞಾನ, ಉಪಾಸನೆ, ಕರ್ಮ ಇವುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಗಳಲ್ಲ; ಇವು ಮೂರೂ ಸೇರಿ ಒಂದೇ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಮೂರು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಆಮ್ಲಜನಕ ಮತ್ತು ಜಲಜನಕ ಎರಡೂ ಸೇರಿದರೆ ನೀರಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನೀರು ಎನ್ನುವುದು ಇದೂ ಅಲ್ಲ, ಅದೂ ಅಲ್ಲ, ಅದೇ ರೀತಿ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವು ಜ್ಞಾನವೂ ಅಲ್ಲ, ಕರ್ಮವೂ ಅಲ್ಲ, ಭಕ್ತಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಇವು ಮೂರೂ ಕಲೆತು ಆದ ರಾಸಾಯನಿಕ ಪ್ರಯೋಗ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಉಪಮೆಯಲ್ಲಿ ದೋಷವು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಬರಬಹುದು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಸಾಕು.”

ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿ ಇವು ಮೂರೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ ಯೆಂಬುದನ್ನೂ ಮತ್ತು ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಮಾರ್ಗವು ಶ್ರೇಷ್ಠತಮವಾದ ಮಾರ್ಗವೆಂಬುದನ್ನೂ ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜರ ಬಿನ್ನಪದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ—“ಮೋಕ್ಷದಾನ್ಯಕದೀಕ್ಷಿತಾ! ಲೋಗರ್ ಬಯಸುವ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೊಳರ್ಥಕಾಮಾದಿ ಗಳಸ್ಥಿರಂಗಳು ಅಲ್ಪಸುಖಂಗಳುಮೆಂದು ಅವಂ ಜರೆದು, ನಿತ್ಯಮುಂ ನಿರವಧಿಕಾನನ್ನ ಮುಮಪ್ಪುದರಿಂ ಮೋಕ್ಷಮೊಂದನೆ ಪೊಗಳ್ಳು ಇದಂ ಸಾಧಿಸಲ್ಗೆ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಾದ್ವಿಗಳು ಪಾಯಂಗಳೆಂದು ವೇದಾಂತಂಗಳಿಂ ತಿಳಿಪಿದೈ. ಈ ತತ್ವಾರ್ಥಮಂ ಪಿರಿಯರುಪದೇಶ ದಿಂದರಿತು ವಿಚಾರಿಸೆ, ಕರ್ಮಯೋಗಮೆಂಬುದು— ಅರಿವು ಮಾರ್ಪುಂ ಪುರುಳಿಲ್ಲದೆಮಗೆ ನೀನೆವೆಲ್ಲಮನ್ನಿತ್ತೆ ನೀನಿತ್ತಸಾಮಗ್ರಿಯಿಂ ನಿನ್ನೊಳಿಗಮಪ್ಪ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನೆಮ್ಮ ಕೈಯೊಳ್ಳೆ”

ನೀನೇ ಮಾಡಿಸುವುದರಿಂದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳ ನಾಮಸಗುವೆವೆಂಬ ಕರ್ತೃತ್ವಕ್ಕೂ ಈ ಕರ್ಮದಿಂದ ಈ ಫಲಮಂ ಪಡೆವೆವೆಂಬ ಕಾಮನೆಗೂ ಕಾರಣಮಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು ಈ ನೆನಪಗೂಡಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳ ನೆಸಗುವಜಾಣ್ಣೆ ಜ್ಞಾನಯೋಗಮೆಂಬುದು—ಈ ಕರ್ಮಯೋಗದಿಂದ ಪಿಂತಣ ಸಕಲಪಾಪಂಗಳೆಂಬ ಕಲ್ಮಷಮಂ ಕಳೆದು ನಿರ್ಮಲಮೆನಿಪಂತಃ ಕರಣದೋಳ್ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಕ್ರಮದಿಂದಿರ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕುಂ ತತ್ತ್ವಂಗಳ ನೆಲೆಯಂ ತಿಳಿದು ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅಧಿಕಮೆನಿಪ ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಮಂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದಂತೆ ಅರಿವ ತಿಳಿವು. ಭಕ್ತಿಯೋಗಮೆಂಬುದು—ಜೀವಪರಮರ ನೆಲೆಯಂ ತಿಳಿದು ನಿತ್ಯಮೆನಿಪ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನಾಚರಿಸುತ್ತೆ ವೇದಾಂತವಿಹಿತಕ್ರಮದೋಳ್ ಪ್ರೀತಿಯೊಪಮಾಗಿನ್ನಡೆಗಳ ನೆಡೆವಿಡದೆ ನೆನೆವ ನಿಧಿಧ್ಯಾಸನಂ. ಇವರ ನೆಲೆಯಂ ವಿಚಾರಿಸೆ, ಕರ್ಮಯೋಗಂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪರಿಶುದ್ಧಿಯನೆಸಗುತ್ತೆ ಜ್ಞಾನಯೋಗಮನುಂಟು ಮಾಡಿ, ಭಕ್ತಿಯೋಗಕಂಗಳಾಗಿರ್ಪುದಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನಮಲ್ಲು; ಜ್ಞಾನಯೋಗಮುಂ ಭಕ್ತಿಗೆಯ್ದು ಜೀವಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಮಂ ಭಕ್ತಿಗೆ ವಿಷಯಮಪ್ಪ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪಮಂ—ತಿಳಿಪಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗಮಂ ಬಳಯಿಪುದಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನಮಲ್ಲು. ಭಕ್ತಿಯೋಗಮುಂ ಆಳ್ವನಪ್ಪ ನಿನ್ನಡಿಯೋಳ್ ಆಳೆನಿಸಿದ ಆಮೆಸಗುವ ಪ್ರೀತಿ, ಲೋಕದೋಳ್ ಆಳ್ವಂಗೆ ಆಳ್ಳೋಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಪ್ರೀತಿಯೇ ಕಾರ್ಯಕರಮಲ್ಲದೆ ಆಳೆನಿಸದವರ್ಗೆ ಆಳ್ವನೋಳುಂಟಾದಪ್ರೀತಿ ಮಾತ್ರಮೇ ಕಾರ್ಯಕರಮಲ್ಲೆಂಬುದರಿಂ ಭಕ್ತಿಯುಂ ಸಾಕ್ಷಾನೋಕ್ಷ ಸಾಧನಮಲ್ಲು. ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯೊಂದೇ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನ ಮಪ್ಪುದರಿಂ ನಿನ್ನದಯಾಮೃತದೋಳ್ ಪುಟ್ಟಿಬೆಳೆದ ಪರಾಂಕುಶಪರ ಕಾಲಯತಿವರಾದಿಗಳ್ ಪಿಡಿದು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಚಾರ್ಯಪರ್ಮಮಾದ ಪಿರಿಯರಂ ಕುರಿತೆನ್ನೋಳ್ ದಯೆಗೆಯ್ದುದು ದಯೆಗೆಯ್ದುದು ಅನನ್ಯ ಜನಸುಲಭ ಶ್ರೀಯದುಶೈಲವಲ್ಲಭ !”

ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಪೂರಿತವಾದ ಜೀವನವೇ ಪವಿತ್ರಜೀವನವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಕರ್ಮಯೋಗವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಲೆಂದು ಕರ್ಮದ ರಹಸ್ಯವನ್ನೂ ಕರ್ಮ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಅದು ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ—“ಸರ್ವದಾ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರು, ಆದರೆ ಕರ್ಮದ ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು.” ಯಾವುದರೊಂದಿಗೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಐಕ್ಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಂಧಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೋ. ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು

ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ನೋವುಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಥೆಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಗಳು; ಬಡತನ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಮತ್ತು ಸುಖಸಂತೋಷಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣಿಕವಾದುವುಗಳು; ಇವುಗಳು ಎಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಅಥವಾ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವುಗಳಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಸುಖದುಃಖಗಳ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮೀರಿದುದು, ಇಂದ್ರಿಯಾನುಭವದ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಮೀರಿದುದು, ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಗಳ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಮೀರಿದುದು. ಅದಾಗ್ಯೂ ನಾವು ಮಾತ್ರ ಸತತವೂ ಕರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. “ದುಃಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು ಆಸಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕವೇ ಹೊರತು, ಕರ್ಮದ ಮೂಲಕವಲ್ಲ” ಎಂದು ಕರ್ಮಯೋಗವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕರ್ಮದೊಡನೆ ನಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಐಕ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಕ್ಷಣ ನಮಗೆ ದುಃಖಾನುಭವವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಾವು ಅದರೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಐಕ್ಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದವಾದರೆ ನಮಗೆ ಆ ದುಃಖಾನುಭವವುಂಟಾಗುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಸುಂದರವಾದ ಚಿತ್ರಪಟವು ಒಂದು ವೇಳೆ ಸುಟ್ಟು ಹೋದರೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದುಃಖವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಚಿತ್ರಪಟವು ಸುಟ್ಟು ಹೋದರೆ ಅವನ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಮಿತಿಯುಂಟೆ? ಇದು ಏಕೆ? ಎರಡೂ ಸುಂದರವಾದ ಚಿತ್ರಪಟಗಳೇ; ಒಂದು ವೇಳೆ ಒಂದೇ ಮೂಲಚಿತ್ರಪಟದ ಪ್ರತಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಆದರೂ ಒಂದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾದ ದುಃಖಾನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ತನ್ನದಾದ ಒಂದು ಚಿತ್ರಪಟದೊಡನೆ ತನ್ನನ್ನು ಐಕ್ಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಇತರನಿಗೆ ಸೇರಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಚಿತ್ರ ಪಟದೊಡನೆ ಆ ಭಾವನೆ ಅವನಿಗಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಧವಾದ ‘ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನದು’ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯೇ ಸಕಲ ದುಃಖಕ್ಕೂ ಕಾರಣ. ವಸ್ತುವು ತನ್ನ ಸ್ವತ್ತು ಎಂಬ ಪರಿಗ್ರಹಜ್ಞಾನವುಂಟಾದರೆ-ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯ ಹಿಂದೆ ದುಃಖ ಬರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾರ್ಥಮನೋಭಾವನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರತಿಕಾರ್ಯವೂ ಮತ್ತು ಆಲೋಚನೆಯೂ ಯಾವುದರೊಂದಿಗಾದರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತಕ್ಷಣವೇ ನಾವು ಗುಲಾಮರಾಗುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ “ನಾನು, ನನ್ನದು” ಎಂಬ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಲೆಯೂ ನಮ್ಮ ಶರೀರದ ಸುತ್ತಲೂ ಸಂಕೋಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು “ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನದು” ಎಂದು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋದಷ್ಟೂ ನಮ್ಮ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮಯೋಗವು

ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ—'ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸು. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರೊಡನೆಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಐಕ್ಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಡ' ಎಂದಿಗೂ 'ನನ್ನದು' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಡ. ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು 'ನನ್ನದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ತಕ್ಷಣ ದುಃಖಬರುತ್ತದೆ. 'ನನ್ನ ಮಗು' ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಮಗುವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅನುಭವಿಸು. ಆದರೆ ಅದು 'ನನ್ನದು' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ ನೀನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದೆಯಾದರೆ ನಿನಗೆ ದುಃಖವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. 'ನನ್ನ ಮನೆ, ನನ್ನ ಶರೀರ' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಡ. ಸಮಸ್ತ ಕಷ್ಟಗಳು ಅಡಗಿರುವುದು ಅಲ್ಲಿಯೇ—ಶರೀರವು ನಿನ್ನದೂ ಅಲ್ಲ, ನನ್ನದೂ ಅಲ್ಲ, ಬೇರೆಯಾರದೂ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿ ನಿಯಮಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ಶರೀರಗಳು ಬರುತ್ತಲೂ, ಹೋಗುತ್ತಲೂ ಇವೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಮಾತ್ರ ಸತತವೂ ನಿರಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಗಳ ಹಾಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಒಂದು ಗೋಡೆ ಅಥವಾ ಒಂದು ಚಿತ್ರಪಟಕ್ಕೆ ಇರುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಈ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಾವು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವವನು ಅದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ನಾನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಡ. ಈ ಸ್ವಾರ್ಥ ಭಾವನೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ದುಃಖ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮಯೋಗವು ತಿಳಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ—ಈ ಸ್ವಾರ್ಥಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ನಾಶಮಾಡು, ಅದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಶಕ್ತಿಯು ನಿನಗೆ ಬಂದಾಗ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ಮತ್ತೆ ಅದು ಸ್ವಾರ್ಥದ ಅಲೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗದಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೋ. ಅನಂತರ ನೀನು ಜಗತ್ತಿನೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಿನ್ನ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಕರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಬಹುದು, ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೂ ಸೇರಬಹುದು, ಇಷ್ಟಬಂದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು; ಆದರೆ ನಿನಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಪಾಪವು ಸೋಂಕದು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಮಲ ಪತ್ರವಿದೆ. ಆದರೆ ನೀರು ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಟುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಹಾಗೆ ನೀನೂ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೀಯೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವೈರಾಗ್ಯ, ವಿರಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಅನಾಸಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಮೊದಲು ಈ ವೈರಾಗ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯ ಬೇಕು ಮತ್ತು ಅನಂತರ ಸತತವೂ ಕರ್ಮಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಕರ್ಮಯೋಗದ ಸಾರಾಂಶ."

ಹೀಗೆ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಎರಡೂ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ವಿವರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಇಂತಹ ವಿರಕ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಸಹಾಯವೂ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಮುಂದೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ್ದಾರೆ—“ಭಗವಂತನನ್ನು ನಂಬುವವರಿಗೆ ಈ ಕರ್ಮಯೋಗದ ಅಭ್ಯಾಸವು ಅಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕರ್ಮದ ಫಲಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಎಂದಿಗೂ ಫಲದಮೇಲೆ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ನೋಡುವುದೇನು, ತಿಳಿಯುವುದೇನು, ಕೇಳುವುದೇನು ಮತ್ತು ಮಾಡುವುದೇನು—ಸಕಲವೂ ಅವನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಯಾವ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ, ಅದರ ಸ್ತುತಿಯಾಗಲಿ ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿ ನಮಗೆ ಸೇರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕರ್ಮಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸೇರುವುವು. ಅವುಗಳ ಫಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೇ ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ. ನಾವು ಒಂದೆಡೆ ನಿಂತು ನಮಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವ ಸೇವಕರು ನಾವೆಂದೂ ಮತ್ತು ನಮಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಸ್ಪೂರ್ತಿಯು ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಣವೂ ಅವನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿಯೋಣ. ನೀನು ಪೂಜಿಸುವುದು ಯಾವುದೇ ಆಗಲಿ, ತಿಳಿಯುವುದು ಯಾವುದೇ ಆಗಲಿ, ಮಾಡುವುದು ಯಾವುದೇ ಆಗಲಿ, ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು. ಶಾಂತರಾಗಿರೋಣ, ಪೂರ್ಣ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯೋಣ, ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ತನುಮನಾದಿ ಸಮಸ್ತಗಳನ್ನೂ ನಿರಂತರವಾದ ಯಜ್ಞದಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸರ್ವದಾ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿರೋಣ. ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ, ಈ ಅಲ್ಪ ಆತ್ಮ ಸಮರ್ಪಣವೆಂಬ ಮಹಾಯಜ್ಞವನ್ನು ಹಗಲೂ ಇರುಳೂ ಮಾಡೋಣ. “ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಹೋದ ಎನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಐಶ್ವರ್ಯವು ನೀನೋರ್ವನೇ, ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರೀತಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಹೋದ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಪ್ರಿಯವಸ್ತುವು ನೀನೊಬ್ಬನೇ, ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನೇ ನಿನಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಈ ವೇದವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹಗಲೂ ಇರುಳೂ ಜಪಿಸೋಣ. “ಯಾವುದೂ ನನಗೆ ಬೇಡ, ಅದು ಒಳ್ಳೆಯದಾದರೂ ಸರಿ, ಕೆಟ್ಟದಾದರೂ ಸರಿ, ಮಧ್ಯಸ್ಥವಾದುದಾದರೂ ನಾನದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ನಾನು ನಿನಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳೋಣ. ನಮ್ಮ ಬಾಹ್ಯದೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವ ಈ ಅಹಂ ಭಾವವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸೋಣ. ಅದು ನಮಗೆ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವವರೆಗೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಅದು ನಮಗೆ ರಕ್ಷಗತವಾಗಬೇಕು, ನಾಡಿಗತವಾಗಬೇಕು, ನಮ್ಮ ಮೆದುಳಿಗೆ ನಾಟಬೇಕು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ತವಾದ ಶರೀರವೂ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ಈ

ಆತ್ಮ ತ್ಯಾಗವೆಂಬ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಧೇಯವಾಗಿರಬೇಕು. ಆಗ ಫಿರಂಗಿಗಳ ಘೋಷಣೆಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧದ ಗದ್ದಲದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಸರಿ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ನೀವು ಮುಕ್ತರಾಗಿಯೂ ಪರಮ ಶಾಂತರಾಗಿಯೂ ಇರುವಿರಿ” ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಉಪದೇಶಿಸಿರುವುದೇನೆಂದರೆ “ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಅದರ ಹೊರಗೂ ಮತ್ತು ಸರ್ವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವವನು ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ. ಸಕಲವೂ ಆತನ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಆತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದೊಂದೇ ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸತ್ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಅದರಿಂದಲೇ ಪರಮ ವೈರಾಗ್ಯವುಂಟಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಹೃದಯಬಂಧನಗಳಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿ ಮುಂದೆ ಪರಮ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಿರಿ.”

ಇದನ್ನೇ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣಪರಮಹಂಸರು ಈ ರೀತಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಉಪದೇಶದ ಪ್ರಕಾರ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೂ ತನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿ, ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡೇ ಅವರನ್ನು ಆಪ್ತರೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಅವರಾರೂ ತನಗೆ ಸೇರಿದವರಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯವು ಅವನ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರಬೇಕು.

ಇದನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಅವರು ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಯ ದಾಸಿಯ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಯ ದಾಸಿಯು ತಾನು ಕೆಲಮಾಡುವವರ ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಯಜಮಾನನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು “ನನ್ನ ರಾಮ, ನನ್ನ ಹರಿ” ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಕುವಂತೆಯೇ ಸಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಆ ಮಕ್ಕಳು ತನ್ನವಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ತನ್ನ ಹಳ್ಳಿಯ ಕಡೆಗೇ, ಅಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವಳಂತೆಯೇ ನಾವು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಭಗವಂತನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು—ಸಂಸಾರ ಎನ್ನುವುದು ಹಲಸಿನಹಣ್ಣು ಇದ್ದಂತೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ಕೈಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಸವರಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಹೋದರೆ ಕೈಗೆ ಅಂಟು ಹತ್ತಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಮೊದಲು

ಸವರಿಕೊಂಡು ಬಳಿಕ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೈ ಇಡಬೇಕು ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆಯೇ ಕರ್ಮಯೋಗ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಇವುಗಳ ಮಧುರ ಮಿಲನವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯ ವಿನೋಬಾ ಭಾವಯೆವರು ರಾಜಯೋಗವೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.—ಅವರು ತಿಳಿಸಿರುವುದೇನೆಂದರೆ—“ಕರ್ಮ ಮಾಡಿಯೂ ಫಲದ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದು ಕರ್ಮಯೋಗ. ಫಲದ ವಾಸನೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಕರ್ಮಮಾಡಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಯೋಗವೆಂದರೇನು? ಭಾವ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈಶ್ವರನೊಂದಿಗೆ ಒಂದುಗೂಡುವುದು ಭಕ್ತಿ. ಕರ್ಮಯೋಗ ಭಕ್ತಿಯೋಗಗಳು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರುವುದು ರಾಜಯೋಗದಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜಯೋಗಕ್ಕೆ ಅನೇಕರು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ಮಯೋಗ ಭಕ್ತಿಯೋಗಗಳ ಮಧುರ ಮಿಶ್ರಣವೇ ರಾಜಯೋಗ”—“ಬಾಳಿನಲ್ಲಿನ ಸಾಧಾರಣ ಕರ್ಮ, ಸಾದಾಕ್ರಿಯೆ—ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿರಿ. ಎಂದರೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಂದೀತು. ಮೋಕ್ಷ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕೀತು. ಕರ್ಮ ಮಾಡುವುದು, ಅದರ ಫಲವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸದೆ ಈಶ್ವರನಿಗರ್ಪಿಸುವುದು—ರಾಜಯೋಗ. ಕರ್ಮಯೋಗಕ್ಕೂ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆ ಇದು. ‘ಕರ್ಮಮಾಡಿ, ಫಲ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿ. ಫಲದ ಆಸೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ.’ ಎಂದು ಕರ್ಮಯೋಗ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರ್ಮಯೋಗ ಮುಗಿಯಿತು. ‘ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಡಿ. ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ದೇವರಿಗರ್ಪಿಸಿ. ಅವು ಹೂಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಮುಂದಕ್ಕೊಯ್ಯುವ ಸಾಧನೆಗಳು. ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಕೊಳೆಯಿಸಬೇಡಿ. ಆ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ’ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಕರ್ಮ, ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಭಕ್ತಿ—ಹೀಗೆ ಸಂಯೋಗವಾಗಿ ಬಾಳು ಸುಂದರವಾಗಲಿ. ಫಲದ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಡಿ. ಅದನ್ನು ದೇವರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿ. ಕರ್ಮ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹರಿದ ಫಲಗಳನ್ನು ರಾಜಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನೆಡುವುದಕ್ಕೂ, ಬಿಸುಟುವುದಕ್ಕೂ ಬಹಳ ಅಂತರವುಂಟು. ನೆಟ್ಟಿದ್ದು ಅನಂತವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಬಿಸುಟಿದ್ದು ಹಾಗೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಕರ್ಮ ನೆಚ್ಚಂತಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಆನಂದ ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಅಪಾರ ಪಾವಿತ್ರೈ ಬರುತ್ತದೆ.” (ಗೀ.ಪ್ರ)

ಮಹಾತ್ಮರುಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿದಿನದ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣದ ಬಾಳು ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಮ್ಮಿಳಿತವಾಗಿರಬೇಕು; ನಾವು ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ, ಎಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ, ನಮ್ಮ ಹೃದಯ ಪವಿತ್ರವಾಗಿಯೂ, ಶಾಂತವಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತಿಭರಿತವಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು; ಜೀವನ ಮಾರ್ಗವು ಎಷ್ಟೇ

ಕಷ್ಟತರವಾದರೂ, ನಾವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಂಬಿ ನಮ್ಮ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸುಗಮ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಿರಬೇಕು. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಭಯಪಡಕೂಡದು. ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕರ್ತವ್ಯನಿಷ್ಠರಾಗಬೇಕು. ಮನೋವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಪವಿತ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಭಗವಂತನು ವಿಧಿಸಿರುವ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಅವನ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೂ, ನಿಸ್ವಾರ್ಥತೆಯಿಂದಲೂ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಕುಶಲತೆಯಿಂದಲೂ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇಂತಹ ಕರ್ಮ 'ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಪೂರಿತವಾದ ಜೀವನವೇ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನವು.

ಅಧ್ಯಾಯ - 7

ಪವಿತ್ರ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಧಾರಣ ಮಾನವರು ಆಚರಿಸಬಲ್ಲರೇ ?

ರಮಾ:—ನಿಮ್ಮ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿದಮೇಲೆ ಪವಿತ್ರಜೀವನವೆಂಬುದು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರೂ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೂ ಆದ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳ ಹೊರತು ನಮ್ಮಂತಹ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಎಂದಮೇಲೆ ಪವಿತ್ರಜೀವನವು ನಮಗೆ ಗಗನಕುಸುಮವೇ? ಅದಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಟ್ಟರೆ ಫಲವಿಲ್ಲವೇ? ನನ್ನಂತಹ ಸಾಧಾರಣಮಾನವರು ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಕ್ರಮವೇನಾದರೂ ಇದೆಯೇ? ನಾವು ನಮ್ಮ ಈ ಕುಟುಂಬದ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪವಿತ್ರರಾಗಬಲ್ಲೆವೇ?

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದ್:—ನಿಜ, ಪವಿತ್ರ ಜೀವನವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ, ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವಾದರೆ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲೆವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ದಿನದಿನದ ಜೀವನವನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೊದಲು ಮನಸ್ಸು ಪವಿತ್ರವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಪವಿತ್ರವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮೌನವ್ರತ, ಉಪವಾಸಾದಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು; ಸತ್ಯದ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಗಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಓದಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನಿಷ್ಕಾಮರಾಗಿ ನಿಯತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು; ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ, ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತರಾಗಬೇಕು. ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ—“ಪವಿತ್ರತೆ ಎಂದರೆ ನನ್ನ ಅರ್ಥವೇನು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ? ಪವಿತ್ರತೆಯೆಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳೂ ಅಡಗಿವೆ. ನಮ್ರತೆ, ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯ ಶುಚಿತ್ವ, ಸಭ್ಯತೆ, ಋಜುತ್ವ, ಆತ್ಮಗೌರವ, ಸೇವಾಮನೋಭಾವ, ಇವುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಪವಿತ್ರತೆಯಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಅಡಗಿವೆ ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಪವಿತ್ರತೆ ಇರುವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿರುವನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಈ ಕಲೆಗೆ ಬಹಳ ಶಿಕ್ಷಣಬೇಕು. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆ ಯಾವನಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಇರುವುದೋ ಅವನು ಸುಖವಾಗಿ ಕಲಿಯಬಲ್ಲನು.”

ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಸದ್ಭಾವಗಳು ನಮಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಾವು, ಅದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವೆಂದು

ಧೈರ್ಯಗಡಬೇಡ. ನೀನು ಮೊದಲು ಪೂರ್ಣಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ದಿನದಿನದ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಾ, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದೆಯಾದರೆ, ಆ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವುದು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಉಪದೇಶಮಾಡಿರುವುದೇನೆಂದರೆ—

“ನಾವು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಕರ್ಮಗಳು ನಮಗೆ ಒದಗುತ್ತ ಬಂದ ಹಾಗೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿಸ್ವಾರ್ಥತೆಯನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಮಾಡಲು ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿದ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಬಹು ಮಟ್ಟಿಗೆ, ಹೆಚ್ಚು ಅಪವಾದವಿಲ್ಲದೆ, ಮೊದಲು ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದಾಗಿ ನಮಗೆ ಕಂಡುಬರುವುದು. ಆದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ಈ ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯು ನಮ್ಮ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಕರಗುತ್ತಾ ಬಂದು ಕೊನೆಗೆ ನಾವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸ್ವಾರ್ಥರಹಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಶಕ್ತರಾಗುವ ಕಾಲವೂ ಬರುವುದು. ಈ ಜೀವನ ಪಥದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಾ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ನಾವು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಸ್ವಾರ್ಥರಾಗುವ ಕಾಲವೂ ಬರುವುದೆಂದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು; ಮತ್ತು ಆ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ನಾವು ಬಂದಕೂಡಲೇ ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಂದುಗೂಡುವುದಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಶುದ್ಧ ಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಕಾಶಿಸತೊಡಗುವುದು.”

ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬಾಲಗಂಗಾಧರತೀರ್ಥ ಮಹಾಶಯರು ಅವರ ಗೀತಾ ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ—“ನನ್ನ ಶುದ್ಧ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಿರಮಾಡು—‘ಮಯ್ಯೇವ ಮನ ಆಧತ್ಸು’ ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಮೊದಲು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿ ಆ ಬಳಿಕ “ನನ್ನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಸ್ಥಿರಮಾಡುವುದು ನಿನ್ನಿಂದಾಗದಿದ್ದರೆ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಅಂದರೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡು. ಅಭ್ಯಾಸವೂ ನಿನ್ನಿಂದಾಗದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧೀಕಾರಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡು; ಅದೂ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಕರ್ಮಫಲತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ತದ್ವಾರಾ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸು” — ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ

ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದರ ಕಾರಣವಾದರೂ ಇದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮೂಲ ದೇಹಸ್ವಭಾವವು ಅಥವಾ ಪ್ರಕೃತಿಯು ತಾಮಸವಿದ್ದರೆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಶುದ್ಧ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ಯೋಗವು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅಥವಾ ಒಂದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗಲಾರದು. ಆದರೆ ಕರ್ಮಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೇ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಿದ ಶ್ರಮವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗದೆ,

“ಬಹೂನಾಂ ಜನ್ಮನಾಮಂತೇ ಜ್ಞಾನವಾನ್ ಮಾಂ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ |

ವಾಸುದೇವಃ ಸರ್ವಮಿತಿ ಸಮಹಾತ್ಮಾ ಸುದುರ್ಲಭಃ ||”

“ಒಮ್ಮೆ ಭಕ್ತಿಪಂಥದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ, ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ, ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾಗದಿದ್ದರೆ ಅದರ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಒಮ್ಮೆ ‘ಸರ್ವವೂ ವಾಸುದೇವಾತ್ಮಕವೇ’ ಎಂದು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪದ ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಆ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರಕುತ್ತದೆ” — ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಸರ್ವರಿಗೂ ಅಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವನು. ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ “ಅನೇಕ ಜನ್ಮಸಂಸಿದ್ಧಸ್ತತೋ ಯಾತಿ ಪರಾಂತಿಂ” ಎಂದು ಕರ್ಮಯೋಗದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವವರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೂ ಇದೇ ನ್ಯಾಯವು ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಪ್ರತೀಕದೊಳಗೆ ಯಾವ ದೇವತೆಯ ಭಾವವನ್ನು ಇಡತಕ್ಕದ್ದೋ ಅದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ದೇಹಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಸರಿಸಿ, ಪ್ರಥಮತಃ ಆದಷ್ಟು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದೋ ಅಷ್ಟು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಕೆಲವು ಕಾಲ ಪರ್ಯಂತ ಇದೇ ಭಾವನೆಯ ಫಲವನ್ನೇ ಪರಮೇಶ್ವರನು (ಪ್ರತೀಕವಲ್ಲ) ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧಿಯ ಎರಡನೆಯ ಸಾಧನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳಿಯದೆ ಯಥಾಮತಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಿಸಿದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಈ ನಿತ್ಯಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ನಿಮ್ಮ ಭಾವನೆಯು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆಮೇಲೆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಜ್ಞಾನವೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ‘ವಾಸುದೇವಃ ಸರ್ವಂ’ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿ, ಉಪಾಸ್ಯಉಪಾಸಕರೊಳಗಿನ ಭೇದವೂ ಉಳಿಯದೆ ಕೊನೆಗೆ ಶುದ್ಧ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮದ ಲಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಡದಿದ್ದರೆ ತೀರಿತು. ಸಾರಾಂಶ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕರ್ಮಯೋಗದ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಯಾವ ಮೇರೆಗೆ ಅವನು ಗಾಣದ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಂತೆ ಅಗಿ ಪೂರ್ಣಸಿದ್ಧಿಯ ಕಡೆಗೆ ಎಳೆದೊಯ್ಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೋ ಅದರಂತೆ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಒಮ್ಮೆ ಭಕ್ತನು ತನ್ನನ್ನು

ಪರಮೇಶ್ವರನ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನೆಂದರೆ, ತಾನಾಗಿ ಭಗವಂತನೇ ಅವನ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತ ಬೆಳೆಸುತ್ತ ಕೊನೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಜ್ಞಾನದಿಂದ (ಕೇವಲ ಒಣ ಹಾಗೂ ಅಂಧ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲ್ಲ) ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಿಗೆ ಕೊನೆಗೆ ಪೂರ್ಣ ಸಿದ್ಧಿಯು ದೊರಕುತ್ತದೆಂದು ಗೀತಾಧರ್ಮದ ಸಿದ್ಧಾಂತವಿದೆ.” (ಗೀ. ರ)

ನಮ್ಮ ನಿಮಿಷ ನಿಮಿಷದ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿ ಅದರ ಮೇಲಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೊನೆಗೆ ನಮಗೆ ಅಪಾರ ಪಾವಿತ್ರ್ಯ ಬರುವ ಸಂಭವವುಂಟು ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯ ವಿನೋಬಾರವರು ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

“ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಮಟ್ಟಿಗೂ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಕರ್ಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಬುದ್ಧಿ ಪರಮಾತ್ಮ ಕೊಟ್ಟ ಬಳುವಳಿ. ಅದನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಮಟ್ಟಿಗೂ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅದಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ ಅಪರಾಧವಾದೀತು. ಫಲವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಯಾವ ಕಾರ್ಯ ಹೇಗೆ ಆಗುವುದೋ ಹಾಗೆ ಅದನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದ ಹಾಗೆ ಅದನ್ನು ದೇವರಿಗರ್ಪಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಬೇಕು. ಫಲವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ದೇವರಿಗರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಈ ಭಾವದಿಂದ ಕರ್ಮ ಮಾಡಿದರೂ ಸಹ ಅದು ಸಂಯಮಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಡೆದೀತೆಂಬ ಭರವಸೆಯಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೇ ಅರ್ಪಿಸಿ ಮುಕ್ತರಾಗಬೇಕು. ಸಂಯಮಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸುಡಬೇಕಾದುದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಚಟವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಮುಕ್ತರಾಗಬೇಕು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಸಾಧನೆಗಳೇ. ಅವೂ ಈಶ್ವರನಿಗರ್ಪಿತವಾಗಲಿ, ಕಿವಿ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿರುವುದು ಕಷ್ಟ. ಹಾಗೆಂದು ಕೇಳುವುದನ್ನೇ ಬಿಡುವುದುಂಟೆ? ಕೇಳಿದರೂ ಹರಿಯಕಥೆಯನ್ನೇ ಕೇಳಿ. ಕೇಳದಿರುವುದು ಕಷ್ಟ. ಹರಿಕಥೆ ಕೇಳುವ ವಿಷಯವಾದಾಗ ಕಿವಿಯ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಮಧುರ, ಹಿತಕಾರಿ, ರಾಮನಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕಿವಿಕೊಡಿ. ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನಾಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳೇನೂ ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲ, ಒಳ್ಳೆಯವೇ. ಅವುಗಳ ಶಕ್ತಿಯೂ ದೊಡ್ಡದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯವನ್ನೂ ಈಶ್ವರಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ರಾಜಮಾರ್ಗ. ಇದೇ ರಾಜಯೋಗ. ಕೆಲವೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ದೇವರಿಗರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಜಾತಿಗಳನ್ನು ಅವನಿಗರ್ಪಿಸಿ. ಶಬರಿಯ ಆ ಬೋರೆಹಣ್ಣು, ರಾಮ ಅವುಗಳನ್ನೇ

ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ಪರಮೇಶ್ವರಪೂಜೆಗಾಗಿ ಗವಿಗೇಹೋಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಠ್ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರೋ, ಅದನ್ನೇ ದೇವರಿಗರ್ಪಿಸಬಿಡಿ. ತಾಯಿ ಮಗುವಿನ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ದೇವರ ಆರೈಕೆಯನ್ನೇ ಆಕೆ ಮಾಡಿದಂತೆ. ಮಗು ಎಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕಾಣಿಕೆಯೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಕೌಸಲ್ಯ, ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಯಶೋದೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಲಹುತ್ತಿದ್ದರು! ಆದರೆ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಶುಕ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ತುಲಸೀದಾಸರು ತಾವು ಧನ್ಯರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಆ ಕ್ರಿಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗಾದ ಆನಂದ ಅಪಾರ. ತಾಯಿಯ ಆ ಸೇವಾಕ್ರಿಯೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಆ ಬಾಲಕ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಆ ಮೂರ್ತಿ, ಅದರ ಸೇವೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗ್ಯವಿನ್ನೇನು? ನಾವು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕಠ್ಮದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾದೀತು? ಯಾವ ಸೇವೆ ದೊರೆತರೂ ಅದು ದೇವರ ಸೇವೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು—ಈ ದಿವ್ಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ರೈತ ಎತ್ತಿನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ. ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಶುಚಿಯಾಗಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಶುಚಿಯಾದ ಸಾತ್ವಿಕವಾದ ಹೋಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆ ಊಟ ಪುಷ್ಟಿದಾಯಕವೂ. ತುಷ್ಟಿದಾಯಕವೂ ಆಗಲೆಂದು ಅವಳ ಆಸೆ. ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಈ ಕಠ್ಮವೂ ಯಜ್ಞರೂಪಿಯೆ. ಆ ತಾಯಿ ನಡೆಸಿರುವುದೂ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಯಜ್ಞವೇ. ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಸ್ವಚ್ಛವೂ ಪವಿತ್ರವೂ ಆದೀತೆಂಬುದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಆ ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಮಹಾಭಾವನೆಯಿದ್ದರೆ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿನ ಋಷಿಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಆಕೆ ಸಮಾನಳಾದಾಳು. ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯ ಮೂಲಕ ಇಂಥ ತಾಯಂದಿರಷ್ಟೋ ಜನ ಮೋಕ್ಷಪಡೆದಿದ್ದಾರು. ನಾ ತಾ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಪಂಡಿತರೂ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರು.” (ಗೀ.ಪ್ರ)

“ನಮ್ಮ ನಿತ್ಯನಿಮಿಷದ ಬಾಳು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕಂಡರೂ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅದು ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಅರ್ಥವುಂಟು. ಅಖಂಡವಾಗಿ ಬಾಳೇ ಒಂದು ಮಹಾಕಠ್ಮ ನಿರ್ದಯೂ ಒಂದು ಸಮಾಧಿಯೇ. ಎಲ್ಲ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಈಶ್ವರನಿಗರ್ಪಿಸಿ ನಾವು ಅನುಭವಿಸುವ ನಿರ್ದೆ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲದಿನ್ನೇನು? ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಪುರುಷಸೂಕ್ತ ಹೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ. ಸ್ನಾನಕ್ಕೂ, ಅದಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ? ಕೊಂಚ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಕಾಣಿಸೀತು. ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಕ್ಕೂಳ್ಳ ಆ ವಿರಾಟ್ ಪುರುಷನಿಗೂ ನಿಮ್ಮ

ಸ್ನಾನಕ್ಕೂ ಏನುಸಂಬಂಧ? ಸಂಬಂಧವಿಷ್ಟೆ. ನೀವು ಸುರಿದುಕೊಳ್ಳುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಬಿಂದುಗಳುಂಟು. ನಿಮ್ಮ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ಅದು. ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸಹಸ್ರಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿನ ಸಹಸ್ರಧಾರೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವಂತಿದೆ. ಬಿಂದುವಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ನಿಮ್ಮ ತಲೆಯಲ್ಲಿನ ಕೊಳೆಯನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವಂತಿದೆ. ಆ ಸ್ನಾನದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ದಿವ್ಯ ಭಾವನೆ ಬರಲಿ ಎಂದರೆ ಅದೊಂದು ಅದ್ವಿತೀಯ ಸ್ನಾನವಾದೀತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಶಕ್ತಿ ಬಂದೀತು.—

ಯಾವ ಕಠ್ಠವನ್ನೇ ಆಗಲಿ, ಅದು ಪರಮೇಶ್ವರನದೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದರೆ ಪವಿತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಅನುಭವದ ಮಾತು. ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುಹೊಳೆದರೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಬೆಳಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬೆಳಕಾಗುವುದೇ? ಇಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲ ಅಂತರ್ಭಾಷ್ಯಪರಿವರ್ತನೆ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೂ ಈಶ್ವರನೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಯೂ ವಿಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಇಂದು ನಮ್ಮ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿದೆ ಉತ್ಸಾಹ? ಸಾಯುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ಬದುಕಿದ್ದೇವೆ ಅಷ್ಟೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಬರ. ಅಳುಬುರುಕ, ಕಲಾಹೀನ ಬದುಕು. ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಈಶ್ವರನೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಭಾವ ಬರಲಿ. ಅನಂತರ ನಿಮ್ಮ ಬದುಕು ರಮಣೀಯವೂ, ನಮನೀಯವೂ ಆದೀತು.” (ಗೀ. ಪ್ರ)

“ಪರಮೇಶ್ವರನ ಒಂದು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ರಾಮನಾಮ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನೆಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ಹೇಳಿಯಾದರೂ ನೋಡಿ. ಸಾಯಂಕಾಲ ರೈತ ಹೊಲದಿಂದ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ದಾರಿಯಲ್ಲೊಬ್ಬ ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ರೈತ—“ದಾರಿಕಾರ ಬಂಧು, ನಾರಾಯಣಾ, ನಿಲ್ಲು ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ ನಡೆ.” ರೈತನ ಮುಖದಿಂದ ಇಂಥ ಮಾತು ಬಂದರೆ ಆ ದಾರಿಕಾರನ ರೂಪ ಬದಲಾದೀತೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಆತ ದಾರಿಕಾರನಾದರೂ ಆಗ ಪವಿತ್ರನಾದಾನು. ಇಂಥ ಬದಲಾವಣೆಯುಂಟಾಗುವುದು ಭಾವದಿಂದ. ಎಲ್ಲವೂ ಇರುವುದು ಈ ಭಾವನೆಯಲ್ಲೇ. ಜೀವನವೇ ಭಾವನಾಮಯ. ಇವತ್ತು ವರ್ಷದ ಪರಕೀಯನೊಬ್ಬ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ವಧುವಿನ ತಂದೆ ಆತನಿಗೆ ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹುಡುಗ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷದವ ನಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಐವತ್ತು ವರ್ಷದ ಆ ತಂದೆ ಹುಡುಗನ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಇದು

ಹೀಗೇಕೆ? ಕನ್ಯೆಯನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಆ ಕರ್ಮವೇ ಅಷ್ಟು ಪವಿತ್ರವಾದದ್ದು. ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಾತ ದೇವರೆಂದೇ ತೋರುತ್ತಾನೆ. ಅಳಿಯದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾವ ತಳೆಯುವ ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನೇ ಇನ್ನೂ ಮುಂಬರಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ.—

ಇಂಥ ಸುಳ್ಳು ಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ಅರ್ಥ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಬಹುದು. ಮೊದಲಿಗೇ ಸುಳ್ಳು, ಸತ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಬೇಡ. ಮೊದಲು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ. ಅನುಭವ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಸುಳ್ಳು ಸತ್ಯ ಆಮೇಲೆ ತಿಳಿದೀತು. ಆ ಅಳಿಯದೇವರು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಕೇವಲ ಶಾಬ್ದಿಕವಾಗಿರದೆ ನಿಜವಾದುದಾಗಿರಲಿ. ಆಗ ಪರಿವರ್ತನೆಯೇನೆಂಬುದು ತಿಳಿದೀತು. ಈ ಪವಿತ್ರಭಾವನೆಯಿಂದ ವಸ್ತುಗಳ ಪೂರ್ವರೂಪ ಉತ್ತರರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳ ಅಂತರ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕುಪಾತ್ರ ಸುಪಾತ್ರವಾದೀತು. ದುಷ್ಟ ಶಿಷ್ಟವಾದೀತು !”—

“ಸಾರಾಂಶವಿಷ್ಟೆ ನಾವು ಮಾಡುವ ಸುಕರ್ಮ ಕುಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈಶ್ವರಾರ್ಪಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹರಿಸ್ತರಣೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಹಾಕಿದರೆ ಅದು ಅಪೂರ್ವವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾವನೆಯಿಂದ ಬೆಲೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆ ಹೂ, ಆ ಬಿಲ್ಲಪತ್ರ, ಆ ತುಳಸೀದಲ-ತುಚ್ಛವಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಅನಂತರ ಅನುಭವಿಸಿ. ಈ ವಿಠಲನ ಮಸಾಲೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇರೆ ಮಸಾಲೆಯುಂಟೆ? ಈ ದಿವ್ಯವಾದ ಮಸಾಲೆಯ ಮುಂದೆ ಇನ್ನಾವುದನ್ನು ತಂದೀರಿ? ಈಶ್ವರನ ಮಸಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ. ಎಲ್ಲವೂ ಸುಂದರವಾದೀತು, ರುಚಿಕರವಾದೀತು”—“ಪತ್ರಂ ಪುಷ್ಪಂ, ಫಲಂ ತೋಯಂ” ಏನೇ ಇರಲಿ, ಭಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಎಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಯಾವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿ-ಎನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಷ್ಟು ಎಂಬುದು ಮಹತ್ವದ್ದಲ್ಲ. ಈಶ್ವರಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದರೂ ಸಹ ಅದರಿಂದಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಭವ ದೊರಕೀತು. ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯದಂಥ ಅನುಭವ ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಒಂದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದುಂಟು.”—“ಈಶ್ವರನೆದುರಿಗೆ ಪಾಪ ನಿಲ್ಲುವುದೇ ಅಸಾಧ್ಯ. ಎಂತಲೇ ಈಶ್ವರನೊಂದಿಗೆ ಸುಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿ, ಅವನ ಕೃಪಾ ಪಾತ್ರರಾಗಿ, ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅವನಿಗರ್ಪಿಸಿ, ಅವನವರೇ ಆಗಿರಿ. ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆ ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಕಟವಾದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕ್ಷುದ್ರಬಾಳು

ದಿವ್ಯವಾದೀತು. ಮಲಿನ ಜೀವನ ಸುಂದರವಾದೀತು.” (ಗೀ. ಪ್ರ)

ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀ ಕುಲಶೇಖರ ಮಹಾರಾಜರು ಮುಕುಂದಮಾಲಾ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಯಾವರೀತಿ ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.—

“ಮಾದ್ರಾಕ್ಷಂ ಕ್ಷೀಣಪುಣ್ಯಾನ್ ಕ್ಷಣಮಪಿ ಭವತೋ ಭಕ್ತಿಹೀನಾನ್ ಪದಾಭ್ಯೇ
ಮಾಶ್ರಾಪಂ ಶ್ರಾವ್ಯಬನ್ಧಂ ತವಚರಿತಮಪಾಸ್ಯ ಅನ್ಯದಾಖ್ಯಾನಜಾತಂ |
ಮಾಸ್ಮಾರ್ಷಂ ಮಾಧವ! ತ್ವಾಮಪಿ ಭುವನಪತೇ! ಚೇತಸಾಪಹ್ನುವಾನಾನ್
ಮಾಭೂವಂತ್ವತ್ಪರಾ ವ್ಯತಿಕರಹಿತೋ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರೇಽ ಪಿ ||
ಜಿಹ್ವೇ! ಕೀರ್ತಯ ಕೇಶವಂ ಮುರರಿಪುಂ ಚೇತೋ ಭಜ ಶ್ರೀಧರಂ
ಪಾಣದ್ಧರದ್ಧ! ಸಮರ್ಚಯಾಚ್ಚುತಕಥಾಃ ಶ್ರೋತ್ರದ್ಧಯಃ ತ್ವಂ ಶ್ರುಣು |
ಕೃಷ್ಣಂ ಲೋಕಯ ಲೋಚನದ್ಧಯ! ಹರೇರ್ಗಚ್ಛಾಂಘ್ರಿಯುಗಾಲಯಂ
ಜಿಘ್ರೇ! ಘ್ರಾಣ ಮುಕುಂದಪಾದತುಲಸೀಂ ಮೂರ್ಧನ್ಮಮಾಧೋಕ್ಷಜಂ ||

ಎಂದರೆ—ಎಲೈ ಕಣ್ಣುಗಳಿರಾ ! ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಪುಣ್ಯರಹಿತರಾಗಿರುವವರನ್ನು ನೋಡಬೇಡಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಿ. ಕಿವಿಗಳೇ! ಪರಮಾತ್ಮನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೇಳಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಇತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಡಿ. ಹರಿಕಥಾಶ್ರವಣ ಮಾಡಿರಿ. ಮನಸ್ಸೇ! ಲೋಕೇಶ್ವರನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧೀಕಾರ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಡಿ. ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗು. ಕೈಗಳಿರಾ! ನೀವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿರಿ. ಕಾಲುಗಳಿರಾ! ಹರಿಯ ಆಲಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ದ್ರುಕ್ಷರಾಗಿರಿ. ಮೂಗೇ! ಮುಕುಂದನ ಪಾದ ತುಳಸಿಯ ವಾಸನೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರು. ಎಲೈ ಶಿರಸ್ಸೇ! ನೀನು ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸರ್ವದಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರು. ಎಲೈ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿರಾ! ನೀವುಗಳು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಡಿ; ಸಕಲ ಧರ್ಮದ್ಧವಾದ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅವನ ಪೂಜಾರೂಪವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೂ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಿ.

ರಮಾ! ಮಹಾತ್ಮರುಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ದಿನದಿನದ, ನಿಮಿಷ ನಿಮಿಷದ ಸಾಧಾರಣ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ, ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು

ಮನನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ ಹೋದವಾದರೆ, ಕೊನೆಗೆ ಆ ಸಾಧಾರಣ ಕರ್ಮಗಳೇ ಪವಿತ್ರಕರ್ಮಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಬಾಳು ಪವಿತ್ರವಾಗುವ ಸಂಭವವುಂಟು. ಆದರೆ ಈ ಅಭ್ಯಾಸವು ಹೇಳುವಾಗ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಆಚರಿಸುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಆದರೂ ಬಿಡದೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು.

ಅಧ್ಯಾಯ - 8

ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯವರ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಿರುವ ಹನ್ನೊಂದು ವ್ರತಗಳು

ರಮಾ:—ಪವಿತ್ರ ಜೀವನವನ್ನು ನಮ್ಮಂತಹ ಸಾಧಾರಣ ಮಾನವರು ಅವರವರ ದಿನದಿನದ ಕುಟುಂಬದ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲರೆಂದು ತಿಳಿಸಿದಿರಿ. ಹಾಗಾದರೆ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲು ನಾವು ಯಾವ ಯಾವ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು? ನಾನು ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯವರ ಶಿಷ್ಯಳಾಗಿ ಅವರ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ನನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಯಾಗಿದ್ದೆನು. ನನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ಕೈಗೊಡುವಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವರು ಕೊಲೆಗೀಡಾದರು. ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುಗಳಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವವರಾರು?

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದ್:—ಪೂಜ್ಯ ಮಹಾತ್ಮರು ಮೃತ್ಯುವಶರಾದರು. ಆದರೆ ಅವರ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿಯೂ, ಅವರು ಬೋಧಿಸಿರುವ ತತ್ವೋಪದೇಶಗಳೂ ಇಂದಿಗೂ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ, ಭಾರತಿಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇಡೀ ಮಾನವಕೋಟಿಗೇ ಬೆಳಕನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ರಮಾ! ಮಹಾತ್ಮರ ಶಿಷ್ಯಳಾಗಬೇಕೆಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದಾದರೆ, ಮಹಾತ್ಮರ ಮರಣದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಆಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿ. ಅವರ ತತ್ವೋಪದೇಶಗಳು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಅಮರವಾಗಿವೆ. ಅವರ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕೆಂಬುದೇನು? ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯೂ, ಶ್ರದ್ಧೆಯೂ ಇರುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಅವರು ನಿಯಮಿಸಿರುವ ಹನ್ನೊಂದು ವ್ರತಗಳನ್ನು ಇಂದಿನಿಂದ ಆಚರಿಸಲು ಉದ್ಯುಕ್ತಳಾಗು. ಆಶ್ರಮದ ವ್ರತಾಚರಣೆ ಮುಖ್ಯವೇ ಹೊರತು, ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಮಹಾತ್ಮರ ತತ್ವೋಪದೇಶಗಳನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸುವವರೆಲ್ಲರೂ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಅವರು ನಿಯಮಿಸಿರುವ ಹನ್ನೊಂದು ವ್ರತಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವನು ಕೇಳು.

“ಅಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯ ಅಸ್ತೇಯ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಅಸಂಗ್ರಹ
ಶರೀರ ಶ್ರಮ ಅಸ್ವಾದ್ಯ ಸರ್ವತ್ರ ಭಯವರ್ಜನ |
ಸರದ್ಧರ್ಮೀಸಮಾನತ್ವಸ್ವದೇಶೀ ಸರ್ವಭಾವನಾ
ಹೀಂ ಏಕಾದಶಾ ಸೇವಾವ್ರೀಂ ನಮ್ರತ್ವೇ ವ್ರತ ನಿಶ್ಚಯೇ ||”

ಎಂದರೆ—ಸತ್ಯ, ಅಹಿಂಸೆ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಅಸ್ವಾದ್ಯ, ಅಸ್ತೇಯ, ಅಪರಿಗ್ರಹ, ಶರೀರಶ್ರಮ, ಸ್ವದೇಶೀ, ಅಭಯ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾನಿವಾರಣೆ, ಸರ್ವಧರ್ಮಮಭಾವ ಈ ಹನ್ನೊಂದು ವ್ರತಗಳನ್ನು ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಯಭಾವದಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವು.

ಈ ಹನ್ನೊಂದು ವ್ರತಗಳ ಆಚರಣೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆಶ್ರಮ ನಿಯಮಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವುದೇನೆಂದರೆ:—

1. ಸತ್ಯ- ಸಾಧಾರಣ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಅಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯದೇ ಇರುವುದು ಅಥವಾ ಅಸತ್ಯವನ್ನು ಆಚರಿಸದೇ ಇರುವುದು, ಇಷ್ಟುಮಾತ್ರ ಸತ್ಯದ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಸತ್ಯವೇ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಮತ್ತು ಅದರ ವಿನಹ ಬೇರೇ ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಈ ಸತ್ಯದ ಶೋಧನೆಗೆ ಮತ್ತು ಪೂಜೆಗೆ ಕಾರಣರೂಪವಾಗಿ ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ನಿಯಮಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಉಂಟಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ಸತ್ಯದಿಂದಲೇ ಅವುಗಳು ಹುಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಸತ್ಯದ ಆರಾಧಕನು ತಾನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿರುವ ದೇಶದ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಕೂಡ ಅಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅಸತ್ಯವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಹಾಗೆ ತಾಯಿ ತಂದೆ ಮುಂತಾದ ಹಿರಿಯರ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಸತ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ವಿನಯದಿಂದ ಭಂಗಪಡಿಸುವುದು ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿಯುವನು.

2. ಅಹಿಂಸೆ-ಪ್ರಾಣಿಗಳವಧೆ ಮಾಡಕೂಡದು ಎಂಬುದಿಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಈ ವ್ರತದ ಪಾಲನೆಗೆ ಸಾಲದು. ಸೂಕ್ಷ್ಮಜಂತುಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮನುಷ್ಯನವರೆಗೆ ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವನೆಯೇ ಅಹಿಂಸೆಯ ಪಾಲನೆ. ಈ ವ್ರತದ ಪಾಲಕನು ಘೋರವಾದ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವವನ ಮೇಲೆ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಅವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಇಡುತ್ತಾನೆ, ಅವನ ಹಿತವನ್ನು ಕೋರುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅನ್ಯಾಯಿಯು

ಯಾವ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷರಹಿತನಾಗಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಸಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

3. **ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ**-ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ ಪಾಲನೆಯ ಹೊರತು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವ್ರತಗಳ ಪಾಲನೆಯು ಅಶಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀ ಅಥವಾ ಪುರುಷನ ಮೇಲೆ ಕುದ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನಿಡದೆ ಇರಬೇಕೆಂಬುದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಸಾಲದು; ಮತ್ತೆ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ವಿಷಯಗಳ ಚಿಂತನೆಯನ್ನೂ ಸೇವನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಕೂಡದು.

4. **ಅಸ್ವಾದ್ಯ**-ಮನುಷ್ಯನು ಎಂದಿನವರೆಗೆ ನಾಲಿಗೆಯ ರುಚಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂದಿನವರೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ ಪಾಲನೆಯು ಬಹಳ ಕಠಿಣವಾದುದಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದುದರಿಂದಲೇ ಅಸ್ವಾದ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಒಂದು ವ್ರತದ ಸ್ಥಾನವು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಭೋಜನವು ಕೇವಲ ಶರೀರಯಾತ್ರೆಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೇ ಹೊರತು, ಭೋಜನಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಎಂದಿಗೂ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಔಷಧಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸಮಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುವವನು ವಿಕಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತಹ ಮಸಾಲೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಮಾಂಸಾಹಾರ, ಮದ್ಯಪಾನ, ತಂಬಾಕು, ಅಫೀಮು ಮುಂತಾದುವುಗಳು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ನಾಲಿಗೆಯ ರುಚಿಗಾಗಿ ಸಮಾರಾಧನೆ ಮತ್ತು ಭೋಜನಾದಿಗಳ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೆ ನಿಷೇಧವಿದೆ.

5. **ಅಸ್ತೇಯ**-ಎರಡನೆಯವರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅವರ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಕೂಡದೆಂಬುದಿಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಈ ವ್ರತದ ಪಾಲನೆಗೆ ಸಾಲದು. ಒಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಷ್ಟು ಅವಧಿಯು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೋ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಕಳ್ಯತನವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ರತದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸತ್ಯವು ಅಡಗಿದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ನಿತ್ಯವೂ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹುಟ್ಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅದು ಕಳ್ಯತನವೆಂದು ಗಣಿಸಲ್ಪಡುವುದು.

6. **ಅಪರಿಗ್ರಹ:**—ಅಪರಿಗ್ರಹವು ಅಸ್ತೇಯದೊಳಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅನಾವಶ್ಯಕವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಕೂಡದೋ ಹಾಗೆ ಅದರ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನೂ ಮಾಡಕೂಡದು. ಆದುದರಿಂದ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾದ ಅನ್ನ ಅಥವಾ ಇತರ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುವುದು ಈ ವ್ರತದ ಭಂಗವಾಗಿದೆ. ಯಾರಿಗೆ ಕುರ್ಚಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕೆಲಸವು ಸಾಗುವುದೋ ಅವರು ಕುರ್ಚಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಕೂಡದು. ಅಪರಿಗ್ರಹಿಯು ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಸರಳವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

7. **ಕಾಯಿಕ ಶ್ರಮ:**—ಅಸ್ತೇಯ ಮತ್ತು ಅಪರಿಗ್ರಹದ ಪಾಲನೆಗೆ ಕಾಯಿಕ ಶ್ರಮದ ನಿಯಮವು ಅವಶ್ಯಕವಾದುದಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯನಾದವನು ತನ್ನ ಶರೀರ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಶಾರೀರಕ ಶ್ರಮದಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಆಗ ಮಾತ್ರ ಅವನು ಸಮಾಜಕ್ಕೂ, ತನಗೂ ಉಂಟಾಗುವ ದ್ರೋಹದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡಬಲ್ಲನು. ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅವಯವಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರುಗಳು ತಾವು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಮುಗಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ತಮ್ಮ ಸಕಲ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ತಾವೇ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಇತರರ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಕೂಡದು. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಮಕ್ಕಳ, ಇತರ ಅಂಗಹೀನ ಜನರ ಮತ್ತು ವೃದ್ಧರಾದ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ಸೇವೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ ಅದನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವಂತಹ ಪ್ರತಿ ಮಾನವನ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ.

ಈ ಧ್ಯೇಯವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆಳುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಆಳು ಯಜಮಾನರೆಂಬ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಇಡುವುದಿಲ್ಲ.

8. **ಸ್ವದೇಶೀ:**—ಮನುಷ್ಯನು ಸರ್ವ ಶಕ್ತನಾದ ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಭಾವನೆಯ ಹೆಸರು ಸ್ವದೇಶೀ. ತನ್ನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿರುವವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಓಡುವ ಮನುಷ್ಯನು ಸ್ವದೇಶೀ ವ್ರತದ ಭಂಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಿದರೆ ಜಗತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರಬಲ್ಲದು. ಇದರ ಭಂಗದಿಂದ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ನಾವು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮ್ಮ

ನರೆಯ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗುವ ಅಥವಾ ಸರಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗಬಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಾವು ಪರದೇಶದಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದು. ಸ್ವದೇಶೀ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು ಕುಟುಂಬದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೂ, ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಪಟ್ಟಣದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೂ, ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ದೇಶದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೂ, ದೇಶವನ್ನು ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೂ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು.

9. **ಅಭಯ:**-ಸತ್ಯ, ಅಹಿಂಸೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ರತಗಳ ಪಾಲನೆಯು ನಿರ್ಭಯತೆಯ ವಿನಹ ಅಸಂಭವವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಯವು ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಯತೆಯ ಚಿಂತನವೂ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣವೂ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸತ್ಯಪರಾಯಣನಾಗಿ ಬಾಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುವವನು ಜಾತಿಭೇದ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಹೆದರಕೂಡದು, ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೆದರಕೂಡದು, ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಹೆದರಕೂಡದು, ಬಡತನಕ್ಕೆ ಹೆದರಕೂಡದು ಮತ್ತು ಸಾವಿಗೆ ಹೆದರಕೂಡದು.

10. **ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆ:**-ಹಿಂದೂಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಅಭ್ಯಾಸವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೇರೂರಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ. ಅಧರ್ಮವಿದೆ ಎಂಬ ಅರಿವುಂಟಾದುದರಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆಗೆ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೂ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇತರ ಜಾತಿಯವರಷ್ಟೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಆಶ್ರಮವು ಜಾತಿ ಭೇದವನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ ಭೇದದಿಂದ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ನಷ್ಟವುಂಟಾಗಿದೆ ಎಂಬುದರ ಅರಿವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಉಚ್ಚ ನೀಚ ಭಾವನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಶಾಸ್ವರ್ಶ ಭಾವನೆ ಇವೆರಡೂ ಅಹಿಂಸಾ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಘಾತಕಗಳಾಗಿವೆ. ಆಶ್ರಮವು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕೇವಲ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಧೀನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಎಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವರ್ಣನೀತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ ಜೀವನ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಸಮಯವನ್ನು ಶುದ್ಧಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆಗೂ ಮತ್ತು ಇರುವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸ್ವತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಆಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದಾಗ್ಯೂ, ಆಶ್ರಮದ ಜೀವನವು ಗೀತಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ಭಾವನಾಪ್ರಧಾನ ಸನ್ಯಾಸದ

ಆದರ್ಶದ ಆಧಾರದಮೇಲೆ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಭೇದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ.

11. ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮಭಾವ:-ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರವಾಗಿರುವ ಪ್ರಧಾನ ಧರ್ಮಗಳು ಸತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಆಶ್ರಮದ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಪೂರ್ಣರಾದ ಮನುಷ್ಯರ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಅವುಗಳೆಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಪೂರ್ಣತೆಯ ಅಥವಾ ಅಸತ್ಯದ ಮಿಶ್ರಣವು ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಗೌರವವನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಗೌರವವನ್ನೇ ಇತರರ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಇಡುವುದು ಉಚಿತವಾದುದು. ಈ ಭಾವನೆಯಿರುವುದಾದರೆ ಒಂದು ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಇನ್ನೊಂದು ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪರಧರ್ಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೂ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಕಲಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೋಷಗಳೂ ದೂರವಾಗಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಯನ್ನೂ ಸರ್ವದಾ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಉಚಿತವಾದುದು.

ಈ ಹನ್ನೊಂದು ವ್ರತಗಳ ಆಚರಣೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮರು ಯರವಾಡ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಮಂಗಳವಾರ ಬೆಳಗ್ಗಿನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಾದಮೇಲೆ ಒಂದು ಪ್ರವಚನವನ್ನು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರ ಸಂಗ್ರಹವು, “ಮಂಗಳ ಪ್ರಭಾತ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮಹಾತ್ಮರು ಅದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತರಬೇಕಾದ ಸಕಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಂತೆ ನಡೆಯುವ ಮಾನವನು ತನಗೂ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಪವಿತ್ರನಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಅಧ್ಯಾಯ - 9

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಬೋಧಿಸಿರುವ ಸಾಧನ ಸಪ್ತಕಗಳು

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದ್:—ರಮಾ, ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ, ಅಂದರೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ, ಸಾಧನ ಸಪ್ತಕಗಳೆಂಬ ಏಳು ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಏಳು ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುವ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆನು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರು ತಮ್ಮ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಉಡುಪು, ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು, ಸ್ನೇಹಿತರು ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳು ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಇಂದ್ರಿಯಾಸಕ್ತವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನೂ, ಅಭಿಮಾನವನ್ನೂ, ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ ಭಗವಂತನ ಕಡೆಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರೆ ಆ ಪ್ರೀತಿಯು ಭಕ್ತಿ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ನಾವು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಗಾಢವಾದ ಮೋಹವೇ ಭಕ್ತಿಯು. ಈ ವಿಧವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾದರೆ, ಮನುಷ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಭಗವಂತನ ನೆನಪು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಧ್ರುವಾನುಸ್ಮೃತಿ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.—‘ಧ್ರುವಾನುಸ್ಮೃತಿರೇವ ಭಕ್ತಿಶಬ್ದೇನ ಅಭಿಧೀಯತೇ’— ಅಂದರೆ ‘ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವೂ ಸ್ಥಿರವೂ ಆದ ಸ್ಮೃತಿಯೇ ಭಕ್ತಿಯು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಧ್ರುವಾನುಸ್ಮೃತಿಯು ವಿವೇಕ, ವಿಮೋಹ, ಅಭ್ಯಾಸ, ಕ್ರಿಯಾ, ಕಲ್ಯಾಣ, ಅನವಸಾದ, ಅನುದ್ಧರ್ಷಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭೋಧಾಯನ ಮಹರ್ಷಿಯು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಏಳು ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಅವರ ವೇದಾಂತಸೂತ್ರದ ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

1. ವಿವೇಕ:—ಜಾತ್ಯಾಶ್ರಯನಿಮಿತ್ತಾದುಷ್ಟಾದನ್ನಾತ್ಮಾಯಶುದ್ಧಿಃ ವಿವೇಕಃ ಇತಿ- ಅಂದರೆ ಜಾತಿ ದೋಷವಾಗಲೀ, ಆಶ್ರಯ ದೋಷವಾಗಲೀ, ನಿಮಿತ್ತ ದೋಷವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲದೆ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿರುವ ಆಹಾರ ಸೇವನೆಯೆಂದುಂಟಾಗುವ ಶರೀರ ಶುದ್ಧಿಯೇ ವಿವೇಕವು—ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿ, “ಅಹಾರ ಶುದ್ಧಿಸ್ತತ್ಶುದ್ಧಿಃ ಸ್ತತ್ತ್ವ

ಶುದ್ಧವಾಸ್ತವತೆ" ಅಂದರೆ ಆಹಾರ ಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಶುದ್ಧಿಯೂ, ಸ್ವಲ್ಪ ಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸ್ಥಿರವಾದ ಸ್ವತ್ತಿಯೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಈ ಅಭ್ಯಾಸದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ—

ವಿವೇಕ ಎಂದರೆ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ವಿವೇಚನಾಶಕ್ತಿ. ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಹಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಬಲವಿದೆ. ನಮ್ಮ ಆಹಾರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಧಾನ ಅಣುಗಳಿಂದ ಯೋಚನೆಯೆಂಬ ಯಂತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಣುಗಳಿಂದ ಯೋಚನಾಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಯೋಚನಾಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಯಂತ್ರ ಸಹ ನಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ನಾವು ಅನುಭವಿಸುವ ಅನೇಕ ದುಃಖಗಳಿಗೆ ನಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಆಹಾರದೋಷವೇ ಕಾರಣ. ದೊಡ್ಡ ಔತಣದ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ, ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ನಮ್ಮ ಅಧೀನತೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಓಡುತ್ತದೆ. ಇದು ನಮ್ಮಗಳ ನಿತ್ಯ ಅನುಭವ. ಈ ಅನುಭವವನ್ನು ಮಾದಕ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೇವನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಧಿಕವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಯತಿ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ದೋಷಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.—

1. ಜಾತಿದೋಷ:-ಅಂದರೆ ಆಹಾರವು ಅದರ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಅಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಮಾಂಸಾಹಾರವು ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಇದು ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ವಧೆಮಾಡಿ ಬಂದದ್ದು. ಭಕ್ತನು ಎಂದಿಗೂ ಮಾದಕ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಬಾರದು. ಅವುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಈರುಳ್ಳಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ದುರ್ವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಹಳಸಿದ ಮತ್ತು ಕೊಳೆತುಹೋಗಿರುವ ಆಹಾರಪದಾರ್ಥಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿಷೇಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

2. ಆಶ್ರಯ ದೋಷ:-ಈ ನಿರ್ಬಂಧವು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಈ ಆಹಾರವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಅವನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆನುಗುಣವಾಗಿ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶಕ್ತಿಯೂ ಸಹ ಮಾರ್ಪಾಡಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ಇದೆ. ನೀಚನಾದ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ಪರ್ಶವುಂಟಾದರೆ, ಅದು ಆಹಾರದ ಶಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿ, ಆ

ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನ ಗುಣವನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತನಾಗಲಿಚ್ಛಿಸುವವನು ಕೆಟ್ಟ ಮತ್ತು ನೀಚ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರು ಮುಟ್ಟಿದ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸಬಾರದು.

3. ನಿಮಿತ್ತ ದೋಷ:-ಕಸ, ಧೂಳು, ಕೊಳೆ ಮುಂತಾದವು ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಬಾರದು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಎಂಜಲು ನಮ್ಮ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೆ ಬಹಳ ಕೆಡಕನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ತಂದ ತರಕಾರಿ ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯದೆ ತಿನ್ನಬಾರದು. ಶುದ್ಧವಾದ ಆಹಾರವು ಶುದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ; ಶುದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸು ಸದಾ ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಎಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಯತಿಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಆಹಾರ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ-‘ಆಹಾರ’ ಎಂದರೆ-‘ಒಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು’ ಎಂದು ಅರ್ಥವು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಹಾರವು ಶುಚಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಮೊದಲು ನಾವು ದೇವರನ್ನುಳಿದು ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯರ ಮೇಲೆ ಮಮತೆ ಅಥವಾ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಾರದು. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸಬೇಕು; ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು; ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಬಯಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಯಾರಿಗೂ ಮತ್ತು ಯಾವ ವಸ್ತುವಿಗೂ ಅಡಿಯಾಳಾಗಿರ ಬಾರದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಕೆಡಕಿಗೆ ಮೂಲವಾದ ಆಸೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ತೊಲಗಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಜಯಿಸುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಭ್ರಾಂತಿ ಮತ್ತು ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದನ್ನು ಮತ್ತೊಂದನ್ನಾಗಿ ಭ್ರಮಿಸಿ ಮೋಸ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ತಪ್ಪನ್ನು ನಿತ್ಯ ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇವೆ. ಇದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಆಹಾರದ ತತ್ವವು-ಆಸೂಯೆ, ಭ್ರಮೆ, ವ್ಯಾಮೋಹಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಸತ್ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸದಾ ಹೊಂದಿದವರಾಗಬೇಕು; ಆಗ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ಪವಿತ್ರವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಸದಾ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಶರೀರದ ಆಹಾರ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ನಿಯಮಿಸಿರುವ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಅದರೊಂದಿಗೆ

ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುವ-ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಆಹಾರದ ನಿಯಮವನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಈ ಎರಡು ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಸತ್ವಗುಣವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗುವುದು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಆಹಾರದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಯಾವ ಗಮನವನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಾವು ಆಹಾರದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಿವೇಕವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲೇಬೇಕು.

2. ವಿಮೋಕ-ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ವಿಮೋಕವು ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಬೇಕಾಗಿರುವ ಎರಡನೆಯ ಅಭ್ಯಾಸವು.

“ವಿಮೋಕಃ ಕಾಮಾನಭಿಷ್ಟಂಗಳ ಇತಿ” ಅಂದರೆ-‘ವಿಮೋಕವೆಂದರೆ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳ ನಾಶವು’ ಎಂದು ಅವರು ಅರ್ಥಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ‘ಶಾಂತ ಉಪಾಸೀತ’ ಅಂದರೆ ‘ಶಾಂತನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಉಪಾಸಿಸು’ ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣ ವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಭಾಷ್ಯವೇನೆಂದರೆ-ಇದು ಆಸೆಯ ಮೇಲಿನ ನಿಯಮವು. ನಾವು ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲಿನ ಆಸೆಯನ್ನು ವರ್ಜಿಸಬೇಕು. ದೇವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಬೇಕಾದರೆ ಆಸೆಯೆಂಬ ಬಲೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಮೋಕ ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಪ್ರಪಂಚವು ನಮ್ಮ ಪವಿತ್ರ ಧ್ಯೇಯಕ್ಕೆ ದಾರಿಯೇ ಹೊರತು, ಅದೇ ನಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯವಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು, ಹಣ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೇಲಿಟ್ಟಿರುವ ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

3. ಅಭ್ಯಾಸ-ಇದೇ ಮೂರನೆಯ ನಿಯಮವು.

‘ಆರಂಭಣ ಸಂತೀಲನಂ ಪುನಃ ಪುನರಭ್ಯಾಸಃ ಇತಿ’ ಅಂದರೆ ಪದೇ ಪದೇ ಆರಂಭಣ ಸಂತೀಲನವೇ ಅಭ್ಯಾಸವು ಎಂದು ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ‘ಸದಾ ತದ್ಭಾವಭಾವಿತಃ’ ಅಂದರೆ “ಸದಾ ಆ ಪರಮ ಪುರುಷನ ಭಾವನೆಯಲ್ಲೇ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿರು” ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರುತಿಳಿಸಿರುವುದೇನೆಂದರೆ-

ಮನಸ್ಸು ಸದಾ ದೇವರ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ನಾವು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡಲು ಇತರ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಹಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಹಠಮಾಡಿ ನಾವು ಜಯಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ನಡತೆಯು ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಅಭ್ಯಾಸದ ಫಲವು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಬಾಳಿನ ತಳಹದಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಹಳೇ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಸದಾ ಸ್ಮರಿಸುವಂತೆ ಹೊಸ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಶರೀರದ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ಸುಖ ದುಃಖಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗದ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಯೋಚನೆಗಳನ್ನು ತಡೆದು ಸದಾ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸುವ ಹಾಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಬರೀ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಗವಂತನ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಲದು; ಅದರೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಸಹಕರಿಸಬೇಕು. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಮಾತುಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲು, ಭಗವಂತನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು; ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹರಟೆ ಹರಟುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಭಗವಂತನ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು. ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಭಗವಂತನ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಬೇಕು. ಈ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಮೊದಲು ಮೊದಲು ಫಲಕಾರಿಯಾಗದೆ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಹತೋಟಿಗೆ ತರುವುದು ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಬಿಡದೆ ಸತತವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ನಡತೆಯೂ ನಮಗೆ ದೇವರ ಮೇಲೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುವು.

ದೇವರ ಸ್ಮರಣೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಗಲದ ಹಾಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಸಂಗೀತವು ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಸಂಗೀತವು ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಸಂಗೀತವು ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಂಗೀತವೂ ಒಂದು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

4. ಕ್ರಿಯಾ-“ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಾದಿ ಅನುಷ್ಠಾನಂ ಶಕ್ತಿತಃ ಕ್ರಿಯಾ ಇತಿ” ಅಂದರೆ ‘ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪಂಚ ಮಹಾ ಯಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದು ಕ್ರಿಯೆ’ ಯೆಂದು ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ‘ಕ್ರಿಯಾವಾನೇಷ

ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಂ ವರಿಷ್ಠಃ' ಅಂದರೆ 'ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸುವವನೇ ಬ್ರಹ್ಮವಿದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು' ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ—ಇತರರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವುದೇ ಕ್ರಿಯಾ ನಿಯಮವು. ನಾವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇತರರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ನಮ್ಮ ಹೃದಯವು ಪವಿತ್ರವಾಗತೊಡಗುತ್ತದೆ. ದೇವರ ನೆನಪು ಸ್ವಾರ್ಥಿಗೆ ಬರುವುದು ಕಷ್ಟ. ನಮ್ಮ ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಐದು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. 1. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ನಿತ್ಯವೂ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಬೇಕು.

2. ದೇವರು, ಆಚಾರ್ಯರು, ಆಳ್ವಾರುಗಳನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದೇ ಎರಡನೆಯದು.

3. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರಿಯೆಯು.

4. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಸಂಸಾರಿಯಾದವನು ಬಡವರಿಗೂ ಮತ್ತು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೂ ತನ್ನ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಗೃಹಸ್ಥನು ತನ್ನೊಬ್ಬನಿಗಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಊಟ ಮಾಡಬಾರದು. ಇತರರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ಉಳಿದುದನ್ನು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು.

5. ಐದನೆಯದಾಗಿ ಮೂಕ ಜಂತುಗಳಿಗೆ ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಮೂಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಅವುಗಳಿಗೆ ದಯೆ ತೋರಿಸಬೇಕು, ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

6. ಕಲ್ಯಾಣ—'ಸತ್ಯಾರ್ಜುನವದಯಾದಾನ ಅಹಿಂಸಾನಬಿಧ್ಯಾಃ ಕಲ್ಯಾಣಾನಿ' ಇತಿ—ಎಂದರೆ 'ಸತ್ಯ, ಆರ್ಜುನ, ದಯೆ, ದಾನ, ಅಹಿಂಸೆ, ಅನಭಿದ್ಯೆ ಇವು ಕಲ್ಯಾಣಗಳು' ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಅರ್ಥಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಸತ್ಯೇನ ಲಭ್ಯಃ' ಅಂದರೆ 'ಸತ್ಯದಿಂದ ಹೊಂದತಕ್ಕವನು' ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ—ಕಲ್ಯಾಣವೆಂದರೆ ಪವಿತ್ರತೆಯು. ಈ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ಗುಣಗಳಾವುವೆಂದರೆ—

- (i) ಸತ್ಯ-ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೂ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯುವುದು.
- (ii) ಆರ್ಜವ-ನಮ್ಮ ಹೃದಯವು ಸದಾ ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷವಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ಕಪಟಿಗಳಾಗಿರದೆ ಸರಳ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.
- (iii) ದಯೆ-ದಯಾವಂತರಾಗಿರಬೇಕು. ಕರುಣೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕು.
- (iv) ಅಹಿಂಸೆ-ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಬಾರದು.
- (v) ದಾನ- ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.
- (vi) ಅನಭಿದ್ಯೆ-ಅಸೂಯೆ ಇರಕೂಡದು. ನಮ್ಮ ಹೃದಯಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮೇಲೆಯೂ ಅಸೂಯೆಯುಂಟಾಗಬಾರದು. ನಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಸುಖಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು ಇತರರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಸೂಯೆಪಡಬಾರದು.

6. **ಅನವಸಾದ**-“ದೇಶಕಾಲ ವೈಷಮ್ಯಾತ್ ಶೋಕವಸ್ತಾದ್ಯನುಸ್ಮತೇಶ್ಚ ತಜ್ಜನ್ಯಂ ದೈನ್ಯಮಭಾಸ್ವರತ್ವಂ ಮನಸೋ ಅವಸಾದಃ ಇತಿ-ತದ್ವಿಪರೈಯೋ ಅನವಸಾದ ಇತಿ” ಎಂದರೆ ದೇಶ ಕಾಲ ವೈಗುಣ್ಯದಿಂದಲೂ, ಶೋಕನಿಮಿತ್ತವಾದ ವಸ್ತು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದರಿಂದಲೂ, ಅವುಗಳಿಂದುಂಟಾಗುವ ದೈನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ಕಾಂತಿಹೀನತೆಯೇ ಅನವಸಾದವು ಎಂದೂ-ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದುದೇ ಅನವಸಾದವು- ಎಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೈನ್ಯ ಭಾವವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ-ಎಂದು ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಆರ್ಥ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ‘ನಾಯಮಾತ್ಮಾ ಬಲಹೀನೇನ ಲಭ್ಯಃ’ ಅಂದರೆ-‘ಈ ಆತ್ಮನು ಮನೋಬಲವಿಲ್ಲದವನಿಂದ ಹೊಂದತಕ್ಕವನಲ್ಲವು’ ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣವಚನವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ-ಹರ್ಷಚಿತ್ತರಾಗಿಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅನವಸಾದವು. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಮುಖಿಸಬಾರದು, ಎದೆಗುಂದಿದವರಾಗಬಾರದು, ಹರ್ಷಚಿತ್ತರಾಗಿ ಸದಾ ನಗುತ್ತಿರಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ತಾಪತ್ರಯಾದಿಗಳೂ, ಸುಖ

ದುಃಖಗಳೂ ಇದ್ದೇ ಇವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದು ಶಾಂತಚಿತ್ತರಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಶರೀರ ದಾಡ್ಯವೂ ಮನೋಬಲವೂ ಅವಶ್ಯಕ.

7. **ಅನುದ್ಧರ್ಷ-**“ತದ್ವಿಪರ್ಯಯಜಾ ತುಷ್ಟಿರುದ್ಧರ್ಷಃ ಇತಿ-ತದ್ವಿಪರ್ಯಯೋ ಅನುದ್ಧರ್ಷಃ, ಅತಿ ಸಂತೋಷಶ್ಚ ವಿರೋಧೀತ್ಯರ್ಥಃ” ಅಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ (ಅನವಸಾದಕ್ಕೆ) ವಿಪರ್ಯಯದಿಂದುಂಟಾಗುವ ಅತಿ ಸಂತೋಷವೇ ಉದ್ಧರ್ಷವು-ಎಂದೂ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಪರ್ಯಯವೇ ಅನುದ್ಧರ್ಷವು ಅಂದರೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಡದಿರುವಿಕೆ-ಎಂದು ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಅರ್ಥ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ-ಅತಿ ಸಂತೋಷವೂ ವಿರೋಧ ವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ‘ಶಾನ್ತೋದಾಂತಃ’ ಅಂದರೆ ‘ಬಹಿರಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದವನಾಗು’ ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ ಅತಿಯಾಗಿ ವಿನೋದ ಪಡಬಾರದೆಂಬುದೇ ಅನುದ್ಧರ್ಷವು. ಆತಿಯಾಗಿ ದುಃಖಿಸಿ ಖಿನ್ನಮನಸ್ಕನಾಗುವುದು ಹೇಗೆ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅತಿಯಾಗಿ ಹರ್ಷ ವಿನೋದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅತಿಯಾಗಿ ವಿನೋದಪಟ್ಟರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿಯು ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ಶಕ್ತಿಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಬಲಹೀನವಾಗುವುದು. ಮನಸ್ಸು ದುರ್ಬಲವಾದರೆ ಯಾವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಹರ್ಷದಿಂದ ಕೂಡಿರಲಿ, ಆದರೆ ಶಾಂತವಾಗಿರಲಿ. ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹರ್ಷ ಚಿತ್ತತೆ ಮತ್ತು ಶಾಂತತೆ ಎರಡೂ ಅವಶ್ಯಕ.

ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಬೆಳೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಏಳು ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ - 10

ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಿರುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ಐದು ಪವಿತ್ರ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದ್:—ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ಐದು ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಹನ್ನೊಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಐವತ್ತೆದನೇ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಶ್ಲೋಕವೆಂದೂ, ಒಟ್ಟು ಗೀತೆಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆಯೆಂದೂ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷ್ಯಕಾರರೂ ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಐದು ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಗೀತಾಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಈ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಂತಹವರು ಆಚರಿಸಲು ಯಾವ ರೀತಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಬೋಧಿಸಿರುವ ಉಪದೇಶಗಳ ಸಾರಾಂಶವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವೆನು—

“ಮತ್ಕರ್ಮಕೃತ್ವಾನ್ಯತರಮೋ ಮದ್ಭಕ್ತ ಸ್ವಂಗ ವರ್ಜಿತಃ |

ನಿರ್ವೈರ ಸ್ವರ್ದ ಭೂತೇಷು ಯಸ್ಸ ಮಾಮೇತಿ ಪಾಂಡವ ||”

ಎಂದರೆ—ಯಾವನು ಸರ್ವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನನ್ನ ಕರ್ಮಗಳೆಂದು ಮಾಡುವನೋ, ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಡೆಸುವುದು ಪರಮ ಪ್ರಾಪ್ತನಾದ ನನಗಾಗಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವನೋ, ನನ್ನಲ್ಲೇ ಸದಾ ಸಕ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಉಪಾಸಿಸುವನೋ, ನನ್ನನ್ನುಳಿದು ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗವಿಲ್ಲದವನಾಗಿರುವನೋ ಮತ್ತು ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವೇಷರಹಿತನಾಗಿರುವನೋ ಆ ಭಕ್ತಿಯೋಗಿಯು ನನ್ನನ್ನೇ ಪಡೆಯುವನು.

ಮತ್ಕರ್ಮಕೃತ್:—ಸರ್ವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಕರ್ಮಗಳೆಂದು ಮಾಡುವವನಾಗಿ ಎಂದರೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನನ್ನ ಆರಾಧನರೂಪವಾದುವು ಎಂದು ಯಾವನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನು ನನ್ನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಿದವನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. “ಭಗವತ್ತೀತ್ಯರ್ಥಂ, ಭಗವತ್ಕೃತೈರೂಪಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ.” “ತತ್ಪುರುಷ್ವಮದರ್ಪಣಂ” ಎಂಬ ಭಾವನೆಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃತ್ವ ಮಮತಾ ಫಲಾದಿಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ಭಗವದರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು ‘ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ’ ಎಂದರೆ ಯಾವುದೂ ನನಗಾಗಿಯಲ್ಲ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗಾಗಿ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು.

ಹೇಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಯಂತ್ರದ ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚಕ್ರವೂ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರವೆಂಬ ಮಹಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ತನ್ನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಎಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಈ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಕ್ರದ ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಈ ಜಗತ್ತೆಂಬ ಯಂತ್ರವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಶಕ್ತಿ ಯಾವ ಚಕ್ರಕ್ಕೂ ಅಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಸೇರಿದ್ದಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೆಲಸದಿಂದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಫಲವಾದರೆ ಆಗಬಹುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿ, ಮಾಡದಿರಲಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಕೆಲಸವೇನೋ ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಆ ಯಂತ್ರದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ವಿರೋಧವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಹೇಗೆ ಯಂತ್ರದ ಚಕ್ರವು ಯಂತ್ರದ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ, ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೂ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿರದೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಭಗವಂತನಿಗಾಗಿ ಅವನ ಕಟ್ಟಳೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ಎಂದರೆ ಜಗತ್ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಅವನು 'ಮತ್ಕರ್ಮಕೃತ್' ಆಗುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಸಾಧಾರಣ ಮಾನವರು ಹೇಗೆ ಆಚರಿಸಬಲ್ಲರೆಂಬ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವರು:—ಈಗ ನಾವು ನಮ್ಮ ಕರ್ಮವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ನಮಗೆ ಸೇರಿದವರ ಐಹಿಕ ದುಃಖವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಐಹಿಕ ಸುಖವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಐಹಿಕಸುಖವೆಂದರೆ ಇಂದ್ರಿಯತ್ಯಪ್ತಿ, ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ, ಅಧಿಕಾರಲಾಲಸೆ, ಕೀರ್ತಿ, ಬಂಧುಗಳ ಸ್ನೇಹಿತರ ಸಹವಾಸ, ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರುಚಿ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿ ಸುಖವು. ನಾವು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವಾಗ ಇತರರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಕಷ್ಟವುಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದು ಯೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇತರರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. 'ಮತ್ಕರ್ಮಕೃತ್' ಎಂಬ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಾವು ಈ ಸ್ವಾರ್ಥ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಿ, ನಾವು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭಗವಂತನಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಅವನ ವಿಶ್ವಕುಟುಂಬಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವನ ವಿಶ್ವಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮತ್ತು ನಮಗೆ ಸೇರಿದವರೂ ಅಡಗಿರುವೆವು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ನಾವು ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು

ಮಾಡಬಲ್ಲೆವು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಮರೆಯಕೂಡದು. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣಸಾರ ನಮ್ಮ ಸಾತ್ವಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೂ, ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೂ ಸಹಾಯಮಾಡಲು ಬೇಕಾದ ಲೌಕಿಕ ಅಲೌಕಿಕ, ಐಹಿಕ, ಆಮುಷ್ಮಿಕ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಫಲಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನಿಗೇ ಸೇರಿದ್ದು ಎಂದು ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಬೇಕು. "ನಾಹಂ ಕರ್ತಾ ಹರಿಃ ಕರ್ತಾ ತತ್ಪೂಜಾ ಕರ್ಮಚಾಲಿಂ" ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸತ್ಕರ್ಮವೂ ಭಗವಂತನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದದ್ದು; ಭಗವಂತನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು; ಅದರ ಫಲವೂ ಭಗವಂತನಿಗೇ ಸೇರಿದುದು ಮತ್ತು ಆ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಡೆಸುವುದೇ ನಮಗೆ ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಯು ಮತ್ತು ಅದೇ ನಮ್ಮ ಆನಂದವು ಎಂಬ ಭಾವನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಕರ್ಮ ದಿಂದುಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಸುಖದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಗಮನವಿರಕೂಡದು. ಈ ಭಾವನೆ ಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ, ಇಂದು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮತ್ತರಮಃ—ನನ್ನನ್ನೇ ಪರಮ ಉದ್ದೇಶ್ಯನೆಂದು ಭಾವಿಸುವವನಾಗಿ- ಎಂದರೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ನಾನೇ ಅಂತ್ಯ ಉದ್ದೇಶ್ಯನೆಂಬುದು ಯಾರಿಗೋ ಅವನು ಮತ್ತರಮನು. ಸರ್ವ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ಅವನಿಗೆ ನಾನೇ ಉದ್ದೇಶ್ಯನು ಎಂದು ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಗವಂತನ ನಿಜವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಉಪಮಾನಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದರೆ ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಜ್ಞಾನದ ಆಧಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸುವುದಾದರೆ ಒಟ್ಟು ಜಗತ್ತನ್ನು ಅವನ ಶರೀರವಾಗಿಯೂ ಅವನು ಅದರ ಆತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅವನು ಆಧಾರನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆತ್ಮನೂ, ಧಾರಕನೂ ನಿಯಾಮಕನೂ, ಶೇಷಿಯೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಸ್ತುವು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲವು. ಅವನೇ ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠಸತ್ಯವಸ್ತುವು ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಅವನನ್ನೇ ಪರಮ ಉದ್ದೇಶ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಲಸಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಸಾಧಾರಣ ಮಾನವರು ಹೇಗೆ ಆಚರಿಸಬಲ್ಲರೆಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ:—ಈಗ ನಾವು

ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯರು ಉತ್ತಮರೆಂದೂ, ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಜನಾಂಗವದರು ಮೇಲೆಂದೂ, ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡು ಮೂರು ಜನಾಂಗದವರು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಶಕ್ತರೆಂದೂ, ಅವರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಕೆಲವು ಮನುಷ್ಯರು ಸರ್ವೋತ್ತಮರೆಂದೂ ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ನಕ್ಷತ್ರ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಾದಿಗಳ ವಿಚಾರ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಈ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಕೂಡ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಮಾತ್ರ ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ವೃದ್ಧಿಕ್ಷಯಪಡಿಸುವ ಅದೃಷ್ಟ ಅಚೇತನ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದದ್ದು ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಮನುಷ್ಯರಿಗಿಂತ ಮೇಲಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ದೇವತೆಗಳು ಇದ್ದಾರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಮನುಷ್ಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಇದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಮನುಷ್ಯರಿಗಿಂತ ಮೇಲಿನ ದರ್ಜೆಯವರು ದೇವತೆಗಳೆಂದೂ, ಕೆಳಗಿನ ದರ್ಜೆಯವರು ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಗಿಡಗಳು ಮತ್ತು ಅಚೇತನ ಪದಾರ್ಥಗಳೆಂದೂ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಉಂಟೆಂದೂ ಅವರೇ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದವರೆಂದೂ ಅವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಗುವುದೆಂದೂ ಪುರಾತನ ಆರ್ಯರ ನಂಬಿಕೆ.

ಮತ್ತರಮಃ ಎಂಬ ಸಾಧನ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಮೇಲಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನೂ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನೂ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅರ್ಜುನನು ವಿಶ್ವರೂಪ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುದೇನು? ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ, ಅವೆಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳಿಗೆ ತ್ರಿವಿಧಕಾರಣನಾಗಿರುವ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಧಾರಕನೂ, ನಿಯಾಮಕನೂ, ಶೇಷಿಯೂ ಆಗಿರುವ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಅನಂತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ, ಅಖಂಡ, ಶಾಶ್ವತ, ಚಿದಚಿದ್ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿರುವ ಒಬ್ಬ ವಿರಾಟ್ ಪುರುಷನೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದನು. ನಾವೂ ಕೂಡ ಈಗ ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶರೀರವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಅಂತಹ ವಿರಾಟ್ ಪುರುಷನೊಬ್ಬನಿರುವನೆಂದೂ ಅವನೇ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದೂ ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವನೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯರೂ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದವನೆಂದು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಪ್ರಜ್ಞತೆಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ಬೇರೂರುವ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಮದ್ಭಕ್ತಃ—ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾಗಿ—ಎಂದರೆ ಅತಿಯಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವವನಾಗಿ; ನನ್ನ ದಿವ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ಗುಣಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನು ಗಾನದೊಂದಿಗೆ ಹಾಡುವುದು, ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವುದು, ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು, ಆರ್ಚನೆ ಮಾಡುವುದು, ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು ಇವೇ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಶರೀರ ಧಾರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲಾರದವನಾಗಿ; ನಾನೇ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಯಾವ ಭಕ್ತಿಯೋಗನಿಷ್ಠನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಅಂತಹವನೇ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಭಕ್ತನು ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ದೇಹಧಾರಣೆಗೆ ಹೇಗೆ ಅನ್ನಪಾನಾದಿಗಳು ಅವಶ್ಯಕವೋ, ಅವುಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆತ್ಮಧಾರಣೆಯು ಹೇಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವಂತನ ಕೀರ್ತನೆ, ಸ್ತೋತ್ರ, ಧ್ಯಾನ, ಆರ್ಚನಾದಿಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಕ್ತನು ಜೀವಿಸಲಾರನು—ಎಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಕ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿರುವನು. ಇಂತಹವನೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಿಯಭಕ್ತನು. ಸೀತೆಯು ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಗೆ ರಾಮನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಹಾಗೆಯೇ, ಪ್ರಪನ್ನನೂ ಕೂಡ ಪರಮ ಪುರುಷನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಸದಾ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೋಡುವನೇ ವಿನಹ ಈ ಲೋಕದ ಅನುಕೂಲ ಪ್ರತಿಕೂಲಾದಿ ವರ್ಗಗಳಾವುದನ್ನೂ ನೋಡನು. ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಕರ್ತನಾದುದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ನಾವು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದಷ್ಟು ಅವನು ನಮ್ಮ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವವನಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಅವನು ನಮಗೆ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನೇ ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯನು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಪ್ಯನು ಆಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮಾಡುವ ಅವನ ಕೀರ್ತನೆ, ಸ್ತೋತ್ರ, ಭಜನೆ, ಆರ್ಚನೆ, ಸೇವೆ, ಉಪಾಸನೆ, ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಆನಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆನಂದವು ಬೇರೆ ಸುಖದುಃಖಮಿಶ್ರವಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗಲಾರದು.

ಈ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಸಾಧಾರಣ ಮಾನವರು ಆಚರಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ—ಹಿಂದೆ ವಿವರಿಸಿದ ವಿರಾಟ್ ಪುರುಷನೊಬ್ಬನಿರುವ ನೆಂದೂ, ಅವನು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪರಮನೆಂದೂ ತಿಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಲದು. ಭಕ್ತನು ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಎಂದರೆ ಕೈಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅವನಲ್ಲಿ ಗೌರವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರೀತಿಯೇ ಭಕ್ತಿಯು;

ಅವನಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಭಗವಂತನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಾವು ನಿಮಿತ್ತರೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಟ್ಟು ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಆಸೆಪಟ್ಟು ಪ್ರವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಅಷ್ಟೆ, ಮಿಕ್ಕಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು; ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಗತಿಯು ಅವನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಹೆಚ್ಚಿದಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾರ್ಥಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗವಾಗುತ್ತದೆ ಭಗವಂತನೇ ನಮ್ಮ ಅದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣನೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿದರೆ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥ ಅಭಿಮಾನವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಸಂಗವರ್ಜಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾರ್ಥಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ವೈರಸ್ವರೂಪೋಪು—ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲೂ ದ್ವೇಷವಿಲ್ಲದವನಾಗಿ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸೇರುವಿಕೆಯೇ ಸುಖವೆಂಬುದಾಗಿಯೂ, ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಅಗಲುವಿಕೆಯೇ ದುಃಖವೆಂಬುದಾಗಿಯೂ, ಭಾವಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೂ; ತನಗೇನಾದರೂ ದುಃಖಪ್ರಾಪ್ತಿ ಉಂಟಾದರೆ ಅದು ತನ್ನ ಅಪರಾಧದ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾಯಿತೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನ ಉಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದಲೂ; ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಪರಮ ಪುರುಷನಿಗೆ ಪರತಂತ್ರರೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದಲೂ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ—ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವೈರವಿಲ್ಲದವನು ಯಾರೋ ಅವನು ನಿರ್ವೈರಸ್ವರೂಪೋಪು ಆಗುವನು ಎಂದು ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವನು ಯಾರನ್ನೂ ದ್ವೇಷಿಸಬಾರದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೂರು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ—ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಸುಖಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಅವನ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗುವುದರಿಂದ ಎರಡನೆಯವನು ಅವನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಭಕ್ತನು ಸ್ವಾರ್ಥಾಭಿಮಾನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಆ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಭಗವಂತನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕೀರ್ತನಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರುವಿಕೆಯೇ ಸುಖವೆಂಬುದಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತು ಅಗಲುವಿಕೆಯೇ ದುಃಖವೆಂಬುದಾಗಿಯೂ ಭಾವಿಸುವುದರಿಂದ, ಇತರ ವಿಧವಾದ ಸುಖದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಉದಾಸೀನ ನಾಗಿರುವನು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಸುಖ ದುಃಖಗಳ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನಿಡದ ಅವನಿಗೆ ಯಾರ ಮೇಲೂ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ.

ಎರಡನೆಯ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ—ಭಗವಂತನೇ ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಅವನಿಂದಲೇ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಕಲ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೆಂದೂ, ಅವನೇ ತನಗೂ ನಿಯಾಮಕನೆಂದೂ ತಿಳಿದಿರುವ ಭಕ್ತನು ತನಗೆ ಐಹಿಕ ದುಃಖ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದರೆ ಅದು ತನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅಪರಾಧದ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾಯಿತೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು

ಹೊಂದಿರುವನಾದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳಿಗಾಗಿ ಇತರರರ ಮೇಲೂ ದ್ವೇಷಿಸಲು ಕಾರಣವಿಲ್ಲ.

ಮೂರನೆಯ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಿಗಳ ಮತ್ತು ಅಜೀತನ ವಸ್ತುಗಳ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳ ರಕ್ಷಕನೂ, ನಿಯಾಮಕನೂ ಶೇಷಿಯೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಆ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಪರತಂತ್ರರೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗಾಗಿ ಇತರರ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಪರತಂತ್ರರಾದ ಅವರು ಭಗವಂತನ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಅವನ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ.

ಈ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಸಾಧಾರಣ ಮಾನವರು ಆಚರಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ-ಇದನ್ನು ಆಚರಣೆಗೆ ತರಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎಶ್ವರೂಪದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿರುವುದನ್ನೂ, ಎಲ್ಲರೂ ಅವನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಮಿತ್ತರಾಗಿರುವುದನ್ನೂ ಅರ್ಜುನನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದನು. ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನು ನಾವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಂಬಬೇಕು. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಭಗವಂತನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾದ ಹಕ್ಕಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯ ಹೋರಾಟವಿರಕೂಡದು. ಎಲ್ಲರೂ 'ಮತ್ಕರ್ಮಕೃತ್' ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ದ್ವೇಷಿಸಕೂಡದು. ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಮತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಗವಂತನ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಬೇಕು. ಈ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಮೇಲು ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಕೀಳು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಭಗವಂತನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರೂ ಭಗವಂತನ "ಜಗತ್ ಕಲ್ಯಾಣ" ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಬೇಕು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬೋಧಿಸಿರುವ ಈ ಐದು ಅಭ್ಯಾಸಗಳ ಆಚರಣೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ-ಈ ಐದು ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಅಂದರೆ ಒಂದು ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನಾವು ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನ

ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಇನ್ನೊಂದು ಅಭ್ಯಾಸದ ಆಚರಣೆಗೆ ಅದು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ-ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಭಕ್ತನು ಸಂಗವರ್ಜಿತಃ ಮತ್ತು ನಿರ್ವೈರಸ್ವರ್ಭೂತೇಷು ಎಂಬ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸದೆ-“ಶರೀರದಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ನಾನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯು, ಜಗತ್ತು ಮತ್ತು ಅದರೊಳಗಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು ನನಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾದವುಗಳು, ವೈಯಕ್ತಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ನಾನು ನನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಕೆಲವು ಪದಾರ್ಥ ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ನನಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾದ ಇತರ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಬರುವ ದುಃಖವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ನನಗೆ ಅನುಕೂಲವೂ ಪ್ರತಿಕೂಲವೂ ಅಲ್ಲದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನನಾಗಿರಬೇಕು” ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆವಿಗೆ ಅವನು ‘ಮತ್ತರಮನೂ, ಮದ್ಭಕ್ತನೂ, ಮತ್ಕರ್ಮಕೃತ್’ ಆಗಲಾರನು. ಏಕೆಂದರೆ ಆಗ ಅವನಿಗೆ ವಿಶ್ವರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಸದ್ಭಾವದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವನ ಕೈಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆನಂದವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತನಿಗೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೂ, ಅವನ ಶರೀರದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಗದ್ವೇಷವಿಲ್ಲದ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ಸ್ವಾರ್ಥರಹಿತ ಪ್ರೀತಿಯು ಇರಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಭಕ್ತನು “ಸಂಗವರ್ಜಿತಃ-ನಿರ್ದೈರಸ್ವರ್ಭೂತೇಷು” ಎಂಬ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಗವಂತನ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳೆಂದು ಜಗತ್ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಆದರೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದಿರುವ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ಬಿಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಹೇಗೆ ಬಿಡುವುದು? ಮತ್ತು ಶರೀರಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಉಂಟಾಗುವ ನೋವುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಹೇಗೆ ತಡೆಯುವುದು? ಸುಖವಿಲ್ಲದ ಸಮಯ ಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಬೇಜಾರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಸಾವು ನೋವುಗಳು ಸಂಭವಿಸಬಹುದೆಂಬ ಭಯಗಳನ್ನೂ ಹೇಗೆ ಸಹಿಸುವುದು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವೇನು? ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಅಭ್ಯಾಸ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾವನೆಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಂಕುರಿಸಿರುವ ಅಲ್ಪಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಹಠದಿಂದ

‘ಸಂಗವರ್ಜಿತಃ-ನಿವೈರಸ್ವರ್ದಭೂತೇಷು’ ಎಂಬ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಇವುಗಳಿಂದಂಟಾಗುವ ಶಾರೀರಕ ಮಾನಸಿಕ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ‘ಮತ್ತರಮೋ, ಮದ್ಚಕ್ಷುಃ, ಮತ್ಕರ್ಮಕೃತ್’ ಎಂಬ ಅಭ್ಯಾಸಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಡೆಯಬೇಕು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂದರೆ ‘ಸಂಗವರ್ಜಿತಃ-ನಿವೈರಸ್ವರ್ದಭೂತೇಷು’ ಎಂಬ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ‘ಮತ್ಕರ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ’ ಸಹಾಯವಾಗಬೇಕು ಮತ್ತು ‘ಮತ್ಕರ್ಮಾದಿಗಳು’- ‘ಸಂಗವರ್ಜಿತಃ ನಿವೈರಸ್ವರ್ದಭೂತೇಷು’ ಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಬೇಕು.

ಸಃ ಮಾಂ ಏತಿ-ಆ ಭಕ್ತಿಯೋಗಿಯು ನನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಹೊಂದುವನು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಎಂದರೆ ಅವಿದ್ಯಾದಿದೋಷಗಂಧಗಳಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮನಾದ ನನ್ನ ಅನುಭವವುಳ್ಳವನಾಗುವನು-ಎಂದು ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ‘ಮಾಂ’ ಎನ್ನುವವರು ಯಾರು? ಮನುಷ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ? ವಿಶ್ವರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನೇ? ಪರಮ ಪದದಲ್ಲಿರುವ ಪರ ವಾಸುದೇವನೇ? ಭಕ್ತನ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾದ ಭಗವಂತನೇ? ನಮಗೆ ಕಾಣುವ ಜಗದ್ರೂಪಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೇ? ಅಥವಾ ವಾಚ್ಯನಸ ಅಗೋಚರನಾದ ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮನೇ? ಎಂಬ ಶಂಕೆ ಬರಬಹುದು. ವಿಶ್ವರೂಪಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ ಇರುವನು ಮತ್ತು ನಾನು ಅವನಲ್ಲಿ ಇರುವೆನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ‘ಮಾಂ’ ಎಂದರೆ ವಿಶ್ವರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

‘ಮಾಂ—ಏತಿ’-ಇಲ್ಲಿ ‘ಏತಿ’ ಎಂದರೆ ‘ಸೇರುವನು’ ಅಥವಾ ‘ಹೊಂದುವನು’ ಎಂದು ಸಾಧಾರಣ ಅರ್ಥವು. ಆದರೆ ಈಗ ಸಂಸಾರ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ‘ವಿಶ್ವ ರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ’ ಸೇರಿಲ್ಲವೇ? ಹೌದು ಸೇರಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಸೇರಿರುವ ಅನುಭವವಾಗಲಿ ಜ್ಞಾನವಾಗಲಿ ನಮಗಿಲ್ಲ. ವಿಶ್ವರೂಪ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಿಲ್ಲದ ನಮಗೆ ಒಟ್ಟು ಜಗತ್ತು ಅಚೇತನವಾಗಿಯೂ, ಪೃಥಕ್ಕಾದ ಸಜೀವ ನಿರ್ಜೀವ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿಯೂ, ನಮ್ಮ ಅನುಭವವು ಪೃಥಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಶರೀರವೇ ನಾವೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವೆವಾದ್ದರಿಂದ, ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಸುಖದುಃಖಗಳು ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ವಿಶ್ವರೂಪ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದರೆ ಅಥವಾ ವಿಶ್ವರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೇರುವುದೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಪೃಥಕ್ಕಾದ ಮೇಲಿನ

ಅನುಭವವು ಮಾಯವಾಗಿ ವಿಶ್ವರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗಿ ಆನಂದದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಬೇಕು. ಈ ಶರೀರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸದಾ ಮತ್ಸರ್ಮಾದಿ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ 'ಮಾಂ-ಏತಿ' ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಆ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಗಳಾದ "ಮತ್ಸರ್ಮತ್, ಮತ್ಸರಮಃ, ಮದ್ಭಕ್ತಃ, ಸಂಗವರ್ಜಿತಃ, ನಿರ್ವೈರಸ್ಸರ್ವಭೂತೇಷು" ಎಂಬ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವ ಮುಮುಕ್ಷುವು ಸಾಧನವಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ಆಗ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಸಾದ ಅಥವಾ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿಯಾಡರೂ 'ಮಾಂ-ಏತಿ' ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪವಿತ್ರನಾಗುವನು ಎಂದು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ - 11

ಮಹಾತ್ಮರ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳ ಪ್ರಭಾವ

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದ್:—ರಮಾ, ನಿನ್ನ ದುಃಖವನ್ನೂ ಸಂಶಯಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ನಿನಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವಿಧಿಯ ಪ್ರಬಲವಾದ ಲೀಲೆಯನ್ನೂ; ಅದರ ಮೇಲೆ ಸತ್ಕರ್ಮಾದಿಗಳು ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ; ಭಗವಂತನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನೂ; ಸಾವು ನೋವುಗಳನ್ನು ಧೀರನು ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸುವನೆಂಬುದನ್ನೂ; ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವನ್ನೂ; ಮತ್ತು ಅದರ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಯೋಗಾದಿ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಿದನು. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ, ಇಂತಹ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶರಣಾಗತಿಮಾಡು.

ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನು ಶರಣಾಗತಿಯೋಗದ ತನ್ನ ಸಾರತಮವಾದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಸರ್ವಧರ್ಮಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ |

ಅಹಂ ತ್ವಾ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಾಶುಚಃ ||

ಅಂದರೆ 'ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ನನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಶರಣು ಹೊಂದು. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವೆನು. ದುಃಖಿಸಬೇಡ.'

ನೀನೂ ಸಹ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡು. ರಮಾ, ಈ ಶರಣಾಗತಿ ಭಾವವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು ಬೆಕ್ಕಿನಮರಿಯ ಉದಾಹರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ಬೆಕ್ಕಿನಮರಿಗೆ ಕೇವಲ 'ಮಿಯಾವ್' ಮಿಯಾವ್' ಎಂದು ಕೂಗುವುದು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತದೆಯೋ, (ಅದು ಅಡಿಗೆಮನೆ ಆಗಿರಬಹುದು, ನೆಲದ ಮೇಲಾಗಿರಬಹುದು, ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲಿರಬಹುದು) ಅಲ್ಲೇ ಅದು ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ತನಗೆ ತೊಂದರೆ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ 'ಮಿಯಾಮ್' 'ಮಿಯಾಮ್' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ದ್ವನಿ ಕೇಳಿ ಅದರ ತಾಯಿ ಬಂದು ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ರೀತಿ ನಾವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶರಣಾದಾಗ ಭಗವಂತನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಇದನ್ನೇ ಆಚಾರ್ಯ ವಿನೋಬಾರವರು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. “ನಿಜವಾಗಿ ಅರ್ಜುನ ಮೊದಲೇ ಕೃಷ್ಣಶರಣ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕುದುರೆಗಳ ಲಗಾಮನ್ನು ಅವನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಾಗಲೇ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಲಗಾಮನ್ನೂ ಅವನ ಕೈಗೆ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದ. ನಾವೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡೋಣ. ಅರ್ಜುನನ ಬಳಿ ಕೃಷ್ಣ ಇದ್ದ ನಾವೆಲ್ಲರಿಂದ ತರೋಣ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಎಂದೀರಿ? ಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಇದ್ದ ಎಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ಸಿಗಬೇಡಿ. ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಹೃದಯದಲ್ಲೂ ವಿರಾಭಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಮೀಪಾತಿ ಸಮೀಪ ಎಂದರೆ ಅವನೇ. ನಮ್ಮ ಹೃದಯದ ಎಲ್ಲ ಕಳವಳವನ್ನು ಅವನಿದರಿಗೆ ತೆರೆದಿಟ್ಟು ‘ದೇವ, ನಾ ನಿನಗೆ ಶರಣು ಬಂದೆ. ನೀನು ನನಗೆ ಅನನ್ಯ ಗುರು. ನನಗೆ ದಾರಿ ತೋರು. ನೀ ತೋರಿದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾ ಹೋಗುವೆ.’ ಎನ್ನೋಣ. ಹೀಗೆ ನಡೆದರೆ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ ನಿಮ್ಮ ಸಾರಥ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಯಾನು. ತನ್ನ ಶ್ರೀಮುಖದಿಂದ ನಮಗೆ ಗೀತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಯಾನು. ನಮಗೆ ಗೆಲುವು ಕೊಟ್ಟಾನು.” (ಗೀ. ಪ್ರ.)

ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನೂ ಅರ್ಜುನನ ಹಾಗೆ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ-

“ಕಾರ್ಪಣ್ಯದೋಷೋಪಹತ ಸ್ವಭಾವಃ
ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಧರ್ಮಸಮ್ಯೂಢಚೇತಾಃ |
ಯಚ್ಛೇಯ ಸ್ತಾನಿಶ್ಚಿತಂಬ್ರೂಹಿ ತನ್ಮೇ
ಶಿಷ್ಯಸ್ತೇ ಹಂ ಶಾಧಿ ಮಾಂ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಪನ್ನಂ” ||

ಎಂದರೆ “ಹೇಡಿತನವೆಂಬ ದೋಷದಿಂದ ಕದಲಿದ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದವನಾಗಿಯೂ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಾನು ಪರಮ ಪುರುಷನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ-ನಿಶ್ಚಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಯಾವುದೋ ಅದನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸುವವನಾಗು. ನಿನಗೆ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ನಿನ್ನನ್ನು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕಿರುವ ನನಗೆ ಸರಿಯಾದ ದಾರಿ ತೋರಿಸು” ಎಂದು ಆತನಲ್ಲಿ ಶರಣಳಾಗು.

“ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ
ಬುದ್ಧ್ವಾತ್ಮನಾವಾ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಸ್ವಭಾವಾತ್ |

ಕರೋಮಿಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ
ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||”

ಎಂದರೆ—“ನಾನು ನನ್ನ ಶರೀರ, ವಾಕ್ಯ, ಮನಸ್ಸು, ಇಂದ್ರಿಯ, ಬುದ್ಧಿ, ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಸ್ವಭಾವ ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಸುವ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಪರಮ ಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವೆನು” ಎಂದು ಸಕಲವನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಪವಿತ್ರಳಾಗು.

ರಮಾ! ನಿನ್ನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಇಂದು ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಈ ದುಃಖದ ಅನುಭವ ದಿಂದಲೂ, ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮರುಗಳ ದಿವ್ಯಸಂದೇಶಗಳ ಶ್ರವಣದಿಂದಲೂ, ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಸಾತ್ವಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗತೊಡಗಿದ್ದರೆ, ನೀನು ಧನ್ಯಳೇ ಸರಿ. ಆಗ ನಿನಗೆ ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷವುಂಟಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದರು ತಮ್ಮ ದೀರ್ಘವಾದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದರು ಈ ಅಮೋಘವಾದ ಉಪದೇಶಗಳು, ರಮೆಯ ದುಃಖ ಭರಿತವಾದ ಹೃದಯವನ್ನು ಕಲಕಿ, ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವನೆಗಳ ತರಂಗವನ್ನೇ ಎಬ್ಬಿಸಿಬಿಟ್ಟವು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ದಿನಗಳ ನೆನಪುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹೊಸ ಸ್ಪೂರ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬರತೊಡಗಿದುವು. ಒಂದು ಬಗೆಯ ದುಃಖವು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ನೋವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮರುಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಇಷ್ಟುಹೊತ್ತೂ ಕೇಳಿದ ಮಹಾತ್ಮರ ದಿವ್ಯಸಂದೇಶಗಳ ನೆನಪು ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ತರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೇನು ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಸಹೋದರನ ನೆನಪು ಉಂಟಾಗಿ ದುಃಖವು ಉಕ್ಕಿ ಬರತೊಡಗಿತು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಅಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಉದ್ವೇಗದ ಎಳೆತ ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ; ತಾನು ಇಷ್ಟುಹೊತ್ತೂ ಕೇಳಿದ ಮಹಾತ್ಮರ ದಿವ್ಯಸಂದೇಶಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ—ಈ ದ್ವಂದ್ವ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ದಾರಿಕಾಣದೆ ರಮೆ ಕಳವಳಗೊಂಡಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಅವಳ ಈ ದುಃಖದ ಪ್ರಭಾವವು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರಮೇಣ ಮಹಾತ್ಮರ ದಿವ್ಯಸಂದೇಶಗಳು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದು ಅವಳ ದುಃಖದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ದೂರಮಾಡತೊಡಗಿದವು. ತನ್ನ ಈ ದುಃಖದ ಕಳವಳವನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳಿಗೇ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ನಾಚಿಕೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ತನ್ನ ಮನೋದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ತಾನೇ ಧೀಕಾರಭಾವ ದಿಂದ ಕಾಣತೊಡಗಿದಳು, ಹೀಗೆ ಅಲ್ಪ ಮನಸ್ಸಿರುವವರೆಗೂ, ನಾನು ಹೇಗೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ

ಬರಬಲ್ಲೆ, ಪವಿತ್ರಳಾಗಬಲ್ಲೆ? ಇಂದಿನವರೆಗೆ ನಾನು ಏನನ್ನೂ ಅರಿತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳ ಅಮೃತಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅರಿವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು. ಆದರೆನು, ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಅನುಭವ ಹೊಂದಿ ನುರಿತವಳಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೇ ನನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕಾಲವೆನ್ನಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಜಯಿಸದಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ ಅದನ್ನೂ ನೋಡಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು, 'ಕ್ಷೈಬ್ಯಂ ಮಾಸ್ಮಗಮಃಪಾರ್ಥ! ನೈತತ್ತ್ವಯ್ಯುಪಪದ್ಯತೇ! ಕ್ಷುದ್ರಂ ಹೃದಯದೌರ್ಬಲ್ಯಂ ತ್ಯಕ್ತೋತ್ತಿಷ್ಠ ಪರಂತಪ' ಎಂಬ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಾಕ್ಯ ಅವಳ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ತಕ್ಷಣ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದೈರ್ಯತಂದುಕೊಂಡು, "ಭಗವಂತ, ನನ್ನ ಈ ಹೃದಯದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ, ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನೀಡು" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು ಮತ್ತು ತನ್ನ ತಂದೆಯಕಡೆ ತಿರುಗಿ, "ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ನನಗೆ ನೀವು ಬೆಳಕನ್ನು ತೋರಿಸಿದಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಉಪದೇಶಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಿತು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳೆಲ್ಲಾ ನಾಶವಾದುವು. ಈ ದಾರುಣವಾದ ದುಃಖದ ಕಳವಳವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೊರೆತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಿದೆ ಮತ್ತು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನವೆಂದರೆ ಏನು ಎಂಬುದರ ಅರಿವು ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗಿದೆ. ಭೋಗಮಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿ, ಏಕಹಿಸುವಿದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮುಳುಗಿದ್ದ ನನಗೆ ಸೀತಾರಾಮ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದ ಒಣಹಂಬಲ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಿತೇ ಹೊರತು ಅದರ ಅರಿವಾಗಲಿ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ತಿಳಿಯದ ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಭೋಗಮಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ನನಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಜಯಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಯದು? ಇಂದು ನನಗೆ ಯಾವುದು ಸರಿ, ಯಾವುದು ತಪ್ಪು ಎಂಬುದನ್ನು ನನ್ನ ಸೀತಾರಾಮನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಅವನ ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿವೆ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸದ್ಭಾವಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿವೆ. ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಅನುಭವವುಂಟಾಗಿದೆ. ಅವನ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿಯನ್ನೆಂದೂ ಮರೆಯಲಾರೆ. ಆ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನೇ ಆದರ್ಶವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪುನಃ ಬಾಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತೇನೆ. ಗತಿಸಿದ

ನನ್ನ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗುರುಗಳಾದ ಪೂಜ್ಯ ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯವರ ದಿವ್ಯಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕೋರಿ, ನನ್ನ ಹೃತ್ತೋರ್ವಕವಾದ ವಂದನೆಗಳನ್ನರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಇಂದಾದರೂ ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನೈತಿಕಪರಿವರ್ತನೆಯುಂಟಾಗಿ ಬಾಳು ಪವಿತ್ರವಾಗಲೆಂದೂ, ಸೀತಾರಾಮನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯೂ ಸದ್ಗತಿಯೂ ಲಭಿಸಲೆಂದೂ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ರಮೆಯು ತನ್ನ ಪೂಜ್ಯರಾದ ತಂದೆಯ ಪಾದಗಳಿಗೆರಗಿದಳು.

ಅಧ್ಯಾಯ - 12

ಉಪಸಂಹಾರ

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವನ ಜೀವನದಲ್ಲೂ ಸುಖದುಃಖಗಳ ಮಿಶ್ರಣವಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ದುಃಖದ ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಬದುಕು ದುರ್ಭರವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ನಿವಾರಿಸಲಾಗದ ಇಂತಹ ಭೀಕರ ಸಂಕಷ್ಟಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಕಂಗಾಲಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹ ಸಂಕಟಕಾಲದಲ್ಲೂ ಹತಾಶರಾಗದೆ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ವೈಯ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನ ಕಡೆಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನೇಕರು ತಮ್ಮ ಜೀವನಾನುಭವದ ಸಾರವನ್ನು ಉಪದೇಶಗಳ ಮೂಲಕ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆಯವರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ ರಮೆಯು ಅವುಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಿತಳಾದಳು. ಅವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಓದಿ, ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಳು.

ಮಹಾತ್ಮರ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳ ಕಿರಣಗಳು ರಮೆಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಂಧಕಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದುವು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾತ್ವಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗ ತೊಡಗಿತು ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಿತು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಅವಳ ಬಾಳಿನ ತಾಪತ್ರಯವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಸರ್ಕಾರ ಕೈಹಾಕಿತು ಮತ್ತು ಅದರ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದರಿಗೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾನ್ಯ ಉದ್ಯೋಗವು ಲಭಿಸಿತು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿ ಪುತ್ರಿಯೊಡನೆ ಸುಖವಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ರಮೆಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಸುಖದದಿನಗಳು ಸುಳಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಆದರೆ ಹಿಂದಿನ ಹಾಗೆ ಭೋಗಮಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನಳಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಳ ಅಂತರಂಗ ಈಗ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಅವಳಿಗೆ ಆ ಸುಖದ ಮೇಲೆ ಮೋಹವಿಲ್ಲ. ಶಾಶ್ವತವಾದ, ಮುಂದೆ ತಾನು ಸತ್ತಮೇಲೂ ಉಳಿಯುವಂತಹ ಸುಖದ ಕಡೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಬಾಗಿತು. ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಅವಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಪವಿತ್ರಜೀವನದ ಆಸೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಗೋಚರವಾಯಿತು. ತಾನು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೇನು? ಹೇಗಿದ್ದರೇನು? ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಪೂರಿತವಾದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ದಿನ ದಿನವೂ

ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿ ಕೊಂಡರೆ—ಅದೇ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನವು; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತರೆ ಅದು ಎಂದಿಗೂ ಸಿಕ್ಕಲಾರದು ಎಂಬ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯಿತು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರತಿ ದಿನದ ಬಾಳನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಜೀವನದ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವಳು ಶಾಂತಿಯ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಾಣತೊಡಗಿದಳು. 'ಪ್ರಪಂಚವೆಂಬುದು ಬರಿಯ ಶೋಕ ಮೋಹಗಳ ಬೀಡಲ್ಲ. ಸಾವು ನೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದುಃಖವೇನೋ ತುಂಬಿದೆ; ಆದರೆ ಸುಖವೂ ಇದೆ; ಶಾಂತಿಯೂ ಇದೆ. ಶಾಂತಿಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹುಡುಕಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಅಲೆಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಅದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ ಯಾಗತೊಡಗಿದರೆ ಅದು ತಾನಾಗಿಯೇ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ' ಎಂಬುದರ ಅರಿವಾಯಿತು. ಯಾವ ಪ್ರಿಯ ವಸ್ತುವಿನ ನೆನಪು ಇಷ್ಟು ದಿವಸವೂ ಅವಳ ಹೃದಯವನ್ನು ಕಲಕಿ ದಾರುಣವಾದ ದುಃಖವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತೋ—ಅದೇ ಪ್ರಿಯ ಸಹೋದರನ ನೆನಪು ಈಗ ಅವಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬಿ ಅವಳ ಬಾಳಿನ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸತೊಡಗಿತು— 'ಸೀತಾರಾಂ! ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಉದ್ಭವಿಸಿರುವ ಅಲ್ಪ ಜ್ಞಾನವೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನದಷ್ಟು. ನೀನಿಂದು ನನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವ ಸಂಭವವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಚಿರಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಸಾವಿಗಾಗಿ ನಾನಿನ್ನು ದುಃಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಆತ್ಮ ಚಿರಂಜೀವಿಯಾದುದಲ್ಲವೇ! ನಿನ್ನ ನೆನಪು ಉಂಟಾದಾಗಲೆಲ್ಲ, ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಉತ್ಸಾಹವೂ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತಮಯವಾಗುತ್ತದೆ. ದುಃಖಿತಳಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ನೀಡಿದ ಮಹಾತ್ಮರ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳ ಬೆಳಕನ್ನು ಸರ್ವರ ಹೃದಯಕ್ಕೂ ಬೀರಬೇಕೆಂಬ ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಪ್ರೀತಿಯ ಕಾಣಿಕೆ—ಎಂದು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಸಹೋದರನ ಸ್ಮಾರಕವಾಗಿ ಒಂದು ಪವಿತ್ರವಾದ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾದಳು.

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶೋಕ ಮೋಹಗಳ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ದುಃಖಿತರಾಗಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ, ಮಹಾತ್ಮರ ದಿವ್ಯಸಂದೇಶಗಳ ಸುಧೆಯನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿ ಎಂಬ ಮಹೋದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ದೇಶಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾದಳು.

ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ

ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ನೋವುಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಥೆಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಗಳು; ಬಡತನ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಮತ್ತು ಸುಖಸಂತೋಷಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣಿಕವಾದುವುಗಳು; ಇವುಗಳು ಎಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಅಥವಾ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವುಗಳಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಸುಖದುಃಖಗಳ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮೀರಿದುದು, ಇಂದ್ರಿಯಾನುಭವದ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಮೀರಿದುದು, ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಗಳ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಮೀರಿದುದು. ಅದಾಗ್ಯೂ ನಾವು ಮಾತ್ರ ಸತತವೂ ಕರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. “ದುಃಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು ಆಸಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕವೇ ಹೊರತು, ಕರ್ಮದ ಮೂಲಕವಲ್ಲ” ಎಂದು ಕರ್ಮಯೋಗವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕರ್ಮದೊಡನೆ ನಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಐಕ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಕ್ಷಣ ನಮಗೆ ದುಃಖಾನುಭವವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಾವು ಅದರೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಐಕ್ಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದವಾದರೆ ನಮಗೆ ಆ ದುಃಖಾನುಭವವುಂಟಾಗುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಸುಂದರವಾದ ಚಿತ್ರಪಟವು ಒಂದು ವೇಳೆ ಸುಟ್ಟು ಹೋದರೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದುಃಖವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಚಿತ್ರಪಟವು ಸುಟ್ಟು ಹೋದರೆ ಅವನ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಮಿತ್ರಿಯುಂಟೆ? ಇದು ಏಕೆ? ಎರಡೂ ಸುಂದರವಾದ ಚಿತ್ರಪಟಗಳೇ; ಒಂದು ವೇಳೆ ಒಂದೇ ಮೂಲಚಿತ್ರಪಟದ ಪ್ರತಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಆದರೂ ಒಂದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾದ ದುಃಖಾನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ತನ್ನದಾದ ಒಂದು ಚಿತ್ರಪಟದೊಡನೆ ತನ್ನನ್ನು ಐಕ್ಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಇತರನಿಗೆ ಸೇರಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಚಿತ್ರ ಪಟದೊಡನೆ ಆ ಭಾವನೆ ಅವನಿಗಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಧವಾದ ‘ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನದು’ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯೇ ಸಕಲ ದುಃಖಕ್ಕೂ ಕಾರಣ. ವಸ್ತುವು ತನ್ನ ಸ್ವತ್ತು ಎಂಬ ಪರಿಗ್ರಹಜ್ಞಾನವುಂಟಾದರೆ-ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯ ಹಿಂದೆ ದುಃಖ ಬರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾರ್ಥಮನೋಭಾವನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರತಿಕಾರ್ಯವೂ ಮತ್ತು ಆಲೋಚನೆಯೂ ಯಾವುದರೊಂದಿಗಾದರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತಕ್ಷಣವೇ ನಾವು ಗುಲಾಮರಾಗುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ “ನಾನು, ನನ್ನದು” ಎಂಬ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಲೆಯೂ ನಮ್ಮ ಶರೀರದ ಸುತ್ತಲೂ ಸಂಕೋಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು “ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನದು” ಎಂದು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋದಷ್ಟೂ ನಮ್ಮ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮಯೋಗವು

ನೀನೇ ಮಾಡಿಸುವುದರಿಂದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳ ನಾಮಸಗುವವೆಂಬ ಕರ್ತೃತ್ವಕ್ಕೂ ಈ ಕರ್ಮದಿಂದ ಈ ಫಲಮುಂ ಪಡೆವೆಂಬ ಕಾಮನೆಗೂ ಕಾರಣಮಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು ಈ ನೆನಪಗೂಡಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳ ನೆನಸುವಜಾಣ್ಣೆ. ಜ್ಞಾನಯೋಗಮೆಂಬುದು—ಈ ಕರ್ಮಯೋಗದಿಂದ ಪಿಂತಣ ಸಕಲಪಾಪಂಗಳೆಂಬ ಕಲ್ಮಷಮುಂ ಕಳೆದು ನಿರ್ಮಲಮೆನಿಪಂತಃ ಕರಣದೋಳ್ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಕ್ರಮದಿಂದಿರ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕುಂ ತತ್ತ್ವಂಗಳ ನೆಲೆಯುಂ ತಿಳಿದು ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅಧಿಕಮೆನಿಪ ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಮುಂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದಂತೆ ಅರಿವ ತಿಳಿವು. ಭಕ್ತಿಯೋಗಮೆಂಬುದು—ಜೀವಪರಮರ ನೆಲೆಯುಂ ತಿಳಿದು ನಿತ್ಯಮೆನಿಪ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನಾಚರಿಸುತ್ತೆ ವೇದಾಂತವಿಹಿತಕ್ರಮದೋಳ್ ಪ್ರೀತಿಸರೂಪಮಾಗಿನ್ನಿಡಿಗಳ ನೆಡೆವಿಡದೆ ನೆನವ ನಿಧಿಧ್ಯಾಸನಂ. ಇವರ ನೆಲೆಯುಂ ವಿಚಾರಿಸೆ, ಕರ್ಮಯೋಗಂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪರಿಶುದ್ಧಿಯನೆಸಗುತ್ತೆ ಜ್ಞಾನಯೋಗಮನುಂಟು ಮಾಡಿ, ಭಕ್ತಿಯೋಗಂಗಳಮಾಗಿರ್ಪುದಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನಮಲ್ಲು; ಜ್ಞಾನಯೋಗಮುಂ ಭಕ್ತಿಗೆಯ್ದ ಜೀವಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಮುಂ ಭಕ್ತಿಗೆ ವಿಷಯಮಪ್ಪ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪಮುಂ—ತಿಳಿಪಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗಮುಂ ಬಳಯಿಪುದಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನಮಲ್ಲು. ಭಕ್ತಿಯೋಗಮುಂ ಆಳ್ವನಪ್ಪ ನಿನ್ನಡಿಯೋಳ್ ಆಳಿಸಿದ ಆಮೆಸಗುವ ಪ್ರೀತಿ, ಲೋಕದೋಳ್ ಆಳ್ವಂಗೆ ಆಳ್ವೋಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಪ್ರೀತಿಯೇ ಕಾರ್ಯಕರಮಲ್ಲದೆ ಆಳಿಸಿದವರ್ಗೆ ಆಳ್ವನೋಳುಂಟಾದಪ್ರೀತಿ ಮಾತ್ರಮೇ ಕಾರ್ಯಕರಮಲ್ಲೆಂಬುದರಿಂ ಭಕ್ತಿಯುಂ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನಮಲ್ಲು. ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯೊಂದೇ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನ ಮಪ್ಪುದರಿಂ ನಿನ್ನದಯಾಮೃತದೋಳ್ ಪುಟ್ಟಿಬೆಳೆದ ಪರಾಂಕುಶಪರ ಕಾಲಯತಿವರಾದಿಗಳ್ ಪಿಡಿದು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಚಾರ್ಯಪರ್ಮಮಾದ ಪಿರಿಯರಂ ಕುರಿತೆನ್ನೋಳ್ ದಯೆಗೆಯ್ವುದು ದಯೆಗೆಯ್ವುದು ಅನನ್ಯ ಜನಸುಲಭ ಶ್ರೀಯದುಶೈಲವಲ್ಲಭ !”

ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಪೂರಿತವಾದ ಜೀವನವೇ ಪವಿತ್ರಜೀವನವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಕರ್ಮಯೋಗವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಲೆಂದು ಕರ್ಮದ ರಹಸ್ಯವನ್ನೂ ಕರ್ಮ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಅದು ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ—“ಸರ್ವದಾ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರು, ಆದರೆ ಕರ್ಮದ ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು.” ಯಾವುದರೊಂದಿಗೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಐಕ್ಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಂಧಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೋ. ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು

ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ನೋವುಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಥೆಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಗಳು; ಬಡತನ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಮತ್ತು ಸುಖಸಂತೋಷಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣಿಕವಾದುವುಗಳು; ಇವುಗಳು ಎಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಅಥವಾ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವುಗಳಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಸುಖದುಃಖಗಳ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮೀರಿದುದು, ಇಂದ್ರಿಯಾನುಭವದ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಮೀರಿದುದು, ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಗಳ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಮೀರಿದುದು. ಅದಾಗ್ಯೂ ನಾವು ಮಾತ್ರ ಸತತವೂ ಕಠ್ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. “ದುಃಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು ಆಸಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕವೇ ಹೊರತು, ಕಠ್ಮದ ಮೂಲಕವಲ್ಲ” ಎಂದು ಕಠ್ಮಯೋಗವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕಠ್ಮದೊಡನೆ ನಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಐಕ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಕ್ಷಣ ನಮಗೆ ದುಃಖಾನುಭವವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಾವು ಅದರೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಐಕ್ಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದವಾದರೆ ನಮಗೆ ಆ ದುಃಖಾನುಭವವುಂಟಾಗುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಸುಂದರವಾದ ಚಿತ್ರಪಟವು ಒಂದು ವೇಳೆ ಸುಟ್ಟು ಹೋದರೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದುಃಖವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಚಿತ್ರಪಟವು ಸುಟ್ಟು ಹೋದರೆ ಅವನ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಮಿತಿಯುಂಟೆ? ಇದು ಏಕೆ? ಎರಡೂ ಸುಂದರವಾದ ಚಿತ್ರಪಟಗಳೇ; ಒಂದು ವೇಳೆ ಒಂದೇ ಮೂಲಚಿತ್ರಪಟದ ಪ್ರತಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಆದರೂ ಒಂದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾದ ದುಃಖಾನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ತನ್ನದಾದ ಒಂದು ಚಿತ್ರಪಟದೊಡನೆ ತನ್ನನ್ನು ಐಕ್ಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಇತರನಿಗೆ ಸೇರಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಚಿತ್ರ ಪಟದೊಡನೆ ಆ ಭಾವನೆ ಅವನಿಗಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಧವಾದ ‘ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನದು’ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯೇ ಸಕಲ ದುಃಖಕ್ಕೂ ಕಾರಣ. ವಸ್ತುವು ತನ್ನ ಸ್ವತ್ತು ಎಂಬ ಪರಿಗ್ರಹಜ್ಞಾನವುಂಟಾದರೆ-ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯ ಹಿಂದೆ ದುಃಖ ಬರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾರ್ಥಮನೋಭಾವನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರತಿಕಾರ್ಯವೂ ಮತ್ತು ಆಲೋಚನೆಯೂ ಯಾವುದರೊಂದಿಗಾದರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತಕ್ಷಣವೇ ನಾವು ಗುಲಾಮರಾಗುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ “ನಾನು, ನನ್ನದು” ಎಂಬ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಲೆಯೂ ನಮ್ಮ ಶರೀರದ ಸುತ್ತಲೂ ಸಂಕೋಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು “ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನದು” ಎಂದು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋದಷ್ಟೂ ನಮ್ಮ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಠ್ಮಯೋಗವು

ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ-‘ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸು. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರೊಡನೆಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಐಕ್ಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಡ’ ಎಂದಿಗೂ ‘ನನ್ನದು’ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಡ. ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ‘ನನ್ನದು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ತಕ್ಷಣ ದುಃಖಬರುತ್ತದೆ. ‘ನನ್ನ ಮಗು’ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಮಗುವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅನುಭವಿಸು. ಆದರೆ ಅದು ‘ನನ್ನದು’ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ ನೀನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದೆಯಾದರೆ ನಿನಗೆ ದುಃಖವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ‘ನನ್ನ ಮನೆ, ನನ್ನ ಶರೀರ’ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಡ. ಸಮಸ್ತ ಕಷ್ಟಗಳು ಅಡಗಿರುವುದು ಅಲ್ಲಿಯೇ-ಶರೀರವು ನಿನ್ನದೂ ಅಲ್ಲ, ನನ್ನದೂ ಅಲ್ಲ, ಬೇರೆಯಾರದೂ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿ ನಿಯಮಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ಶರೀರಗಳು ಬರುತ್ತಲೂ, ಹೋಗುತ್ತಲೂ ಇವೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಮಾತ್ರ ಸತತವೂ ನಿರಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಗಳ ಹಾಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಒಂದು ಗೋಡೆ ಅಥವಾ ಒಂದು ಚಿತ್ರಪಟಕ್ಕೆ ಇರುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಈ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಾವು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವವನು ಅದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ನಾನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಡ. ಈ ಸ್ವಾರ್ಥ ಭಾವನೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ದುಃಖ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮಯೋಗವು ತಿಳಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ-ಈ ಸ್ವಾರ್ಥಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ನಾಶಮಾಡು, ಅದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಶಕ್ತಿಯು ನಿನಗೆ ಬಂದಾಗ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ಮತ್ತೆ ಅದು ಸ್ವಾರ್ಥದ ಅಲೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗದಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೋ. ಅನಂತರ ನೀನು ಜಗತ್ತಿನೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಿನ್ನ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಕರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಬಹುದು, ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೂ ಸೇರಬಹುದು, ಇಷ್ಟುಬಂದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು; ಆದರೆ ನಿನಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಪಾಪವು ಸೋಂಕದು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಮಲ ಪತ್ರವಿದೆ. ಆದರೆ ನೀರು ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಟುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಹಾಗೆ ನೀನೂ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೀಯೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವೈರಾಗ್ಯ, ವಿರಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಅನಾಸಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಮೊದಲು ಈ ವೈರಾಗ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯ ಬೇಕು ಮತ್ತು ಅನಂತರ ಸತತವೂ ಕರ್ಮಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಕರ್ಮಯೋಗದ ಸಾರಾಂಶ.”

ಹೀಗೆ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಎರಡೂ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ವಿವರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಇಂತಹ ವಿರಕ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಸಹಾಯವೂ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು

ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ. ಡಿ. ವೇದವಲ್ಲಿಯಪರ
ಇತರ ರಚನೆಗಳು

1. ಓಂ ನಮೋ ಸಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬ ಮಂತ್ರರಾಜ
2. ಕಾಶಾಪಾಶೋಕನಿವಾಹು
3. ಗೀತೆಯ ಸಂದೇಶ (ಕರ್ಮಯೋಗ-ಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳ ವಿವರಣೆ)
4. ವಿಶ್ವಾಸ್ತೃತ ಸಿದ್ಧಾಂತ
5. ಮುಮುಕ್ಷುಪ್ರಥಿ
6. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಸಾರಾರ್ಥ
(ಶ್ರೀಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರ ಗೀತಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹವನ್ನನುಸರಿಸಿ)
7. ಕರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪರಲೋಕೀಯ ಯೋಗಗಳು
8. ಶ್ರೀ ಆಂಡಾಲ್ ತಿರುಪಾವೈ ಸಂದೇಶ
9. ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕೃತಿ ಪರಿಚಯ
10. ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕೃತಿ ಪರಿಚಯ
11. ಶ್ರೀ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ತಿರುವಾಯ್ಮೊಳಿ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧದ ಸಾರಾರ್ಥ
12. ಶ್ರೀ ಪೆರಿಯಾಳ್ವಾರ್ ತಿರುಪಲ್ಲಾಱು
13. ಶ್ರೀ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಪರಲೋಕೀಯ ಗದ್ಯ
14. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮ